

Souhrnná teritoriální informace Japonsko

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským
úřadem ČR v Tokiu ke dni 01.04.2011

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní informace o teritoriu
2. Vnitropolitická charakteristika
3. Zahraničně-politická orientace
4. Ekonomická charakteristika země
5. Finanční a daňový sektor
6. Zahraniční obchod země
7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR
8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu
9. Investiční klima
10. Očekávaný vývoj v teritoriu

1. Základní informace o teritoriu

1.1. Oficiální název státu

- Japonsko (japonsky: Nippon-koku či Nihon-koku, anglicky: Japan)

1.2. Rozloha

- 377 899 km² (délka pobřeží 33 889 km)

1.3. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva

- 127,51 miliónů obyvatel
  - 62,11 mil. mužů
  - 65,40 mil. žen
- hustota 343 osob/km²
- 64,20 miliónů ekonomicky aktivního obyvatelstva

1.4. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

Roční změna v počtu obyvatelstva: počet obyvatel Japonska mírně klesá.

Demografické složení: děti do 14 let: 13,7 % populace, osoby nad 64 let: 20,1 % populace.

Průměrná délka života: muži 79,59 let; ženy 86,44 let.

1.5. Národnostní složení

Japonsko je etnicky velmi homogenní zemí, zhruba 98,5 % obyvatelstva tvoří Japonci.

Kromě Japonců žijí v zemi zejména následující menšiny:

- 655 tis. Číňanů
- 589 tis. Korejců
- 313 tis. Brazilců
- 211 tis. Filipínců
- 58 tis. Peruánců
- 53 tis. Američanů

Celkem žije v Japonsku přes 2,21 mil. nejaponských obyvatel.

1.6. Náboženské složení

Hlavními náboženskými směry v zemi jsou šintoismus a buddhismus, k nimž se hlásí většina obyvatelstva (cca 84 % populace). Zajímavé je, že většina obyvatelstva kombinuje víru a rituály obou těchto náboženství. Přibližně 0,7 % populace se hlásí ke křesťanství.

1.7. Úřední jazyk a ostatní nejčastěji používané jazyky

Úředním jazykem je japonština a nejpoužívanějším cizím jazykem je angličtina (aktivní znalost a používání angličtiny je však v Japonsku obecně na nízké úrovni).

1.8. Administrativně správní členění země, hlavní město a další velká města

47 vyšších samosprávných celků (ostrov Hokkaidó, zvl. městská oblast hl. města Tokio, zvl. městské oblasti Kyoto a Osaka + 43 prefektur).

Hlavní město: Tokio (8,41 mil. obyvatel, cca 12,33 mil. i s předměstími).

Další významná města (nad 1 mil. obyv.): Yokohama (3,59 mil.), Osaka (2,52 mil.), Nagoya (2,2 mil.), Sapporo (1,88 mil.), Kobe (1,51 mil.), Kyoto (1,39 mil.), Fukuoka (1,38 mil.), Kawasaki (1,3 mil.), Hiroshima (1,15 mil.), Sendai (1,01 mil.), Kitakyushu (1 mil.).

1.9. Peněžní jednotka a její členění, používání jiných měn

Japonský jen (kód ISO: JPY)

V únoru 2011 byl průměrný kurz JPY/USD 82,53.

V Japonsku se používá k placení za zboží a služby výhradně JPY. Ostatní konvertibilní měny je možné směnít v místních bankách.

Podrobné statistické údaje o Japonsku jsou k dispozici např. na internetových adresách:

- <http://www.stat.go.jp/english/index.htm>

1.10. Státní svátky, obvyklá pracovní a prodejní doba

Státní svátky Japonska:

- 1. ledna (Nový rok, shogatsu)
- druhé pondělí v lednu („Příchod věku", seijin no hi)
- 11. února (Den vzniku císařství, kenkoku kinenbi)
- 20. či 21. března (jarní rovnodennost, shunbun no hi)
- 29. dubna (den Šówa, Šówa no hi)
- 3. května (Den ústavy, kenpo kinenbi)
- 4. května (Zelený den, midori no hi)
- 5. května (Dětský den, kodomo no hi)
- třetí pondělí v červenci (Den oceánu, umi no hi)
- třetí pondělí v září (Den úcty ke starým a k dlouhověkosti, keiro no hi)
- 23. září (podzimní rovnodennost, shubun no hi)
- druhé pondělí v říjnu (Den zdraví a sportu, taiiku no hi)

- 3. listopadu (Den kultury, bunka no hi)
- 23. listopadu (Den práce, kinro kansha no hi)
- 23. prosince (narozeniny císaře, tenno tanjobi).

Pokud svátek připadá na neděli, je podle zákona o státních svátcích přesouván na pondělí. Další informace o japonských svátcích lze získat např. na <http://www.japan-guide.com/e/e2062.html>, či <http://www.asahi-net.or.jp/~tc9w-ball/useful/holiday.htm>.

Pracovní doba činí dle zákona maximálně 40 hodin týdně, nicméně přesčasové hodiny zákonem omezeny nejsou. Úřední hodiny jsou na většině úřadů od pondělí do pátku od 9:00 do 17:00. Obchody mají většinou otevřeno sedm dní v týdnu od cca 10:00 do 19:00 nebo 20:00 hod. V Japonsku je rozšířená síť non-stop obchodů se základními potravinami a jiným spotřebním zbožím (tzv. convenience stores je v Japonsku téměř 40 tis.). Banky mají otevřeno od pondělí do pátku od 9:00 do 15:00 (některé do 17:00). Pošty mají otevřeno od pondělí do pátku od 09:00 do 17:00.

1.11. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty

V obchodním styku je nutné mít na paměti a plně respektovat následující skutečnosti:

- Japonsko není anglicky mluvící zemí, oficiálním jazykem je japonština, angličtina je v obchodním styku používána na různé (obvykle dosti nízké) úrovni pouze jako dorozumivací jazyk. Zásadní obchodní jednání by měla být vedena v japonštině za pomoci tlumočnicka. Rovněž nabídková dokumentace by měla být zpracována i japonsky. Obchodní korespondenci je nutno vést v perfektní angličtině (japonština je samozřejmě výhodou), některé firmy využívají pro anglickou korespondenci rodilých mluvčích.
- Osobní jednání je třeba s předstihem avizovat, agendu jednání písemně potvrdit a smluvené termíny schůzek striktně dodržet.
- Úvodní kontakt vyžaduje poskytnout především dostatečné údaje o vlastní osobě a firmě, teprve následně o obsahu nabídky.
- Při osobním jednání s japonskými partnery je třeba respektovat jejich styl komunikace - při jednání se nespěchá, velký důraz se klade na zdvořilost a rozvážnost v projevu, nevhodná je nadměrná gestikulace.
- Neodmyslitelnou součástí osobního obchodního styku je výměna navštívenek, kterých je třeba mít pro pobyt v Japonsku velkou zásobu. Běžné jsou dvoustranné vizitky s anglickou i japonskou verzí. Je třeba dbát i na formu podání navštívenek, které se podávají oběma rukama a otočené tak, aby je partner mohl číst.
- Požadavky japonských partnerů je nutno brát seriózně a snažit se jim vyhovět (v opačném případě partner od dalšího jednání obvykle odstoupí).
- Běžnou zvyklostí je vyžádat si od partnera bankovní reference.
- Po zahájení spolupráce je nutné perfektně plnit dohodnuté podmínky.
- Nízká cena nebo cenová výhodnost není rozhodující, rozhodujícím faktorem je perspektiva dlouhodobého obchodního styku a vysoká kvalita výrobku odpovídající japonským parametrům a potřebám.
- Dovozce, který se rozhodne prodávat svoje zboží do Japonska, musí být připraven na požadavky vysokého objemu a nezbytnost včasných dodávek - je nepřijatelné, aby zavedený produkt najednou chyběl.

1.12. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Vzhledem k velmi vysokým nákladům na zdravotní péči i na drobná ošetření se doporučuje uzavřít před cestou do Japonska kvalitní zdravotní pojištění, včetně úhrady nákladů na repatriaci či převoz ostatků. Např. jedna návštěva lékaře s běžným onemocněním a s předepsáním léku stojí ve zdravotním středisku Japonského červeného kříže okolo 12 000 JPY. Mimořádně drahé je zubní ošetření, kde jen vstupní konzultace bez ošetření může stát 7 000 JPY. Náklady v případě hospitalizace se běžně pohybují v řádech statisíců až milionů jenů, přičemž zvlášť si pacient hradí náklady na stravu, lůžko, služby atp.

Úroveň zdravotnických služeb vcelku odpovídá běžnému standardu zemí EU. Síť zdravotnických zařízení je rozvětvená a široká. Problémem však zůstává jazyková bariéra v komunikaci pacienta s lékařem. Mezi doporučená zařízení, kde zdravotnický personál hovoří anglicky, lze zařadit:

National Medical Clinic

5-16-11 Minami Azabu
Tokyo 106-0047
tel: 03-3473 2057

Red Cross Hospital

4-1-22, Hiroo, Shibuya-ku
Tokyo 150-0012
tel: 03-3400 1311

Cestovatel může vlastnit léky, které běžně užívá.

V případě naléhavé potřeby lze 24 hodin denně kontaktovat Japan Helpline (rady pro cizince v angličtině) na bezplatném tel: 0120-461 997 nebo záchrannou službu na tel: 119. Zdravotní problémy lze rovněž konzultovat s asociací lékařů v Asii AMDA na tel: 03-5285 8088 nebo s Free Medical Information Services na tel: 03-5285 8181. Pomoc s vyřizováním formalit u dopravní nehody nabízí Information Service for Foreigners na tel: 03-5320 7744.

1.13. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Japonsko a Česká republika od r. 1998 praktikují bezvízový turistický styk pro občany obou zemí. Český turista může v Japonsku pobývat po dobu až 90 dnů. Podmínkou je, že občan ČR na území Japonska nebude vykonávat výdělečnou činnost. Občané ČR mohou cestovat do Japonska na platný pas ČR. Doba jeho platnosti není stanovena. Jelikož ČR dne 21.12.2007 vstoupila do Schengenu, Japonci mohou pobývat až 3 měsíce na území schengenského prostoru během šesti měsíců ode dne prvního vstupu do Schengenu. Po vyčerpání 3 měsíců musí tedy japonští občané území Schengenu na zbývající období do doby uplynutí 6 měsíců ode dne prvního vstupu na území Schengenu opustit. Zůstat by mohli v případě, že by se mezitím stali držiteli dlouhodobého víza či povolení k pobytu vydaného některým schengenským státem.

Japonsko od listopadu 2007 zavedlo povinné snímání biometrických dat jako součást imigrační procedury před vstupem na území Japonska. Před vstupem na území je každý návštěvník požádán o poskytnutí otisků obou ukazováčků a je pořízena digitální fotografie jeho obličeje. Otisky jsou poté porovnány s databází osob, které Japonsko považuje za nežádoucí. Cestující, který se rozhodne biometrické údaje neposkytnout, nebude na území vpuštěn a na vlastní náklady bude nejbližším spojem navrácen do země odletu. Děti do věku 16 let jsou povinnosti odevzdat biometrická data zproštěny. V zájmu zajištění hladkého průběhu imigrační procedury jsou dále návštěvníci žádáni, aby úplně a čitelně vyplnili obě strany příletové karty, kterou obdrží zpravidla již na palubě letadla.

Samostatnou kategorii tvoří investoři a manažeři, kterým je po splnění příslušných požadavků udělován souhlas s pobytem na dobu 6 měsíců, jeden nebo tři roky. Žádost se předkládá předem na japonském velvyslanectví a musí být doložena řadou dokumentů o osobě žadatele, o zajištění jeho pobytu, o firmě, ve které bude žadatel působit (ji zastupovat), včetně podrobného podnikatelského plánu. Vyřízení žádosti trvá cca 2–3 měsíce.

Je třeba upozornit na skutečnost, že příslušné japonské imigrační předpisy přiznávají imigračním úředníkům řadu oprávnění při posuzování a rozhodování o žádostech o krátkodobý pobyt (víza) nebo o dlouhodobý pobyt a umožňují jim vyžadovat od žadatele dodatečné písemné dokumenty či garance. Výše uvedené informace lze proto pokládat pouze za základní s tím, že je nezbytné konzultovat v individuálních případech žádosti s japonským zastupitelským úřadem v Praze nebo v místě dlouhodobého/trvalého pobytu žadatele.

Cestovatelům se doporučuje, aby přijížděli do Japonska vždy s větší hotovostí, částečně v japonské měně, neboť směnárny jsou v Japonsku málo rozšířené a provozní doba bank je kratší, než je tomu v

Evropě. Většinu mobilních telefonů evropské výroby nelze v této zemi použít vzhledem k tomu, že v Japonsku se nepoužívá mobilní technologie GSM, ale CDMA.

Řidičský průkaz ČR není japonskými úřady uznáván. Výjimka je nicméně přiznávána občanům ČR s povoleným dlouhodobým pobytem, kteří mohou získat japonský ŘP na základě předložení ověřeného překladu ŘP, vystaveného v ČR. Ostatní občané ČR by měli vlastnit řidičský průkaz mezinárodní, ten však platí pouze jeden rok. V Japonsku se jezdí vlevo. Za požití alkoholu řidičem jsou stanoveny vysoké pokuty.

Před příletem do Japonska musí cestovatelé vyplnit imigrační dotazník, jehož jedna část je vložena do cestovního pasu, zatímco část druhá zůstává v evidenci imigračního úřadu. Přihlašovací povinnost není při pobytu do 90 dnů vyžadována.

Povinná směna valut neexistuje. Z Japonska lze vyvézt v hotovosti peněžní prostředky až do výše 1 mil. JPY.

Před vstupem na území Japonska by měl být turista připraven na pohovor s úředníkem imigrační policie, při němž by měl prokázat účel své cesty, tj. přesně specifikovat svůj program na jednotlivé dny. K tomu potřebuje předložit kromě platného cestovního pasu zpáteční letenku, přiměřené množství finančních prostředků v hotovosti nebo v cestovních šecích a doklad o ubytování. Místo dokladu o ubytování lze uvést adresu a jméno ubytovatele, kterého si může policie ověřit. Při pohovoru japonská policie očekává serióznost a jakékoliv zatajování může být důvodem k zadržení a následné deportaci cestovatele. Nutno podotknout, že japonští občané jsou mimořádně přívětiví a přátelští, ale japonská policie a imigrační kontrola je zcela nekompromisní a neoblomná.

V Japonsku se přísně trestá nelegální práce. Jakmile proto imigrační policie nabude podezření, že cílem cesty občana není turistika, ale nelegální zaměstnání či jiná činnost, která je v rozporu s deklarovaným účelem cesty, nevpuště ho do země. Občan pak musí čekat na letišti na nejbližší let do ČR. Pokud není ten den v letadle volné místo, je nucen přespat v letištním hotelu, kde si sám hradí všechny náklady, včetně policejního dozoru, a to až do odletu. Tyto náklady jsou nebývale vysoké a činí okolo 300–400 USD/ noc. Riziko nevpuštění do země je vysoké zejména u těch cestovatelů, kteří v Japonsku pobývají již poněkolkrát v krátké době v rámci bezvízového turistického styku.

Stejně jako v ČR je užívání i přechovávání drog v Japonsku trestné, a to v jakémkoli množství. Drogové delikty jsou v Japonsku trestány mnohem přísněji, než je obvyklé v ČR. Tolerováno není ani nošení kapesních nožů, jakkoli zdánlivě neškodných, a tyto případy řeší japonská policie.

1.14. Oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince – vhodnost návštěvy s ohledem na politickou či jinou situaci v zemi

Japonsko je mimořádně bezpečnou zemí, cizinci se mohou pohybovat kdekoli, aniž by se tím vystavovali riziku.

1.15. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu (včetně generálních či honorárních konzulátů) – popis spojení z letiště a z centra města

Velvyslanectví ČR

2-16-14, Hiroo, Shibuya-ku
Tokyo, 150- 0012
Tel: (+81-3) 3400 8122/3
Mobilní tel: (+81) 9077118159 (v mimopracovní době)
Fax: (+81-3) 3400 8124
e-mail: tokyo@embassy.mzv.cz
URL: <http://www.mzv.cz/tokyo>

Jméno tituláře ZÚ ČR v Japonsku: Kateřina Fialková

Teritoriální působnost ZÚ je pro celé území Japonska.

Honorární konzulát Kobe

Mr. Hiroshi Takikawa - honorární konzul
4-2-12, Isobe-dori
Chuo-ku, Kobe 651-0084

Tel: (+81-78) 252-2820

e-mail: kobe@honorary.mzv.cz

Doprava z letiště na velvyslanectví: z obou terminálů letiště Narita se lze do centra města nejrychleji dopravit vlakem: buď linkou JR (Japan Railways) na stanici Tokyo-eki, anebo linkou Keisei na stanici Ueno. Obě stanice jsou situovány v centru města. Na stanici Ueno je možné přestoupit na metro linky Hibiya. Je nutné nastoupit do soupravy, jedoucí směrem na Meguro, přičemž vystoupit je třeba na stanici Hiroo. V případě využití linky JR je třeba v konečné stanici Tokyo-eki přestoupit na další linku JR - Yamanote ve směru Shibuya. V tomto případě je výstupní stanicí Ebisu. Jak stanice Hiroo, tak stanice Ebisu je vzdálena cca 15–25 minut chůze od budovy velvyslanectví.

K dopravě na honorární konzulát v Kóbe je nejlépe využít služeb taxi.

1.16. Kontakty na zastoupení ostatních českých institucí (Česká centra, CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism)

CzechInvest

Ing. Ondřej Votruba
2-16-14, Hiroo, Shibuya-ku
Tokyo, 150- 0012
Tel: +81-3-3486-0329
Fax: +81-3-3486-0328
e-mail: tokyo@czechinvest.org

CzechTourism

Mr. Shigeo Okinaka
Czech Tourist Authority - CzechTourism
2-16-14, Hiroo, Shibuya-ku
Tokyo, 150- 0012
Tel: +81-3-3400-8129
e-mail: okinaka@czechtourism.com

České Centrum

Mgr. Petr Holý
2-16-14, Hiroo, Shibuya-ku
Tokyo, 150- 0012
Tel: +81-3-3400-8129
Fax: +81-3-3400-8186
e-mail: cctokyo@czech.cz

1.17. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

• Policie	110
• Policie (anglicky)	03-3503-8484
• Požární / záchranná služba	119
• Japan Helpline	0120-461997 (nonstop zdarma)
• Turistické informace	03-3201 3331
• Tokyo English Life Line	03-5774-0992
• Free Medical Information Services	03-5285 8181 (anglicky a španělsky)

1.18. Internetové informační zdroje

A) Oficiální internetové zdroje informací o Japonsku

Vláda:

- Úřad vlády: <http://www.cao.go.jp/index-e.html>
- Premiér a jeho kabinet: <http://www.kantei.go.jp/foreign/index-e.html>
- Ministerstvo zahraničí: <http://www.mofa.go.jp>
- Ministerstvo spravedlnosti: <http://www.moj.go.jp/ENGLISH/preface.html>
- Ministerstvo vnitra a komunikací (MIC): <http://www.soumu.go.jp/english/index.html>
- Ministerstvo financí: <http://www.mof.go.jp/english/index.htm>
- Ministerstvo školství, kultury, sportu, vědy a techniky: <http://www.mext.go.jp/english/index.htm>
- Ministerstvo zdravotnictví, práce a sociálních věcí: <http://www.mhlw.go.jp/english/index.html>
- Ministerstvo zemědělství, lesnictví a rybníkářství: <http://www.maff.go.jp/eindex.html>
- Ministerstvo hospodářství, obchodu a průmyslu: <http://www.meti.go.jp/english/index.html>
- Ministerstvo půdy, infrastruktury a dopravy: <http://www.mlit.go.jp/english/index.html>
- Ministerstvo životního prostředí: <http://www.env.go.jp/en/index.html>
- Ministerstvo obrany: http://www.jda.go.jp/e/index_.htm

Císař:

- Imperial Household Agency: <http://www.kunaicho.go.jp/eindex.html>
- Císařská rodina: <http://www.geocities.com/Tokyo/Temple/3953/>

Parlament (The National Diet of Japan):

- House of Representatives: http://www.shugiin.go.jp/index.nsf/html/index_e.htm
- House of Councillors: <http://www.sangiin.go.jp/eng/index.htm>

Soudnictví:

- Nejvyšší soud aj.: <http://www.courts.go.jp/english/ehome.htm>

Politické strany:

- Liberal Democratic Party of Japan (LDP - Jiyuminshuto): <http://www.jimin.jp/jimin/english/index.html>
- Democratic Party of Japan (DPJ - Minshuto): <http://www.dpj.or.jp/english/index.html>
- New Komeito (Komei To): <http://www.komei.or.jp/en/index.html>
- Japanese Communist Party (JCP - Kyosanto): <http://www.jcp.or.jp/english/>
- Social Democratic Party (Shaminto): <http://www5.sdp.or.jp/>
- The People's New Party (Kokumin Shinto): <http://www.kokumin.or.jp>
- Your Party (Minna no To): <http://www.your-party.jp>

Zahraniční politika:

- Delegace Evropské unie v Japonsku: <http://www.deljpn.ec.europa.eu>
- Japonská mise v EU: <http://www.eu.emb-japan.go.jp/>
- Centrum ASEAN-Japonsko: <http://www.asean.or.jp/eng/index.html>
- Japonská oficiální rozvojová pomoc: <http://www.mofa.go.jp/policy/oda/index.html>
- Japonská stálá mise v OSN: <http://www.un.int/japan/>

B) Tisk:

- The Asahi Shimbun: <http://www.asahi.com/english/index.html>
- The Japan Times: <http://www.japantimes.com/>
- The Daily Yomiuri: <http://www.yomiuri.co.jp/index-e.htm>

C) Ostatní informační zdroje:

- Kyodo News (hlavní tisková agentura): <http://home.kyodo.co.jp/>
- Japan Information Network: <http://jin.jcic.or.jp/index.html>
- Web Japan - Gateway for all Japanese information: <http://web-japan.org/index.html>
- Japan Today (výběr z tisku): <http://www.japantoday.com/>
- Institut pro mezinárodní politické studie: <http://www.iips.org/index.html>
- Japonský institut pro globální komunikaci: <http://www.glocom.org/>
- Japan Press Weekly: <http://www.japan-press.co.jp/>
- Japonská ústava (anglický překlad textu): <http://www.solon.org/Constitutions/Japan/English/english-Constitution.html>
- Webová stránka ZÚ Tokio: <http://www.mzv.cz/tokyo>

1.19. Adresy významných institucí

A) Významné asociace a organizace

Podnikatelská sdružení:

- Japan Business Federation (Nippon Keidanren): 1-9-4 Otemachi, Chiyoda-ku, Tokyo 100-8188, tel: 0081-3-5204-1500, fax: 0081-3-5255-6233, www.keidanren.or.jp
- Kansai Economic Federation (Kankeiren): Nakanoshima Center Bldg. 30F, 6-2-27, Nakanoshima, Kita-ku, Osaka 530-6691, tel: 0081-6-6441-0101, fax: 0081-6-6443-5347, <http://www.kankeiren.or.jp/English/>
- Chubu Economic Federation (Chukeiren): Nagoya Sakae Bldg. 10F, 5-1 Buheicho, Higashi-ku, Nagoya 461-0008, tel: 0081-52-962-8091, fax: 0081-52-962-8090, <http://www.chukeiren.or.jp/english/index2.html>
- Japan Association of Corporate Executives (Keizai Doyukai): 1-4-6 Marunouchi, Chiyoda-ku, Tokyo 100-0005, tel: 0081-3-3284-0220, fax: 0081-3-3212-3774, <http://www.doyukai.or.jp/en/>
- National Federation of Small Business Associations: Zenchu-Zenmi Bldg., 1-26-19 Shinkawa, Chuo-ku, Tokyo 104-0033, tel: 0081-3-3523-4901, fax: 0081-3-3523-4909, <http://www.chuokai.or.jp/english/index.html>

Zahraniční obchod (obecně):

- Japan External Trade Organization (JETRO): 2-2-5 Teranomom, Minato-ku, Tokyo 105-8466, tel: 0081-3-3582-5511, fax: 0081-3-3587-0210, www.jetro.go.jp
- Japan Foreign Trade Council, Inc.: WTC Bldg. 6F, 2-4-1 Hamamatsu-cho, Minato-ku, Tokyo 105-6106, tel: 0081-3-3435-5952, fax: 0081-3-3435-5969, http://www.jftc.or.jp/english/home_e.htm
- Tokyo Trade and Industry Association: Tokyo Trade Center Bldg. 2F, 1-7-8 Kaigan, Minato-ku, Tokyo 105-0022, tel: 0081-3-3438-2026, fax: 0081-3-3433-7164, <http://www.trade-tokyo.jp/>
- Japan Foreign Traders Association: 1-10-8 Nihonbashi, Kayaba-cho, Chuo-ku, Tokyo 103-0025, tel: 0081-3-5651-5525, fax: 0081-3-3669-2626
- Yokohama Foreign Trade Association: 1-1 Kaigandori, Naka-ku, Yokohama, Kanagawa 231-8691, tel: 0081-45-211-0282, fax: 0081-45-211-0285, http://www.ktpc.or.jp/yfa/index_e.html
- Kyoto Foreign Trade Association: Kyoto Sangyo Kaikan 2F, Higashi-iru, Muromachi, Shijo-dori, Shimogyo-ku, Kyoto 600-8009, tel: 0081-75-211-4396, fax: 0081-75-211-4397

- The Osaka Foreign Trade Association: c/o Mydome Osaka, 2-5 Honmachibashi, Chuo-ku, Osaka 540-0029, tel: 0081-6-6942-2701, fax: 0081-6-6942-2166
- Kobe Foreign Trade Association: 5-1-14 Hamabedori, Chuo-ku, Kobe, Hyogo 651 0083, tel: 0081-78-251-3341, fax: 0081-78-251-3345
- Japan Association for Trade with Russia & Central-Eastern Europe (ROTOBO): Kanayama Bldg., 1-2-12 Shinkawa, Chuo-ku, Tokyo 104-0033, tel: 0081-3-3551-6215, fax: 0081-3-3555-1052, <http://www.rotobo.or.jp/main/outlineE.pdf> (outlineE.pdf,) (outlineE.pdf,)
- EU-Japan Center for Industrial Cooperation: Nikko Ichibancho Bldg. 4F, 13-3 Ichibancho, Chiyoda-ku, Tokyo 102-0082, tel: 0081-3-3221-6161, fax: 0081-3-3221-6226, <http://www.eujapan.com/europe/centre.html>
- World Trade Center Tokyo, Inc.: WTC Bldg., 2-4-1, Hamamatsu-cho, Minato-ku, Tokyo 105-6137, tel: 0081-3-3435-5651, fax: 0081-3-3436-4368, <http://www.wtctokyo.or.jp/english/index.html>
- International Business Organization of Osaka, Inc. (IBO): Mydome Osaka 5F, 2-5 Hommachibashi, Chuo-ku, Osaka 540-0029, tel: 0081-6-6942-2674, fax: 0081-6-6942-2258, www.ibo.or.jp/index_e.html
- The Japan Tariff Association: Jibiki No. 2 Bldg., 4-7-8 Kojimachi, Chiyoda-ku, Tokyo 102-0083, tel: 0081-3-3263-7221, fax: 0081-3-3263-7345, <http://www.kanzei.or.jp/english/index.html>
- Japan Customs Brokers Association: Tokyo Sakurada Bldg. 3F, 1-1-3 Nishi Shinbashi, Minato-ku, Tokyo 105-0003, tel: 0081-3-3508-2535, fax: 0081-3-3508-7796, <http://www.tsukangyo.or.jp/e-index.htm>
- The Japan Commercial Arbitration Association: Taisho Seimei Hibiya Bldg. 4F, 1-9-1 Yurakucho, Chiyoda-ku, Tokyo 100-0006, tel: 0081-3-3287-3051, fax: 0081-3-3287-3054, <http://www.jcaa.or.jp/e/index-e.html>

Dovoz, vývoz:

- Osaka Importers & Exporters Association, Inc.: 1-3-20 Nakanoshima, Kita-ku, Osaka 530-8201, tel: 0081-6-6202-8587, fax: 0081-6-6232-2749, <http://www.oiea.or.jp/english/index.html>
- The Japan Oil Fat Importers & Exporters Association: Kyodo Bldg., 1-10-12 Nihonbashi-Horidomecho, Chuo-ku, Tokyo 103-0012, tel: 0081-3-3662-9821, fax: 0081-3-3667-7867
- Manufactured Imports Promotion Organization (MIPRO): World Import Mart Bldg. 6F, Sunshine City Complex, 3-1-3 Higashi-Ikebukuro, Toshima-ku, Tokyo 170-8630, tel: 0081-3-3988-2791, fax: 0081-3-3988-1629, www.mipro.or.jp
- The Japan Federation of Importer`s Organizations: Hogaku Bldg., 1-19-14 Toranomom, Minato-ku, Tokyo 105-0001, tel: 0081-3-3581-9251, fax: 0081-3-3581-9217
- The Grain Importers Association: Mizuho Kaikan, 2-1-16 Nihonbashi, Chuo-ku, Tokyo 103-0027, tel: 0081-3-3274-0171, fax: 0081-3-3274-0177
- Japan Fresh Produce Import Facilitation: Suehiro Bldg., 1-12-16 Kanda-Izumi-cho, Chiyoda-ku, Tokyo 101-0024, tel: 0081-3-5833-5141, fax: 0081-3-5833-5140
- Japan Confectionery Importers Association: c/o MEIDI-YA Co., Ltd., 2-2-8 Kyobashi, Chuo-ku, Tokyo 104-8302, tel: 0081-3-3271-9518, fax: 0081-3-3274-4890
- Japan Wines and Spirits Importers Association: No.1 Tentoku Bldg., 1-13-5 Toranomom, Minato-ku, Tokyo 105-0001, tel: 0081-3-3503-6505, fax: 0081-3-3503-6504
- Wine Importers Association of Japan: c/o Yamaoka, 4-24-28 Takanawa, Minato-ku, Tokyo 108-0074, tel: 0081-3-5798-4201, fax: 0081-3-5798-4201
- Japan Dried Fruits Importers Association: c/o Shoei Foods Corporation, 5-7 Akihabara, Taito-ku, Tokyo 110-8723, tel: 0081-3-3253-1234, fax: 0081-3-3256-1914
- The Japan Textiles Importers Association: 1-7-14 Nihonbashi-Honcho, Chuo-ku, Tokyo 103-0023, tel: 0081-3-3270-0791, fax: 0081-3-3243-1088
- Japan Lumber Importer`s Association: Yushi Kogyo Bldg., 3-13-11 Nihonbashi, Chuo-ku, Tokyo 103-0027, tel: 0081-3-3271-0926, fax: 0081-3-3271-0928
- International Development Association of the Furniture Industry of Japan: Karukozaka-Tanaka Bldg. 3F, 2-16-1 Kagurazaka, Shinjuku-ku, Tokyo 162-0825, tel: 0081-3-6161-9401, fax: 0081-3-5261-9404, <http://idafij.or.jp/en/top.html>
- Japan Paper Importer`s Association: Kami-Pulp Kaikan, 3-9-11 Ginza, Chuo-ku, Tokyo 104-8139, tel: 0081-3-3248-4832, fax: 0081-3-3248-4834

- Japan Chemical Importers` Association: Soma Nishi-Shinbashi Bldg., 1-6-14 Nishi-Shinbashi, Minato-ku, Tokyo 105-0003, tel: 0081-3-3501-1304, fax: 0081-3-3595-3344
- Japan Pharmaceutical Traders` Association: Nichiyakubo Bldg., 1-23 Kanda-Nishikicho, Chiyoda-ku, Tokyo 101-0054, tel: 0081-3-3294-6533, fax: 0081-3-3294-6533
- Japan Machinery Importers` Association: Kikai Shinko Bldg. #404, 3-5-8 Shiba-Koen, Minato-ku, Tokyo 105-0011, tel: 0081-3-5777-1261, fax: 0081-3-5777-2779
- Japan Machine Tool Importer`s Association: Toranomom Kogyo Bldg. 4F, 1-2-18 Toranomom, Minato-ku, Tokyo 105-0001, tel: 0081-3-3501-5030, fax: 0081-3-3501-5040, <http://www.jmtia.gr.jp/english/index.html>
- Importers` Association for Graphic Arts Machinery & Material: 3-21-4 Minami Ooi, Shinagawa-ku, Tokyo 140-8541, tel: 0081-3-3763-4157, fax: 0081-3-3763-9176
- Japan Automobile Importers` Association: Shuwa Kioicho TBR Bldg. 9F, 5-7 Koji-machi, Chiyoda-ku, Tokyo 102-0083, tel: 0081-3-3222-5421, fax: 0081-3-3222-1730, http://www.jaia-jp.org/index_e.html
- Japan Watch Importers Association: Nihonbashi Kaishin NY Bldg. 4F, 1-13-5 Nihonbashi Muromachi, Chuo-ku, Tokyo 103-0022, tel: 0081-3-3270-5901, fax: 0081-3-3270-5980
- The Sporting Goods Importers Association of Japan: Misaki Bldg. 9F, 3-28-9 Kanda-Ogawamachi, Chiyoda-ku, Tokyo 101-0052, tel: 0081-3-3219-2532, fax: 0081-3-3219-2533

Distribuce:

- Japan Department Stores Association: Yanagiya Bldg., 2-1-10 Nihonbashi, Chuo-ku, Tokyo 103-0027, tel: 0081-3-3272-1666, fax: 0081-3-3281-0381
- Tokyo Department Stores Association: Yanagiya Bldg., 2-1-10 Nihonbashi, Chuo-ku, Tokyo 103-0027, tel: 0081-3-3278-8781, fax: 0081-3-3278-8783
- All Japan Federation of Shopping Centers: Chusho Kigyo Kikan, 2-10-18 Ginza, Chuo-ku, Tokyo 104-0061, tel: 0081-3-3542-0231, fax: 0081-3-3542-0236
- Japan Retailers Association: Tosho Bldg. 3F, 3-2-2 Marunouchi, Chiyoda-ku, Tokyo 100-0005, tel: 0081-3-3283-7920, fax: 0081-3-3215-7698, <http://www.japan-retail.or.jp/english/index.htm>
- Japan Franchise Association: 3-6-2 Toranomom, Minato-ku, Tokyo 105-0001, tel: 0081-3-5777-8701, fax: 0081-3-5777-8711, http://jfa.jfa-fc.or.jp/about_jfa_English.html
- National Association of Supermarkets (NAS): Okubo Fuji Bldg. #505, 2-7-1 Okubo Shinjuku-ku, Tokyo 169-0072, tel: 0081-3-3207-3157, fax: 0081-3-3207-5277
- Japan Chain Stores Association: 5-13-1 Toranomom, Minato-ku, Tokyo 105-0001, tel: 0081-3-3433-1290, fax: 0081-3-3433-1297
- Japan Direct Selling Association: Hosoi Bldg. 4F, 4-1 Yotsuya, Shinjuku-ku, Tokyo 160-0004, tel: 0081-3-3357-6531, fax: 0081-3-3357-6585, <http://www.jdsa.or.jp/www2/businessprofile.htm>
- Federation of Japan Wholesalers` Association: Ida Bldg. 6F, 1-3-8 Yaesu, Chuo-ku, Tokyo 103-0028, tel: 0081-3-3275-1573, fax: 0081-3-3273-7648

B) Obchodní a průmyslové komory

- Japan Chamber of Commerce and Industry: Tokyo CCI 6F, 3-2-2 Marunouchi, Chiyoda ku, Tokyo 100-0005, tel: 0081-3-3283-7824, fax: 0081-3-3216-6497, www.jcci.or.jp/home-e.html
- Tokyo Chamber of Commerce and Industry: 3-2-2 Marunouchi, Chiyoda-ku, Tokyo 100-0005, tel: 0081-3-3283-7500, fax: 0081-3-3216-6497, <http://www.tokyo-cci.or.jp/english/>
- Fukuoka Chamber of Commerce and Industry: 2-9-28 Hakata-Ekimae, Hakata-ku, Fukuoka 812-8505, tel: 0081-92-441-1111, fax: 0081-92-474-3200
- Kyoto Chamber of Commerce and Industry: Ebisugawa Karasuma, Nakagyo-ku, Kyoto 604-0862, tel: 0081-75-212-6450, fax: 0081-75-251-0743
- Kobe Chamber of Commerce and Industry: 6-1 Minatojima-Nakamachi, Chuo-ku, Kobe 560-8543, tel: 0081-78-303-5806, fax: 0081-78-303-2312, http://www2.kobe-cci.or.jp/index_e.htm
- Nagoya Chamber of Commerce and Industry: 2-10-19 Sakae, Naka-ku, Nagoya 460-8422, tel: 0081-52-232-5727, fax: 0081-52-232-5751 <http://www.nagoya-cci.or.jp/eng/index.html>
- Niigata Chamber of Commerce and Industry: 7 bancho, Kamiookawamae-dori, Niigata, 951, Japan, tel: 025-290-4411, fax: 025-290-4421 <http://www.niigata-cci.or.jp/06-english/english.htm>

- Osaka Chamber of Commerce and Industry: 2-8 Honmachibashi, Chuo-ku, Osaka 540-0029, tel: 0081-6-6944-6211, fax: 0081-6-6944-6293, <http://www.osaka.cci.or.jp/e/>
- Sapporo Chamber of Commerce and Industry: Nishi 2-chome, Kita 1-jo, Chuo-ku, Sapporo 060-8610, Hokkaido, Japan, tel: 0081-11-231-1122, fax: 0081-11-231-1078, <http://www.sapporo-cci.or.jp/worldbusiness/>

C) Zastoupení českých firem v Japonsku

- **Jablonex Tokyo:** Shinjuku Q Flat Bldg. #302, 5-4-1 Shinjuku, Shinjuku-ku, Tokyo 160-0022, tel: 0081-3-3350-9171, fax: 0081-3-3350-9172, e-mail: bohemia@gol.com, Manager: Ms. Akiko Noda
- **Moravia IT Japan:** Shinji Building, 5F, 4-3-29 Yotsuya, Shinjuku-ku, Tokyo, 160-0004, Japan, tel.: 0081-3-3354-3320, e-mail: japan@moraviaworldwide.com
- **Elmarco Ltd.:** 3-4-1 Sekido, Sekido Building 4th Floor, Tama, Tokyo 206-0011, Japan, tel.: 0081-42-372-8860, fax: 0081-42-372-8861, www.elmarco.com
- **Zoner L.L.C.:** Suminoeku, Kohama 2-10-47-507, 559-0001 Osaka, Japan, tel.: 0081-6-4701 7373, fax: 0081-6-4701 7374, www.zoner.jp
- **INSTAR ITS Japan, Inc.:** HQ: 1-11-4-923 Umeda, Kita-ku, Osaka, 530-0001, tel: +81-(0)6-6105-2295, fax: +81-(0)6-6345-7931, info@instar.jp, www.instar.jp

D) Webové stránky prefektur

- Aichi; Prefectural Government; www.pref.aichi.jp/index-e.html
- Akita; Prefectural Government; www.pref.akita.jp/e/
- Aomori; Prefectural Government; www.pref.aomori.jp/home-e.html
- Chiba; Prefectural Government; www.pref.chiba.jp/index-e.html
- Ehime; Prefectural Government; www.pref.ehime.jp/index-e.htm
- Fukui; Prefectural Government; <http://www.pref.fukui.jp/english/>
- Fukushima; Prefectural Government; www.pref.fukushima.jp/index_e.html
- Gifu ; Prefectural Government; http://www.pref.gifu.lg.jp/pref/index_e.htm
- Gunma; Prefectural Government; www.pref.gunma.jp/english/index.html
- Hiroshima; Prefectural Government
- Hiroshima Industrial Promotion Organization; www.pref.hiroshima.jp/index-e.html, www.hiwave.or.jp/HAPPEE/english/index.html
- Hokkaido; Prefectural Government; www.pref.hokkaido.jp/index-e.html
- Hyogo ; Prefectural Government; <http://web.pref.hyogo.jp/english/index.html>
- Ibaraki; Prefectural Government; <http://www.pref.ibaraki.jp/bukyoku/seikan/kokuko/en/>
- Ishikawa; Prefectural Government ; www.pref.ishikawa.jp/index_e.htm
- Iwate; Prefectural Government; www.pref.iwate.jp/english/index.html
- Kagawa; Prefectural Government; <http://www.pref.kagawa.jp/foreigner.shtml>
- Kagoshima; Prefectural Government; <http://www.pref.kagoshima.jp/home/english/index.html>
- Kanagawa; Prefectural Government
- Kanagawa Trade Promotion Corporation; www.pref.kanagawa.jp/menu/english.htm, www.ktpc.or.jp/wtd/wtden/index.htm
- Kochi; Prefectural Government; http://www.pref.kochi.jp/index_e.html
- Kumamoto; Prefectural Government; <http://www.pref.kumamoto.jp/english/list.html>
- Kyoto; Prefectural Government; www.pref.kyoto.jp/index_e.html
- Mie; Prefectural Government; <http://www.pref.mie.jp/ENGLISH/index.htm>
- Miyagi; Prefectural Government; www.pref.miyagi.jp/english/index.htm
- Miyazaki; Prefectural Government; <http://www.kanko-miyazaki.jp/Language/english/index.htm>
- Nagano; Small Business Info Center, Prefectural Government; www.icon.pref.nagano.jp/7english/, www.pref.nagano.jp/english/indexe.htm
- Nagasaki ; Prefectural Government; www.pref.nagasaki.jp/en/index.html

- Nara ; Prefectural Government; www.pref.nara.jp/index-e.html
- Niigata; Prefectural Government; <http://www.pref.niigata.jp/sougouseisaku/kokusai/english/>
- Oita; Prefectural Government; www.pref.oita.jp/english/index.html
- Okayama; Prefectural Government; www.pref.okayama.jp/kikaku/kokusai/momo/e/
- Okinawa ; Prefectural Government; <http://www.pref.okinawa.jp/english/index.html>
- Osaka; Prefectural Government; www.pref.osaka.jp/en/index.html
- Saitama; Prefectural Government; http://www.pref.saitama.lg.jp/index_e.html
- Shiga; Prefectural Government; www.pref.shiga.jp/index-e.html
- Shimane; Prefectural Government; <http://www.pref.shimane.jp/section/kokusai/foreign/kokusai-e/>
- Shizuoka; Prefectural Government; www.pref.shizuoka.jp/kikaku/ki-20/english/index.htm,
www.siba.or.jp/einde/einde1.htm
- Tochigi; Prefectural Government; www.pref.tochigi.jp/kokusai/english/index.html
- Tokio; Metropolitan Government, Tokyo Trade & Industry Association; <http://www.metro.tokyo.jp/ENGLISH/index.htm>, http://www.tokyo-trade-center.or.jp/top_en.html
- Tokushima; Prefectural Government; <http://ourtokushima.net/english/>
- Tottori; Prefectural Government; www.pref.tottori.jp/english/
- Toyama; Prefectural Government; www.pref.toyama.jp/master/02guide/welcome/welcome_e.htm
- Yamagata; Prefectural Government; www.pref.yamagata.jp/index-e.html
- Yamaguchi; Prefectural Government; www.pref.yamaguchi.jp/gyosei/kenjoho/english.htm
- Yamanashi; Prefectural Government; www.pref.yamanashi.jp/english/index.htm
- Wakayama; Prefectural Government; <http://www.pref.wakayama.lg.jp/english/>

E) Webové stránky firem nakupujících subdodávky přes internet

Některé japonské firmy poptávají subdodávky různého druhu ze zahraničí, případně dávají možnost zahraničním dodavatelům nabídnout jejich výrobky jako subdodávky prostřednictvím svých firemních internetových stránek. Některé stránky jsou pouze v japonštině, některé umožňují též komunikaci v angličtině, všechny jsou však zaměřeny primárně na potenciální nejaponské subdodavatele.

- Fuji Film; technika a materiály foto-video aj.; <http://www.fujifilm.co.jp/corporate/procurement/index.html>
- Hakko; topná tělesa a technika; <http://www.hakko.co.jp/shizai/eindex.html>
- IHI; vybavení jaderných a tepelných elektráren, systémy zpracování jaderného odpadu, skladovací zařízení, stavební konstrukce aj.; <http://www.ihico.jp/ihipro/procure/procure-e.html>
- Komatsu; stavební stroje a technika; <http://www.komatsu.co.jp/purchase/>
- Mitsubishi EL; spotřební elektronika, bezpečnostní systémy, vybavení automobilů aj.; http://www.mitsubishielectric.co.jp/index_b.html
- Mitsubishi HI; stavba lodí, systémy pro výrobu el.energie, strojní zařízení, ocelové konstrukce aj.; http://www.mhico.jp/info/material_e.html
- Japan Storage Battery; baterie, akumulátory, světelné systémy, UV zařízení aj.; <http://www.nippondenchi.co.jp/npd/procu/english/e-top.htm>
- Nippon Seisen; technologicky náročné zpracování oceli; <http://www.n-seisen.co.jp/english/index.html>
- Pioneer; spotřební elektronika, audio-video technika; <http://www.ebc-pioneer.com/Prc/prcdb022.nsf/pages/index>
- Sharp; spotřební elektronika, audio-video technika; <http://www.sharp.co.jp/procure/index.html>
- Shimadzu; testovací zařízení, vybavení laboratoří, lékařské přístroje; <http://www.shimadzu.co.jp/aboutus/procure/index.html>
- Toshiba; počítače, mobilní telefony, audio-video technika, LCD, dopravní systémy a zařízení, telekomunikace aj.; <http://www.toshiba.co.jp/procure/index.htm>
- Toyota; automobily; <http://www.toyota.co.jp/company/purchase/index.html>

- Tsubakimoto Chain; řetězy, motory a jejich součásti, eskalátory aj.; <http://www.tsubakimoto.jp/company/procurement/>

F) Webové adresy pro „Business matching“

- JETRO Trade Tie-up Promotion Program (TTPP): <http://www3.jetro.go.jp/ttppoas/index.html>
- Chambers Information Network, Intern. Business Opportunities, <http://www.cin.or.jp/trade/front.htm>
- Fukuoka Factory Search, <http://www5.joho-fukuoka.or.jp/infoe/>
- IBO Business Matching Center: <http://www.ibo.or.jp/e/bmc-e.html>
- International Business Directory of Chiba: <http://nd1sv05.mepros.co.jp/ccjc/kensaku/english/index.html>
- Kanagawa Trade Promotion Corporation (KTPC): <http://www.ktpc.or.jp/wtd/index.htm>
- Kumamoto Virtual Import Business Fair: <http://www.pref.kumamoto.jp/faz/index-e.htm>
- Miyazaki International Virtual Trade Expo: <http://www.pref.miyazaki.lg.jp/shoukou/seisaku/vtexpo-en.htm>
- Niigata Business Net Plaza: <http://www.niigata-bnp.com//e/>
- Niigata City Trade Directory: <http://www.city.niigata.niigata.jp/info/sanki/boeki/KIGYOU/kensaku-e.html>
- Oita Foreign Trade Association, Inc.: <http://www.oita-fta.jp/vtrade/e/index.html>
- Osaka Business and Investment Center: <http://o-bic.net/index.html>
- Sapporo Chamber of Commerce and Industry: <http://www.sapporo-cci.or.jp/worldbusiness/>
- Sendai Business Directory: <http://www.siip.city.sendai.jp/sangyoshinko/SBD/>
- Shizuoka International Business Association (SIBA): <http://www.siba.or.jp/einde/einde1.htm>
- Tokyo Trade Center: http://www.tokyo-trade-center.or.jp/top_en.html
- Yokohama World Business Support Center: <http://www.ywbc.org/english/index.html>
- WTC Japan Trade Leads: <http://www.wtcjapan.ne.jp/index.php>
- Tohoku Bureau of Economy, Trade and Industry (in Sendai): <http://www.tohoku.meti.go.jp/english/index.html>
- Business Innovation Center Osaka: <http://www.sansokan.jp/English/>

2. Vnitropolitická charakteristika

2.1. Stručná charakteristika politického systému

Japonsko je konstituční monarchií s nejstarším parlamentním systémem ve východní Asii. Historie japonského zákonodárského shromáždění sahá do roku 1889, kdy byla císařem Meiji vyhlášena nová ústava, která konstituovala vznik prvního císařského parlamentu.

K zásadní historické změně s dalekosáhlými důsledky pro následný vývoj došlo po druhé světové válce, kdy byla 3. listopadu 1946 vyhlášena nová ústava. Tato ústava byla do značné míry ovlivněna tlakem západních mocností a vytvořila podmínky pro rozvoj japonské společnosti směrem k demokracii a modernímu státu. Je založena na principech suverenity, pacifismu a respektování lidských práv. Vedla též k demilitarizaci a demonopolizaci Japonska. Na adrese <http://www.solon.org/Constitutions/Japan/English/english-Constitution.html> lze nalézt její úplný anglický překlad.

2.1.1 Zákonodárná moc

Zákonodárným orgánem je dvoukomorový parlament (The National Diet of Japan, Kokkai). Dolní komora parlamentu (House of Representatives, Shugi-in) má 480 členů volených na čtyři roky. 300 poslanců je voleno v jednomandátových volebních obvodech a 180 podle principu poměrného zastoupení v 11 volebních obvodech pokrývajících celé území Japonska.

Horní komora (House of Councillors, Sangi-in) má 242 členů, z nichž 96 je voleno podle principu poměrného zastoupení v jednom celonárodním volebním obvodu a 146 poslanců je voleno ve 47 volebních obvodech (za každý 2–8 zastupitelů) totožných s prefekturami. Funkční období je šestileté, volby se konají každé tři roky a týkají se vždy poloviny všech mandátů.

Dolní komora má oproti Horní komoře silnější postavení a pro některé akty vůbec nepotřebuje její souhlas (výběr premiéra, schvalování státního rozpočtu, schvalování mezinárodních smluv). Volební právo mají občané starší 20 let.

Obě sněmovny jsou usnášeníschopné pouze v případě, že je přítomna alespoň třetina jejich členů. K přijetí většiny návrhů postačuje souhlas prosté většiny všech přítomných poslanců s výjimkou případů, kdy je nutný souhlas kvalifikované (dvoutřetinové) většiny. Dolní komora může kvalifikovanou většinou přehlasovat Horní komoru.

Řádné zasedání parlamentu trvá 150 dní a začíná v polovině ledna, kdy ho slavnostně zahajuje císař. Toto zasedání je v případě nutnosti možné jednorázově prodloužit. Vláda také může svolat mimořádné parlamentní zasedání.

Další informace lze nalézt např. na: http://www.shugiin.go.jp/index.nsf/html/index_e.htm

2.1.2 Výkonná moc

Nejvyšším výkonným orgánem je vláda, která je sestavována na základě poměru sil v Dolní komoře parlamentu. V čele vlády stojí premiér (od 4. 6. 2010 je premiérem předseda DPJ Naoto Kan), jenž musí být členem Dolní komory parlamentu a musí to být civilista. Členy vlády jsou dále ministři, kteří stojí v čele ministerstev, a vedoucí ústředních úřadů podřízených Úřadu vlády (ve většině případů se jedná o tzv. státní ministry). Podle současného zákona počet ministrů a státních ministrů včetně tzv. hlavního tajemníka vlády nesmí přesáhnout 17. Vláda je odpovědná parlamentu. Jednotlivé ministry a státní ministry jmenuje premiér. V případě uvolnění místa premiéra, prvního zasedání parlamentu po proběhnutích všeobecných volbách do Dolní komory či vyslovení parlamentní nedůvěry musí vláda jako celek podat demisi.

Předseda vlády předkládá parlamentu návrhy zákonů a je povinen informovat parlament o všeobecných národních i mezinárodních záležitostech. Zvláštní postavení má tzv. hlavní tajemník vlády („Chief Cabinet Secretary“), který funguje de facto jako místopředseda vlády se zodpovědností za řádný chod vlády a koordinaci spolupráce mezi resortními ministry (de iure funkce místopředsedy vlády neexistuje).

Další informace lze nalézt např. na: <http://www.kantei.go.jp/foreign/index-e.html> a <http://www.cao.go.jp/index-e.html>.

2.1.3 Soudní moc

Nejvyšším orgánem soudní moci je Nejvyšší soud. Jeho členy jmenuje vláda a jeho předsedu na doporučení vlády jmenuje císař. Soudy nižší úrovně jsou vrchní soudy (8), okresní soudy (50), rodinné soudy (50) a soudy rozhodující ve zkráceném řízení (438). Soudce nižší úrovně jmenuje vláda na základě nominací Nejvyššího soudu.

Další informace lze nalézt např. na: <http://www.courts.go.jp/english/>.

2.1.4 Hlavní politické strany

Současný **system politických stran** se v Japonsku zformoval po druhé světové válce v souladu s novou japonskou ústavou. K hlavnímu rozdělení japonské politické scény došlo v roce 1955, kdy vznikly dva politické tábory vedené Liberálně demokratickou stranou (LDP) a Japonskou socialistickou stranou (JSP). Tehdejší rozdělení politické scény na LDP a její spojence na jedné straně a opozici vedenou JSP (resp. jejími pozdějšími nástupci) na straně druhé přetrvává prakticky do současnosti. V japonském Parlamentu je nyní zastoupeno sedm politických stran - Liberálně demokratická strana, Demokratická strana Japonska, Nové Komeito, Japonská komunistická strana, Sociálně demokratická strana, "Vaše strana" a Nová lidová strana. Bez zastoupení v Parlamentu jsou menší politické strany jako např. Strana práce (Labor Party, LaP, jap. Nihon-ródó-tó) a New Socialist Party of Japan (jap. Šin-šakai-tó).

Tradičně nejsilnější politickou stranou byla od svého vzniku v roce 1955 do předčasných parlamentních voleb v roce 2009 **Liberálně demokratická strana** (Liberal Democratic Party, LDP, jap. Jiyu Minshuto). Navzdory svému jménu reprezentuje konzervativní část společnosti. LDP vládla nebo byla součástí koaliční vlády nepřetržitě od roku 1955 s krátkou přestávkou v první polovině 90. let, od roku 2009 je největší opoziční stranou. Politika LDP tradičně spočívá v podpoře a rozvoji japonského demokratického systému, ochraně soukromého vlastnictví a podpoře hospodářské prosperity sladěním zájmů a aktivit soukromého a veřejného sektoru, upevňování tradičních japonských sociálních jistot a uskutečňování mírové zahraniční politiky založené zejména na bezpečnostní spolupráci s USA. V současné době je LDP druhou největší politickou stranou v obou komorách japonského parlamentu po DPJ (viz níže). Předsedou LDP je Sadakazu Tanigaki.

Strana **Nové Komeito** (New Komeito, NK jap. [Shin] Komeito) tvořila do září 2009 vládní koalici spolu s LDP. Vznikla v roce 1964 jako politická složka náboženské organizace Soka Gakkai, která sdružuje přívržence buddhistické sekty Nichiren Shochu. V roce 1967 strana New Komeito vyhlásila nezávislost na náboženských doktrínách, nadále se však hlásí k myšlenkám a působení organizace Soka Gakkai. Současným předsedou strany New Komeito je Natsuo Yamaguchi.

Hlavní opoziční parlamentní stranou byla do září 2009 **Demokratická strana Japonska** (Democratic Party of Japan, DPJ, jap. Minshuto). Vznikla v roce 1960 jako netřídní, lidová strana s cílem „prosazovat alternativní společenské zřízení nahrazující kapitalismus i pravicové a levicové totalitní systémy“. Od června 2010 je předsedou DPJ Naoto Kan. Strana se trvale profiluje jako programově mimo tradiční dichotomii pravice-levice. Odmítá extrémní ideologie a usiluje o „pokojné vytvoření sociálně spravedlivé společnosti zachovávající demokratické principy“. Po volebním úspěchu v červenci 2007 se DPJ stala největší politickou stranou Horní komory japonského parlamentu, toto postavení si přes neúspěch v červencových volbách v roce 2010 udržela. Po předčasných volbách v srpnu 2009 se stala rovněž největší politickou stranou Dolní komory a stranou vládní.

Další parlamentní opoziční stranou byla do září 2009 **Sociálně demokratická strana** (Social Democratic Party of Japan, SDP, jap. Shaminto), která vznikla v roce 1996 transformací původní Japonské socialistické strany (JSP). Strana usiluje o „vytvoření socialistické společnosti cestou pokojné a demokratické revoluce při zachování současné ústavy“. Předsedkyní SDP je Mizuho Fukushima. Od září 2009 do května 2010 byla SDP součástí vládní koalice s DPJ a PNP (The People's New Party - Nová lidová strana) nyní opět v opozici.

Opoziční stranou s nejdelší tradicí a stabilní politickou silou je **Japonská komunistická strana** (Japanese Communist Party, JCP, jap. Nihon Kyosanto), která vznikla již v roce 1922 jako ilegální

podzemní hnutí. Po druhé světové válce byla legalizována a stala se trvalou součástí japonské politické scény. JCP usiluje o „vytvoření komunistické společnosti cestou nejprve demokratické a poté socialistické revoluce“. Současným předsedou ústředního výboru strany je Kazuo Shii. Voličská základna strany patří mezi nejstabilnější a nejvěrnější, i když ne zdaleka mezi nejsilnější, přesto si strana zachovává v parlamentu stabilní, i když ne příliš významné zastoupení.

"Vaše strana" (Your Party) vznikla v létě 2009 oddělením od LDP. Jejím předsedou je někdejší ministr ve vládě premiéra Fukudy (2007 - 2008) Yoshimi Watanabe. Hlavním programovým cílem strany, která sama sebe charakterizuje jako konzervativně liberální s důrazem na ekonomický liberalismus, je menší vláda a státní byrokratický aparát s omezenými pravomocemi. (Pozn. - japonský název strany "Minna no Tó" doslovně znamená "Strana každého", anglický překlad Your Party prosazuje sama strana.)

Strana úsvitu (Sunrise Party) vznikla na jaře 2010 ze seniorních poslanců LDP. Jejím prvním předsedou byl někdejší ministr ve vládách premiérů Abeho a Asa (2006 - 2007 a 2008 - 2009) Kaoru Yosano, který v lednu 2011 stranu opustil a stal se ministrem pro ekonomiku a fiskální politiku v současné vládě DPJ. Novým předsedou strany je Takeo Hiranuma. Proklamovanou ideologií strany je národně-sociální konzervatismus a japonský nacionalismus.

Nová lidová strana (The People's New Party, PNP, jap. Kokumin Shinto) byla založena v srpnu 2005 několika bývalými členy LDP poté, co byl schválen návrh zákona o privatizaci japonských poštovních služeb předložený premiérem Koizumim. Předsedou této strany pravého středu je Shizuka Kamei. Platforma PNP, kterou byla původně opozice proti privatizaci japonské pošty, byla rozšířena o ideály veřejné služby, ochrany práv občanů a vytváření „přívětivé a přátelské politiky“. Strana se převážně orientuje na voličskou základnu japonského venkova, od roku 2009 je součástí vládní koalice.

2.1.5 Složení parlamentu

Rozložení sil v Dolní komoře parlamentu

	2000	2003	2005	3/2011
Demokratická strana Japonska (DPJ)	127	177	112	307
Liberálně demokratická strana (LDP)	233	237	295	117
Nové Komeito (NK)	31	34	31	21
Japonská komunistická strana (JCP)	20	9	9	9
Sociálně-demokratická strana (SDP)	19	6	7	6
"Vaše strana" (Your Party)	-	-	-	5
Nová lidová strana (PNP)	-	-	6	4
Strana úsvitu (Sunrise Party)	-	-	-	2
Skupina na ochranu národních zájmů a života občanů	-	-	-	3
Nezávislí	21	13	20	5

Rozložení sil v Horní komoře parlamentu

	2001	2004	2005	3/2011
--	------	------	------	--------

Demokratická strana Japonska (DPJ)	-	-	83	107
Liberálně demokratická strana (LDP)	65	49	112	83
Nové Komeito	13	11	24	19
"Vaše strana" (Your Party)	-	-	-	11
Japonská komunistická strana (JCP)	5	4	9	6
Sociálně-demokratická strana (SDP)	3	2	6	4
Nová lidová strana (PNP)	-	-	4	3
Strana úsvitu (Sunrise Party)/ Strana nové obrody (New Renaissance Party)	-	-	-	5
Nezávislí	2	5	4	4

2.2. Hlava státu (jméno, kompetence)

Hlavou státu je císař, který je symbolem Japonska a jednoty jeho obyvatel. V současnosti již císař dle ústavy nedisponuje suverénní výkonnou mocí a jeho úloha je především protokolární. Ve spolupráci s vládou a s jejím souhlasem vykonává především následující činnosti: vyhlašuje ústavní změny, zákony, vládní nařízení, státní smlouvy, svolává parlament, rozpouští Dolní sněmovnu, vyhlašuje všeobecné parlamentní volby, na doporučení parlamentu jmenuje premiéra a na doporučení vlády předsedu Nejvyššího soudu, potvrzuje jmenování a odvolání ministrů, státních ministrů, velvyslanců a některých dalších činitelů, uděluje vyznamenání, potvrzuje ratifikace mezinárodních smluv a některé další právní dokumenty, přijímá státní návštěvy a vykonává další protokolární funkce. Pravomoci císaře může měnit parlament prostřednictvím ústavních dodatků. Císařský trůn se dědí v mužské linii. Od roku 1989 je hlavou státu císař Akihito, jehož panovnická éra se nazývá Heisei. Od počátku císařské éry se vždy počítá japonský letopočet.

Další informace lze nalézt např. na: <http://www.kunaicho.go.jp/eindex.html>.

2.3. Složení vlády

Od vítězství dlouhodobě opoziční DPJ v předčasných parlamentních volbách 31. 8. 2009 je tato strana vůdčí stranou vládní koalice s PNP (People's New Party), do května 2010 rovněž s SDP (Social Democratic Party). Od 4.6. 2010 je premiérem předseda DPJ Naoto Kan.

Složení japonské vlády k 17. září 2010

Funkce	Jméno	Pol. strana
Předseda vlády	Naoto KAN	DPJ
Ministr vnitřních záležitostí a spojů	Yoshihiro KATAYAMA	DPJ
Ministr spravedlnosti	Satsuki EDA	DPJ
Ministr zahraničních věcí	Takeaki MATSUMOTO	DPJ
Ministr financí	Yoshihiko NODA	DPJ
Ministr školství, kultury, sportu, vědy a techniky	Yoshiaki TAKAKI	DPJ

Ministr zdravotnictví, práce a sociálních věcí	Ritsuo HOSOKAWA	DPJ
Ministr zemědělství, lesnictví a rybolovu	Michihiko KANO	DPJ
Ministr hospodářství, obchodu a průmyslu	Banri KAIEDA	DPJ
Ministr pevniny, infrastruktury, dopravy a turistiky	Akihiro OHATA	DPJ
Ministr životního prostředí	Ryu MATSUMOTO	DPJ
Ministr obrany	Toshimi KITAZAWA	DPJ
Vedoucí tajemník vlády	Yukio EDANO	DPJ
Ministr pro reformu státní správy	Kansei NAKANOI	DPJ
Ministr pro otázku unesených občanů		
Státní ministr pro finanční záležitosti	Shozaburo JIMI	PNP
Státní ministr pro poštovní reformu		
Státní ministr pro ekonomickou a fiskální politiku	Kaoru YOSANO	DPJ
Státní ministr pro celkovou reformu sociálního zabezpečení a daní		
Státní ministr pro národní strategii	Koichiro GEMBA	DPJ
Státní ministryně pro vládní revitalizaci	RENHO (jde o křestní jméno senátorky Renho MURATA, které oficiálně výhradně používá)	DPJ
Státní ministryně pro záležitosti spotřebitelů		

3. Zahraničně-politická orientace

3.1. Členství v mezinárodních organizacích a regionálních uskupeních

Japonsko je členem OSN od roku 1956 a v současnosti je druhým největším přispěvatelem do fondů OSN (v letech 2007–2009 činil japonský příspěvek 16,6%, což bylo více, než tvořil souhrn příspěvků Francie, Velké Británie, Ruska a Číny jakožto stálých členů RB). Japonsko bylo v letech 2009–10 již podesáté nestálým členem RB. Dlouhodobým cílem japonské politiky je být stálým členem RB OSN.

V roce 1996 Japonsko získalo, jako jediná asijská země, status pozorovatele ve výboru ministrů Rady Evropy. V regionálním uskupení ASEAN má podobný status v rámci platformy ASEAN+3 (Japonsko, Čína, Jižní Korea). Japonsko je členem skupiny G7/G8 a G20 a od roku 1992 má statut pozorovatele v OBSE.

Seznam nejvýznamnějších mezinárodních organizací, jichž je Japonsko řádným členem

Zkratka organizace	Anglický název	Český název	Vznik členství	Poznámka
BIS	Bank for International Settlements	Banka pro mezinárodní platby	1930	členem je Bank of Japan
FAO	Food and Agriculture Organization of the U.N.	Organizace OSN pro výživu a zemědělství	1951	
IAEA	International Atomic Energy Agency	Mezinárodní agentura pro atomovou energii	1957	
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development	Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj	1952	IBRD je součástí skupiny Světové banky
ICSID	International Centre for Settlement of Investment Disputes	Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů	1967	ICSID je součástí skupiny Světové banky
ICAO	International Civil Aviation Organization	Mezinárodní organizace pro civilní letectví		
IDA	International Development Association	Mezinárodní asociace pro rozvoj	1960	IDA je součástí skupiny Světové banky
IEA	International Energy Agency	Mezinárodní agentura pro energii	1974	
IFAD	International Fund for Agricultural Development	Mezinárodní fond pro rozvoj zemědělství	1977	
IFC	International Finance Corporation	Mezinárodní finanční korporace	1956	IFC je součástí skupiny Světové banky
ILO	International Labour Organization	Mezinárodní organizace práce		
IMF	International Monetary Fund	Mezinárodní měnový fond (MMF)	1952	
IMO	International Maritime Organization	Mezinárodní námořní organizace	1958	

Interpol	International Criminal Police Organization	Mezinárodní organizace kriminální policie		
IOM	International Organization for Migration	Mezinárodní organizace pro migraci		
ITU	International Telecommunication Union	Mezinárodní telekomunikační unie	1932	
MIGA	Multilateral Investment Guarantee Agency	Multilaterální agentura pro investiční záruky	1988	MIGA je součástí skupiny Světové banky
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj	1964	
UN	United Nations	Organizace spojených národů (OSN)	1956	
UNCTAD	U.N. Conference on Trade and Development	Konference OSN o obchodu a rozvoji		
UNESCO	U.N. Educational, Scientific and Cultural Organization	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu	1951	
UNIDO	U.N. Industrial Development Organization	Organizace OSN pro průmyslový rozvoj	1966	
UPU	Universal Postal Union	Světová poštovní unie	1877	
WCO	World Customs Organization	Světová celní organizace		
WHO	World Health Organization	Světová zdravotnická organizace		
WIPO	World Intellectual Property Organization	Světová organizace duševního vlastnictví		
WMO	World Meteorological Organization	Světová meteorologická organizace	1950	
WTO	World Trade Organization	Světová obchodní organizace	1995	

Seznam nejvýznamnějších regionálních organizací, jichž je Japonsko řádným členem

Zkratka organizace	Anglický název	Český název	Vznik členství	Poznámka
AfDB	African Development Bank	Africká rozvojová banka	1966	statut neregionálního člena
APEC	Asia-Pacific Economic Cooperation	Rada pro ekonomickou spolupráci Asie a Tichomoří	1989	
ADB	Asian Development Bank	Asijská rozvojová banka	1966	

EBRD	European Bank for Reconstruction and Development	Evropská banka pro obnovu a rozvoj	1990	
IDB	Inter-American Development Bank	Meziamerická rozvojová banka	1976	statut neregionálního člena

Seznam nejvýznamnějších mezinárodních organizací a regionálních uskupení, ve kterých má Japonsko statut pozorovatele

Zkratka organizace	Anglický název	Český název	Získání statutu	Poznámka
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations	Sdružení zemí jihovýchodní Asie	1997	účast v dialogu ASEAN+3
CoE	Council of Europe	Rada Evropy	1996	statut pozorovatele
CERN	European Organization for Nuclear Research	Evropská laboratoř pro fyziku částic	1995	statut pozorovatele
LAIA	Latin American Integration Association	Asociace pro latinskoamerickou integraci	2004	statut pozorovatele
OAS	Organization of American States	Organizace amerických států	1973	statut pozorovatele
OSCE	Organization for Security and Cooperation in Europe	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE)	1992	statut partnerské země

3.2. Účast země na mnohostranných smlouvách a dohodách

Japonsko podepsalo a ratifikovalo všechny hlavní mezinárodní smlouvy, úmluvy a dohody směřující k posílení míru, mezinárodní spolupráce, stability světového hospodářství a odzbrojení (resp. nešíření ZHN). Jedná se o stovky dokumentů, často připravených na půdě OSN.

3.3. Přehled bilaterálních smluv s ČR (včetně data vstupu) – mimo smluv dle kap.7.1.

Pozn.: Tento přehled nezahrnuje smlouvy uvedené v kapitole 7.1.

Výměnou nót mezi ZÚ Japonska v Praze a MZV ČR v roce 1994 byla oběma stranami formálně potvrzena úspěšnost ČR do smluv, které byly uzavřeny mezi Japonskem a Československem a byly účinné ke dni jeho zániku. Jedná se o následující dokumenty:

- Protokol o obnovení normálních styků mezi Československou republikou a Japonskem, Londýn, 13. 2. 1957, vyhl. č. 26/1958 Sb.
- Dohoda o kulturní spolupráci mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Japonska, Tokio, 20. 1. 1976, vyhl. č.81/1976 Sb.
- Dohoda o vědeckotechnické spolupráci mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Japonska, Praha, 13. 11. 1978
- Dohoda mezi vládou České a Slovenské Federativní republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Divadlu Oldřicha Stibora v Olomouci, Praha, 20. 12. 1991
- Po 1. 1. 1993 uzavřela Česká republika s Japonskem následující bilaterální dohody:
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Divadlu na Vinohradech, Praha, 22. 3. 1994
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Janáčkovu divadlu v Brně, Praha, 20. 3. 1995

- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Divadlu J. K. Tyla v Plzni, Praha, 5. 2. 1996
- Na základě jednostranných opatření české a japonské strany byla s platností od 17.3.1996 (ve vztahu k vízům do ČR) a 23. 4. 1996 (ve vztahu k vízům do Japonska) zrušena vízová povinnost pro držitele diplomatických a služebních pasů
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Českému svazu juda, Praha, 7. 3. 1997
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Národnímu muzeu v Praze, Praha, 21. 8. 1997
- Na základě jednostranných opatření české a japonské strany byla s platností od 15. 8. 1998 pro japonské občany a od 10. 9. 1998 pro české občany zrušena vízová povinnost mezi oběma zeměmi, Praha, 10. 7. 1998
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Univerzitě Karlově v Praze, Praha, 15. 12. 1998
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Národní galerii v Praze, Tokio, 17. 5. 1999
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Státní filharmonii Brno, Praha, 11. 12. 2000
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Moravsko-slezskému národnímu divadlu v Ostravě, Praha, 11. 4. 2002
- Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Japonska o udělení kulturního grantu Univerzitě Palackého v Olomouci, Praha, 20. 3. 2003

4. Ekonomická charakteristika země

Japonsko patří mezi hospodářsky nejvyspělejší země světa. Ačkoli má velmi omezené zásoby přírodních zdrojů, stalo se v průběhu svého poválečného vývoje hospodářsky silnou zemí s významným postavením ve světové ekonomice. Japonská ekonomika se vyznačuje vysokým stupněm modernizace a značným zastoupením výrobků s velkou mírou přidané hodnoty a nevýrobních služeb v celkové hospodářské produkci. Dalším jejím charakteristickým rysem je široké využívání moderních technologií a vysoká technologická a infrastrukturní vyspělost mnohých japonských podniků i velké části ekonomického systému země jako celku. Pro japonskou ekonomiku je též charakteristický stále značný vliv vlády a státních orgánů na řízení ekonomiky, významný podíl státních zakázek a odraz mnoha tradičních společenských přístupů a způsobů v užívaných metodách výroby i řízení.

V 50. a 60. letech zaznamenávalo Japonsko velmi dynamický hospodářský růst v průměru 10 % ročně. V 70. letech se hospodářský růst zpomalil na průměr 4,5 %, ale i tak rostla japonská ekonomika rychleji než ostatní průmyslově vyspělé země. V 80. letech se růst zpomalil na průměr 2,5 %. Posledním výrazným rokem ekonomického růstu byl rok 1988 s přírůstkem HDP 6,2 %. Od 90. let japonská ekonomika staguje.

Japonsko se významnou měrou podílí na celkovém obratu světového obchodu. V dovozech dominují zejména suroviny. Skladba vývozu je velmi bohatá. Přestože je Japonsko známo jako významný světový vývozc, vývoj jeho ekonomiky je závislý na vývoji vnitřního trhu. Významný obchodní přebytek vznikl historicky nejen na základě obchodní dravosti japonských vývozců, ale i z důvodu silné ochranné dovozní politiky uplatňované až do 90. let.

V r. 2010 Japonsko přišlo na úkor Číny o pozici druhé největší světové ekonomiky (za Spojenými státy), kterou si drželo od r. 1968.

4.1. Zhodnocení hospodářského vývoje za minulý rok, předpověď dalšího vývoje

Zhodnocení hospodářského vývoje

V r. 2010 japonská ekonomika vzrostla o 3,9 % (Pozn.: V r. 2009 japonská ekonomika poklesla v důsledku hospodářské a finanční krize o 6,3 %). Nominální hrubý domácí produkt vzrostl o 1,8 %. K ekonomickému růstu přispělo zejména oživení zahraničního obchodu. Vývoj ekonomiky umocňovaly zejména silný jen a dále např. klesající investice. Domácí poptávka a spotřeba zaznamenaly pouze mírný růst.

Ve IV. čtvrtletí r. 2010 výkonnost japonské ekonomiky poklesla a v meziročním srovnání zaznamenala negativní růst 1,1 %. To představovalo první negativní růst za posledních pět čtvrtletí. Důvodem poklesu růstu japonského hospodářství v posledním čtvrtletí r. 2010 byl pokles domácí spotřeby, která se na tvorbě japonského HDP podílí ze 60 %.

Vývoj nominálního HDP (% změna oproti předchozímu roku)

Struktura HDP	2006	2007	2008	2009	2010
Hrubý domácí produkt	1,1	1,6	-2,2	-6,6	1,8
Domácí poptávka	1,3	1,2	-0,6	-6,8	0,9
Soukromá spotřeba	1,9	1,4	-0,9	-9,3	0,9
Domácí soukr. investice	2,5	-7,4	-5,2	-16,8	-6,6
Zahraniční soukr. investice	2,8	3,1	0,2	-19,0	0,8
Veřejná poptávka	-0,8	0,2	0,2	2,0	0,8
Veřejné investice	-4,3	-5,7	-4,7	5,8	-3,3

Vývozy	13,7	11,1	-2,6	-32,7	22,5
Dovozy	16,1	9,0	6,8	-33,8	16,1

Zdroj: Bank of Japan

Předpověď dalšího vývoje

V červnu 2010 japonská vláda schválila novou ambiciózní „**Strategii hospodářského růstu**“ jejíž hlavním cílem je **dosažení úrovně 3% nominálního hospodářského růstu během příštího desetiletí**. Ekonomického růstu by mělo být dosaženo např. zvýšením investic, snížením podnikových daní a podporou cestovního ruchu. Vláda představila seznam více než 300 konkrétních politik, které mají přispět ke zjednodušení byrokratických procedur, zároveň ale budou představovat výrazné tlaky na další zvýšení fiskální zátěže. Strategie růstu zahrnuje 21 „národních strategických projektů“, mezi něž patří např. vývoz infrastrukturních technologií včetně jaderných elektráren a vysokorychlostních vlaků.

Jedním z dalších hlavních úkolů japonské vlády je snížení neúměrně vysoké 35% daně právnických osob na úroveň běžnou v ostatních vyspělých zemích, tj. na hranici 25 %. Cílem tohoto kroku je zvýšit mezinárodní konkurenceschopnost japonských firem.

Ve spolupráci s centrální bankou Bank of Japan je jednou z hlavních priorit vlády **ukončit během finančního roku 2011–12 momentální deflaci**. V tomto směru se počítá se zvýšením spotřebitelských cen.

Snahou japonské vlády je ukončit stagnaci, se kterou se po většinu období během posledních dvou desetiletí japonská ekonomika potýká. Implementace hospodářské strategie ve velmi napjaté fiskální situaci Japonska, kdy **státní dluh je na úrovni 200 % k HDP** - nejvíce ze všech rozvinutých zemí - nebude jednoduchá. Udržitelnost nastartovaného japonského hospodářského oživení proto zůstává nejistá.

Vývoj japonské ekonomiky bude v nejbližším období postížen na japonské poměry vysokou nezaměstnaností (cca 5 %), poklesem příjmů a nedostatečným růstem spotřeby, silnou japonskou měnou a deflací. Japonsko se v r. 2011, bude muset především vypořádat s následky největší živelní katastrofy v novodobé historii, která zemi postihla dne 11. března 2011.

Ničivé zemětřesení a tsunami

Dne 11. března 2011 zasáhlo Japonsko ničivé zemětřesení a tsunami. Síla zemětřesení byla 9 stupňů. Ke dni 27. března 2011 dosáhl počet mrtvých téměř 11 000, počet nezvěstných převyšoval 16 000. Po zemětřesení bylo evakuováno 530 000 osob. Při zemětřesení a tsunami došlo k poškození jaderné elektrárny Fukushima-Daiichi s následnými úniky radiace do životního prostředí.

Bezprostředně po neštěstí musela intervenovat Japonská centrální banka (Bank of Japan), která 14. března 2011 napumpovala do ekonomiky prostřednictvím mimořádných fondů rekordních 15 biliónů jenu (180 mld. USD).

Přímý rozsah ničivé katastrofy na konci března 2011 japonská vláda odhadla na 16–25 biliónů jenu (cca 190–300 mld. USD). To představuje potřebné náklady na obnovu poničené infrastruktury. Další obrovské ztráty, které vznikají v důsledku vynuceného přerušování výroby a obchodu a odstávek elektrické energie, budou terpve vyčísleny.

Vláda bude muset sanovat následky katastrofy především pomocí dodatečných rozpočtů. To ještě zvýší tlak na veřejné finance, které byly již před zemětřesením ve velmi špatném stavu. V důsledku toho vláda přijde s největší pravděpodobností s některými nezbytnými opatřeními jako např. dočasným zvýšením daní.

4.2. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (HDP/obyv., vývoj objemu HDP, podíl odvětví na tvorbě HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti)

Japonský **nominální HDP za kalendářní rok 2010 dosáhl výše 479 bilionů jenů** (v cenách r. 2000), tj. cca 5 474 mld. USD. **Reálný růst HDP oproti roku 2009 byl 3,9 %.**

Rok	HDP			
	Nominální HDP (bil. JPY)	Nominální HDP (mld. USD)	Reálný růst HDP (%)	Nominální HDP na obyvatele (USD)
2006	507	4 376	2,0	32 082
2007	515	4 379	2,4	34 279
2008	504	5 577	-1,2	44 356
2009	471	5 078	-6,3	39 984
2010	479	5 474	3,9	42 929

Zdroj: Měsíční a roční statistické přehledy: Úřad vlády, Ministerstvo financí, Bank of Japan, Ekonomický a sociální výzkumný inst. Úřadu vlády, <http://www.esri.cao.go.jp/index-e.html>.

Na tvorbě japonského HDP se nejvýznamněji podílí terciární sféra (cca 70 %), což odpovídá statutu Japonska jako jedné z ekonomicky nejvyspělejších zemí světa. Průmyslová výroba se na tvorbě HDP podílí cca 28 %. Primární sféra (zemědělství, lesnictví a rybolov, těžba nerostných surovin) vytváří méně než 2 % HDP. Podíl zemědělství již po řadu let setrvává na zhruba stejné úrovni, která vyplývá z jeho strategického a sociálního významu.

Díky specifickému přístupu k zaměstnanosti je počet nezaměstnaných v Japonsku relativně nízký v porovnání s ostatními vyspělými průmyslovými zeměmi. V srpnu 2009 dosáhla míra nezaměstnanosti 5,7 %, což představovalo největší nezaměstnanost v poválečné historii. **Koncem r. 2010 byla nezaměstnanost na úrovni 5,1 %.**

Japonsko je zemí s relativně stabilní úrovní cenové hladiny a v mezinárodním srovnání zemí s nejvyšší cenovou úrovní spotřebitelských cen zboží a služeb na světě. Tokio a Ósaka patří tradičně k nejdražším městům světa s cenovou úrovní výrazně převyšující nejen průměr vyspělých zemí, ale i ostatní nadprůměrně drahé lokality. V souvislosti s recesí hospodářství v devadesátých letech vykazovala v posledním období japonská ekonomika tendenci k cenové deflaci, kterou vláda oficiálně přiznala v druhé polovině r. 2009. Japonským úřadům se nedaří deflaci čelit ani volnou monetární politikou.

Úrokové míry v Japonsku odrážejí vývoj ekonomiky a především cenové hladiny. Japonské úrokové sazby patří k nejnižším na světě a dlouhodobě se drží na absolutním minimu. Vzhledem k pokračující hospodářské recesi přistoupila v únoru 1999 centrální banka po dohodě s vládou k bezprecedentnímu kroku a zavedla tzv. politiku nulové úrokové sazby. V rámci této politiky poskytovala centrální banka komerčním bankám krátkodobé peněžní zdroje na refinancování za nulový úrok. V červenci 2006 však byla tato politika zrušena a centrální banka zvedla úrokové sazby OCR (overnight call rate) z 0 % na 0,25 %. Diskontní sazba byla zvednuta z 0,1 % na 0,4 % a počátkem roku 2007 na 0,75 %. Na konci roku 2010 byla **diskontní úroková míra japonské centrální banky na úrovni 0,3 %.**

Směnný kurz japonského jenu prochází v posledním desetiletí dramatickým vývojem. Z kurzu 126 JPY/USD na začátku roku 1993 posílil až na 80,65 JPY/USD v dubnu 1995, v létě 1998 pak dočasně oslabil až na 147 JPY/USD a na přelomu let 1999 a 2000 opět dosáhl hranice 100 JPY/USD. Od roku 2003 do roku 2007 se pohyboval v pásmu 103–120 JPY/USD. V posledních dvou letech silný jen vůči dolaru aprecioval. V březnu 2011 až k hranici **82 JPY/USD.**

Následující tabulka podává přehled vývoje výše zmíněných ukazatelů za posledních pět let:

Makroekonomické ukazatele

Rok	Nezaměstnanost	Inflace		Směnné kurzy		Úrokové míry
		Ceny průmysl. výrobků (v % k r. 2005)	Spotřeb. ceny (v % k r. 2005)	JPY/USD	JPY/EUR	Diskontní sazba (v %)
	(%)					
2006	4,1	102,2	100,3	116,31	150,59	0,40
2007	3,9	104,0	100,3	113,10	165,25	0,75
2008	4,0	108,7	101,7	103,37	127,96	0,30
2009	5,1	103,0	100,3	93,54	132,00	0,30
2010	5,1	102,8	99,6	87,78	107,90	0,30

Zdroj: Měsíční a roční statistické přehledy Statistics of Japan, <http://www.stat.go.jp/english/data/getujidb/index.htm>.

4.3. Průmysl – struktura, tempo růstu, nosné obory

4.3.1 Tempo růstu průmyslové výroby

Průmyslová výroba, resp. její rozvoj, byla základem japonského poválečného hospodářského zázraku. Od poloviny 70. let se však struktura japonské ekonomiky mění ve prospěch nevýrobních odvětví. I přes klesající podíl na tvorbě HDP však průmyslová výroba Japonska zaznamenávala tradičně vysoké tempo růstu. Toto tempo se zpomalilo v 90. letech zejména v důsledku rozsáhlé hospodářské recese, která postihla sekundární sféru národního hospodářství nejvíce. Od roku 2002 do současnosti průmyslová výroba roste průměrným tempem okolo 3,0 % ročně. Příznivý výsledek lze přičíst úspěšné restrukturalizaci podniků.

Pozitivní vývoj průmyslové produkce se přičítá těmto odvětvím:

- dopravní zařízení
- elektronické součástky a zařízení
- elektrostrojírnoství
- obecné strojírnoství

V souvislosti s japonským průmyslem se často hovoří o jevu zvaném „vymílání“ (hollowing out), které je předmětem kritiky řady ekonomů (jde o přesun průmyslové výroby z Japonska do nákladově příznivějších zemí). Ti se obávají, že Japonsko nebude schopno dostatečně rychle uskutečnit potřebné strukturální reformy a úbytek pracovních míst způsobený „vymíláním“ výrazně zvýší nezaměstnanost v zemi. Přesun výroby do zahraničí se týká prakticky všech odvětví průmyslu. Zatímco v roce 1985 se pouze 4 % výroby japonských firem uskutečňovala v zahraničí, v roce 1995 to bylo 11,6 % a v roce 2005 již více než 20 %. Nejmenší podíl výroby v zahraničí trvale vykazuje přesné strojírnoství a potravinářský průmysl. Největší podíl výroby v zahraničí mají naopak japonští producenti v elektrotechnickém průmyslu a výroba dopravních prostředků a zařízení. V r. 2009 japonská výroba osobních automobilů v Číně poprvé předstihla výrobu japonských osobních automobilů ve Spojených státech. Nejčastější destinací přesunu výroby je Čína, následovaná zeměmi ASEAN.

Více lze nalézt na internetových stránkách Japonské banky pro mezinárodní spolupráci: <http://www.jbic.go.jp/en/index.html>.

4.3.2 Struktura průmyslové výroby a nosné obory

Oborová struktura japonské průmyslové výroby v historii tradičně pružně reagovala na celosvětové ekonomické klima i na světové vývojové trendy a s nimi se měnící poptávku. Po druhé světové válce došlo k přeorientování z oblasti lehkého průmyslu na těžký a chemický průmysl. V obou těchto odvětvích dosáhlo Japonsko v poválečném období významných úspěchů a i v současnosti si v nich udržuje špičkovou úroveň. Současně však byla velmi cílevědomě budována struktura perspektivních výrobních odvětví s vysokou přidanou hodnotou (automobilový průmysl, elektrotechnika, elektronika, atd.). Po dvou ropných krizích došlo v letech 1974 a 1978 k zásadní změně orientace japonské průmyslové výroby na obory s nejnižší materiálovou a energetickou náročností a nejvyšším stupněm přidané hodnoty. Rozhodujícím činitelem rozvoje průmyslu se stal technický a technologický rozvoj a důležitou úlohu při restrukturalizaci průmyslu hraje i snaha o co nejnižší míru znečišťování životního prostředí.

Těžiště průmyslové výroby v Japonsku spočívá v současnosti ve vyspělém strojírenství, elektrotechnice, chemii, petrochemii a papírenském průmyslu. Postupně klesá podíl ocelářství, výroby lodí a textilního průmyslu, stabilní úroveň si zatím udržuje stavební výroba. Japonsko je jedním z největších světových výrobců průmyslového strojního zařízení, elektrických strojů pro domácí a průmyslové užití, výpočetní techniky, polovodičů, tranzistorů, generátorů elektrické energie, elektromotorů, transformátorů, spotřební elektroniky (barevných televizorů – dnes především TV s plochou plazmovou obrazovkou, audio/video přístrojů, DVD přehrávačů a rekordérů, digitálních fotoaparátů, mobilních telefonů, mikrovlnných trub, faxových přístrojů), dopravních zařízení (osobních automobilů, motocyklů, jízdních kol, železničních vagónů, námořních lodí) a přesných přístrojů, fotooptiky a hodinek. Dlouhodobě se snižuje význam textilního průmyslu, který historicky býval jedním z hlavních průmyslových odvětví země.

Mezi nejdynamičtěji se rozvíjející průmyslová odvětví patří vyspělá elektronika (počítače a jejich součásti, audio a videotechnika, studiová technika, reprografická technika, komunikační technika, polovodiče, atd.) a výroba průmyslových robotů. Specifické postavení zaujímají materiály a technologie související s rozvojem jaderné energetiky, biotechnologií a nanotechnologií. Těmto oblastem je věnována v Japonsku zvláštní pozornost, v prvním případě zejména s ohledem na bezpečnost, ve druhém a třetím případě coby oborům budoucnosti a příštím hlavním zdrojům komparativní výhody ve světovém hospodářství.

Podíl hlavních průmyslových odvětví na celkové průmyslové výrobě v roce 2009 (měřeno podílem na celkovém objemu realizované průmyslové výroby) činil zhruba: potravinářský průmysl 14,7 %, elektrotechnický průmysl 14,1 %, výroba dopravních zařízení 13,0 %, všeobecné strojírenství 10,2 % a chemický průmysl 7,9 %.

V japonském průmyslu došlo v posledních letech ke strukturálním změnám. Mezi 20 nejziskovějšími japonskými firmami nebyla koncem r. 2009 ani jediná velká elektronická firma, přičemž např. v r. 1991 stejnému seznamu vévodila Matsushita (dnešní Panasonic) a na dalších předních místech byly společnosti Hitachi, Toshiba, Sony, Fujitsu a Mitsubishi Electric. Dnešnímu žebříčku nejziskovějších japonských firem **dominují telekomunikační a tradingové firmy**. V seznamu nejziskovějších firem v r. 2009 byli např. tři hlavní mobilní operátoři (NTT DoCoMo, KDDI a Softbank) a čtyři vedoucí tradingové „sogo shosha“ (Mitsubishi Corp., Sumitomo, Mitsui a Itochu).

Na druhou stranu má Japonsko velmi silný segment firem střední velikosti („chuken kigyo“), které si prozatím udržují dominantní postavení na světových trzích. Podle oficiálních údajů tyto firmy ovládají ve 30 důležitých technologických oborech 70 % světového trhu.

Více informací o japonském průmyslu lze nalézt např. na www.meti.go.jp/english.

Významné místo v japonské ekonomice zaujímá **oblast vědy a techniky (V&T)**, která je považována za jeden ze základních nástrojů k zajištění konkurenceschopnosti japonské ekonomiky v globální ekonomické soutěži. V roce 2009 dosahoval počet výzkumných pracovníků v Japonsku 839 tis. osob, z toho v soukromé sféře 493 tis. osob. Ve finančním roce 2008 **výdaje na výzkum a vývoj v Japonsku** dosahovaly celkově 18,8 billionů JPY, tj. **3,78 % HDP**, což představuje jedny z největších výdajů na vědu a techniku na světě. Výdaje soukromé sféry na výzkum a vývoj představovaly 73 % celkových R&D výdajů a výdaje univerzit 18,1 % celkových výdajů). Dlouhodobá reforma oblasti V&T byla v Japonsku zahájena v roce 1995 přijetím Zákona o vědě a technice (The Science and Technology Basic Law). Na základě tohoto zákona byly následně vypracovávány základní pětileté plány na podporu komplexní a systematické implementace politik zaměřených na rozvoj V&T. Čtvrtý základní plán v oblasti V&T pro finanční období 2011–2015 (The Fourth Science and Technology Basic Plan) byl zpracován v prosinci

2010. Jeho schválení se z důvodu jiných priorit - odstaňování následků škod ničivé živelní katastrofy z 11. března 2011 - prozatím odložilo.

4.3.3 Specifické obory japonského průmyslu

Specifickým průmyslovým oborem, ve kterém si Japonsko udržuje přední postavení, je **lodářství**. Odvětví bylo ale velmi zasaženo hospodářskou a finanční krizí a celosvětová objednávka lodí v letech 2008–2009 rapidně poklesla; v r. 2009 až na celkovou hrubou tonáž 32 495 000 GT (pozn.: zahrnuje lodě nad 100 GT). Na Japonsko, které bylo v počtu nových objednávek na třetím místě za Čínou a Jižní Koreou, připadlo 23 % (7 426 000 GT) objednávek. Více informací o lodářském průmyslu lze nalézt na <http://www.maritimejapan.com> a aktuální statistické údaje na http://www.sajn.or.jp/e/statistics/Shipbuilding_Statistics_Mar2010e.pdf (Shipbuilding_Statistics_Mar2010e.pdf) ([Shipbuilding_Statistics_Mar2010e.pdf](http://www.sajn.or.jp/e/statistics/Shipbuilding_Statistics_Mar2010e.pdf),).

Oborem, ve kterém je Japonsko skutečnou jedničkou, je **robotika**. Dle Japonské robotické asociace (JARA) byly v roce 2010 vyrobeny v Japonsku roboty v hodnotě 448 miliard jenů, což bylo o cca 4 % více než v r. 2009. Z toho cca 24 % robotů bylo prodáno na domácím trhu a 76 % bylo vylo vyvezeno do zahraničí.

Japonsko se zaměřuje i na výrobu humanoidních robotů. První byl vyroben už v roce 1973, jmenoval se WABOT 1 a byl vyvinut na tokijské univerzitě Waseda. V roce 1986 ohlásila firma Honda start výzkumu humanoidních robotů a o sedm let později představila prvního humanoidního robota P-1. V roce 1996 pak vyrobila robota P-2, který již nepotřeboval externí napájení a ovládání, a konečně v roce 2000 spatřil světlo světa robot ASIMO, jenž je schopný s lidmi komunikovat. Dalším výrobcem robotů zaměřeným na běžný spotřebitelský trh je společnost SONY, která v roce 1999 představila robotického psa AIBO. Kromě velkých firem typu Sony, Honda, Toyota apod. inteligentní roboty humanoidního typu dnes nabízí i mnoho menších firem. Humanoidní roboti jsou, vzhledem k tradicím a kultuře, pro Japonce velmi populární. Více o japonské robotice lze nalézt na stránkách Japonské robotické asociace (JARA): <http://www.jara.jp/e/>.

4.4. Stavebnictví

Stavebnictví je v Japonsku tradičně jedním z klíčových oborů. V období po druhé světové válce byla rozsáhlá stavební činnost významnou součástí rekonstrukce a modernizace země, díky níž se zásadním způsobem změnila tvář japonských měst i japonské krajiny. V uplynulých desetiletích byla japonská stavební výroba charakteristická mnoha novými technologickými postupy i jedinečnými úspěchy. Významným rysem japonského stavebnictví je i výrazný podíl veřejných prací a projektů financovaných ze státních a místních rozpočtů. I proto existují poměrně úzké vazby mezi některými subjekty ve stavebním sektoru a japonskou domácí politikou.

Objem stavebních prací dosáhl vrcholu v r. 1992 a od té doby klesá. V letech 1993–1998 se vláda snažila stimulovat ekonomiku zadáváním velkých veřejných projektů, tzn. úbytek soukromých investic byl zčásti vyvažován přílivem rozpočtových prostředků. Od konce 90. let prochází japonské stavebnictví těžkým obdobím a v r. 2009 byly investice do stavebního sektoru na úrovni 56 % oproti období z počátku devedasátých let.

V roce 2000 se mnohé stavební společnosti zařadily mezi nejproblematičtější podniky a jejich přeúvěrovanost se stala problémem nejen pro ně samé, ale i pro věřitelské banky a potažmo celou ekonomiku. V letech 2008–2009 pokračoval pokles objemu stavebních zakázek v ekonomice. V současné době patří stavební sektor k odvětvím, která jsou a budou reformními opatřeními zasažena nejvíce.

V roce 2008 pracovalo ve stavebnictví zhruba 5 370 000 zaměstnanců, což bylo o 18 % méně než v roce 2000. V stejném roce bylo v Japonsku celkem 509 000 licencovaných stavebních firem, přičemž 99 % těchto firem bylo ze segmentu SME (malých a středních podniků). V současné době je trh rozdělen mezi 5 hlavních generálních kontraktorů (firmy Taisei, Obayashi, Shimizu, Kajima a Takenaka). K realizaci hlavních zakázek uvedení generální dodavatelé zpravidla najímají hlavní subdodavatele, mezi které se v r. 2009 řadilo 46 firem. V r. 2009 byly na trhu etablovány 104 zahraniční stavební firmy.

4.5. Zemědělství – vývoj, struktura

Zemědělství (včetně rybolovu a lesnictví), které dříve tvořilo hlavní páteř národního hospodářství, jako celek v posledních desetiletích relativně rychle ztrácelo na významu ve srovnání s ostatními sektory ekonomiky. Plocha obdělávané zemědělské půdy včetně sadů a pastvin se postupně snižuje a v současnosti představuje necelých 13 % celkového území země (asi 49 tis. km², což je jen přibližně 80 % plochy obdělávané v 60. letech, kdy expanze zemědělských ploch vrcholila). Na tvorbě HDP se zemědělství podílí méně než 1,5 %. Zaměstnává však téměř 3,8 % pracujících a celkově na farmách žije 10,2 % populace. Mezi roky 2000 a 2009 se počet zemědělců snížil o 20 %. Přesto má zemědělství v Japonsku nadále velký význam pro sociální stabilitu venkovského obyvatelstva.

Zemědělská výroba je velmi intenzivní, ale její efektivnost je ve světovém srovnání nízká. Zemědělství je dotováno a regulováno státem. V oblasti dovozu jsou zemědělské a potravinářské výrobky předmětem silné ochranné politiky. Z těchto důvodů jsou ceny potravin na japonském trhu velmi vysoké. Jedním z příkladů je cenová úroveň rýže místní produkce, která je až pětikrát vyšší než na světovém trhu.

Specifickým rysem japonského zemědělství je jeho rodinný charakter. V roce 2005 bylo v Japonsku 1,96 mil. domácností zabývajících se zemědělstvím, z toho 440 tis. na plný úvazek a 1,51 mil. na částečný úvazek. Průměrná velikost pozemků obhospodařovaných jednou rodinou se pohybovala od 0,5 do 1,5 ha (což je méně než 10 % průměrné rozlohy farem v Nizozemsku, které jsou podle západního standardu považovány za malovýrobní). Důvodů je více, včetně velké členitosti a hornatosti Japonska a vysoké ceny půdy ve výhodněji položených oblastech. Velké zemědělské podniky s rozsáhlými obhospodařovatelnými plochami jsou pouze na ostrově Hokkaido, kde více než polovina farem obhospodařuje pozemky o rozloze 10 a více hektarů. Dalším specifickým je vysoký průměrný věk obyvatel pracujících v zemědělství, jehož příčinou je migrace mladších lidí do městských oblastí. V roce 2005 tak pracovalo v zemědělství jen 2,97 mil. osob, přičemž podíl osob nad 65 let dosahoval v této skupině 60 %.

Japonsko je ve výrobě potravin soběstačné ze 40 %. Největší soběstačnost vykazuje Japonsko v zelenině (82 %), rýži (95 %, ale s klesajícím trendem) a vejcích (95 %). Dlouhodobě nízká je naopak soběstačnost u masa (56 %), ovoce (41 %) a pšenice (14 %). Japonsko je největším dovozcem zemědělských výrobků a potravin na světě – v roce 2009 činila hodnota dovozu zemědělských výrobků a potravin 4,9 biliónů jenů (cca 58 mld. USD).

4.5.1 Rostlinná a živočišná výroba

Nejvýznamnější plodinou je rýže, která se pěstuje na zhruba 1,9 mil. ha, což je asi 40 % celkové plochy obhospodařované půdy. V roce 2008 bylo vypěstováno cca 8,82 mil. tun, což představuje nárůst o cca 1% oproti roku 2007. Značný je rozsah produkce zeleniny (brambory, okurky, houby shiitake, rajská jablka, zelí, čínské zelí, cibule, salát, japonská ředkev, mrkev, sója), ovoce (jablka, mandarinky, japonské hrušky nashi) a průmyslových plodin (tabák, čaj, cukrová řepa).

Od roku 1985 se produkce masa snižovala díky tlaku konkurence dovozu při stoupající spotřebě z důvodu změn spotřebitelského jídelníčku. Od roku 2000 byla výroba vepřového (1250 tis. tun), hovězího (500 tis. tun) a kuřecího (1700 tis. tun) masa víceméně stabilní. Produkce mléka v r. 2008 činila 7,9 mil. tun.

4.5.2 Rybolov

Ryby a mořští živočichové tvoří významnou část japonské produkce i spotřeby potravin. Podobně jako v rostlinné a živočišné výrobě měla i v rybolovu zaměstnanost klesající tendenci. V r. 1965 se rybolovem zabývalo 612 tis. osob (cca 1,5 % pracovní síly), v r. 1995 již jen 301 tis. osob (0,4 %) a v r. 2009 bylo rybolovem zaměstnáno 212 tis. osob.

V r. 2009 činila produkce pouze cca 5,43 mil. tun celkového výlovu (zejména tuňák, sardinky, makrely, lososi a pstruzi). Zhruba polovinu produkce představuje výlov na otevřeném moři, dalších 25 % výlov v pobřežním šelfu. Přes 20 % produkce pochází z umělého chovu, přičemž podstatnou část z toho tvoří umělý chov ve slané vodě.

Důvodem dlouhodobého snižování rybolovu je jednak pokles úlovků v pobřežních vodách, jednak ztížení podmínek pro rybolov v bezprostřední blízkosti Japonska poté, co řada zemí rozšířila oblast svých výsošných vod na 200 mílové pásmo. Do roku 1989 bylo Japonsko pravidelně zemí s druhým největším ročním úlovkem, v devadesátých letech však svou pozici ztratilo. Přes celkové snížení množství úlovků zůstává Japonsko v rybolovu na čtvrtém místě na světě (za Čínou, Chile a Peru). Pokles vlastní produkce je ve stále větší míře vyrovnáván dovozem ryb, který v roce 2009 dosáhl 5,43 mil. tun.

Velmi citlivým tématem je pro Japonsko velrybaření. Japonsko je od roku 1951 členem IWC (Mezinárodní velrybářské komise), která v roce 1982 vyhlásila desetileté moratorium na komerční lov velryb, jež bylo následně prodlouženo na dobu neurčitou. Japonsko tak nesmí lovit velryby, které byly po mnoho staletí tradiční součástí japonské stravy. Japonsku (a také Norsku a Islandu) bylo povoleno lovit velryby pouze za účelem vědeckých výzkumů. Přesto lze dnes v Japonsku najít velrybí maso nejen v restauracích, ale dokonce i v konzervách pro domácí zvířata.

4.5.3 Lesnictví

Do šedesátých let bylo Japonsko ve výrobě dřeva soběstačné. Období vysokého růstu počínající v šedesátých letech a následný boom ve stavebnictví však vyvolaly bezprecedentní nároky na tradiční stavební materiál, kterým je v Japonsku dřevo. Zalesněná plocha japonského území je 25,1 mil. ha, tj. 70 % celkového území. Celkově je na této ploše registrováno zhruba 4 mld. m³ rostoucí dřevní hmoty, z čehož 2,4 mld. tun připadá na jehličnany (převážně cedr) a 1,3 mld. tun na listnáče. Z těchto 4 mld. m³ pochází 2,3 mld. m³ z uměle zalesněných ploch. Značná část lesních ploch však zůstává nevyužita vzhledem k nedostupnosti hornatého terénu. Těžba tak probíhá pouze na poměrně malém území. Japonsko je významným dovozcem dřeva a dřevěných polotovarů s klesající soběstačností dosahující v současnosti pouze cca 20 %. Japonské lesní hospodářství je dlouhodobě v útlumu, neboť krytí potřeb dřeva dovozem se ukázalo v mnoha ohledech výhodnější (finančně, ekologicky, apod.). Zatímco v roce 1960 pracovalo v lesním průmyslu 440 tis. osob, v roce 2005 to bylo už jen 47 tis. osob.

4.6. Služby

Sektor služeb v posledních desetiletích, a zvláště pak od poloviny osmdesátých let, významně rostl. Podíl na tom měly vládou řízené změny ve struktuře průmyslu a změna životního stylu podstatné části obyvatelstva. Japonsko se postupně stalo zemí s převahou služeb, což se projevilo tím, že více než 60 % pracovní síly je zaměstnáno v terciární oblasti (velkoobchod, maloobchod, finanční služby a banky, pojišťovnictví, obchod s nemovitostmi, doprava, telekomunikace apod.). Japonsko je jedním z hlavních světových finančních center a finanční sektor tvoří nejdůležitější součást oblasti služeb z hlediska zapojení Japonska do světové ekonomiky.

Japonský velkoobchod a maloobchod zásluhou státních regulací i tradičních distribučních vztahů dosud nedosahuje efektivnosti srovnatelné s ostatními vyspělými zeměmi. Vzhledem k tradiční složitě distribuční struktuře je poměr velkoobchodního prodeje k maloobchodnímu mnohem vyšší než v ostatních rozvinutých zemích. Tento rozdíl se však postupně stírá díky rostoucímu počtu moderních velkokapacitních maloobchodních prodejních míst (obchodní domy, supermarkety, apod.) a rostoucímu tlaku zahraniční konkurence. V roce 2000 na japonský trh vstoupily dvě významné zahraniční obchodní společnosti CostCo (USA) a Carrefour (Francie), obě s plány na vybudování sítě obchodních středisek západního stylu. V roce 2009 provozovala firma CostCo již devět hypermarketů. Firma Carrefour v roce 2003 provozovala sedm hypermarketů, avšak v roce 2005 v rámci své globální strategie prodala svou obchodní síť v Japonsku společnosti Aeon. Trh v Japonsku se ukazuje jako velmi náročný pro zahraniční maloobchodní řetězce. V Japonsku jsou velmi oblíbené menší potravinové obchody tzv. convenience stores, kterých je v Japonsku cca 41 000 (viz kap. 8.1.1. a 8.1.6).

Sektor služeb (obecně) zaznamenal v roce 2009 z důvodu hospodářské a finanční krize pokles. Relativně nejlépe se dařilo oblastem služeb spojených s moderními technologiemi a zábavou (mobilní a bezdrátové telekomunikace, internetové služby, zábavní průmysl, satelitní vysílání), financemi a pojišťovnictvím, zdravotní péčí a uspokojujivé výsledky vykazaly také služby poskytované soukromými podnikatelskými subjekty v sociální infrastruktuře (zprostředkování sňatků, domácí sociální péče, stacionární sociální péče).

Tradičně velké rezervy nadále přetrvávají v oblasti domácího cestovního ruchu. I přes existující infrastrukturu dopravní sítě a ubytovacích zařízení nepatří tuzemský cestovní ruch z důvodu relativně

vysokých nákladů k oblastem s vysokým podílem na spotřebě domácností. Obvykle je dávana přednost zahraničnímu cestovnímu ruchu. Počet zahraničních turistů přijíždějících do Japonska je dlouhodobě na nízké úrovni (zejména ve srovnání s ostatními zeměmi východní a jihovýchodní Asie) z důvodu vysokých cen dopravy a ubytování. Jedním z cílů programu vlády, uložený Ministerstvu dopravy a infrastruktury, bylo zvýšení k r. 2010 počtu zahraničních turistů v Japonsku na 10 milionů; v r. 2010 navštívilo Japonsko cca 8,6 mil. turistů.

4.7. Infrastruktura (doprava, telekomunikace, energetika – z toho jaderná)

Japonsko patří k zemím s velmi dobře rozvinutou infrastrukturou. Na její budování, provoz a údržbu ovšem vydává ročně větší část HDP než srovnatelně vyspělé země. Vysoké náklady na infrastrukturu souvisí s velkou členitostí souostroví, hornatostí země, potřebou budovat konstrukce odolné proti živelním pohromám (záplavám, zemětřesením, tajfunům, půdním sesuvům, přílivovým vlnám) a se způsobem rozhodování a provádění veřejných zakázek, jejichž prostřednictvím jsou infrastrukturní projekty často realizovány.

4.7.1 Doprava

Japonsko disponuje rozsáhlou sítí silnic, železnic, pravidelných leteckých spojení i lodních linek. Celková délka silnic v Japonsku je 1,24 mil. km. Dálniční síť zahrnuje 66,9 tis. km dálnic a rychlostních komunikací. Železniční síť Japonska je jedna z nejhustších na světě. Značně rozvinutá je i letecká doprava.

Největší podíl na osobní přepravě má automobilová doprava (65 %), následovaná železniční (29 %), leteckou (5 %) a lodní dopravou (pod 1 %). Podíl silniční automobilové dopravy od 70. let neustále narůstá spolu s motorizací Japonska a výrazný růst zaznamenává i vnitrostátní letecká přeprava.

Japonská železniční síť je velmi hustá. Další její výhodou je přesnost a častost spojů. V současnosti se 64 % osobní železniční přepravy uskutečňuje na státní železnici (JR – Japan Railways) a zbývajících 36 % na linkách ostatních, patřících převážně soukromým přepravcům. Japonské státní dráhy JR přitom výrazně převažují v přepravě na větší vzdálenosti zejména díky síti superrychlých spojů Shinkansen. Podíl superexpresů Shinkansen (s cestovní rychlostí až 300 km/hod.) na vnitrostátní přepravě neustále narůstá a v současnosti sestává z pěti linek (další dvě linky jsou provozovány jako mini-shinkanseny, tj. s podobnými vlaky, ale nižší provozní rychlostí). Ve výstavbě jsou další úseky, jejichž dokončení se plánuje na rok 2012. Jedná se o úseky na severu Honšú (spojující Hachinohe s Aomori), ve středním Honšú (mezi Naganem a Kanazawou) a na Kjúšú (mezi Hakatou a Kagoshimou). Existují plány na vybudování shinkansenové tratě z Honšú na Hokkaido (mezi Aomori a Sapporo).

Letecká přeprava je v Japonsku velmi oblíbená a civilní letiště je u každého většího japonského města. V březnu 2010 bylo uvedeno do provozu v pořadí již 98. letiště, ale pouze 5 letišť patří mezi vládou uznaná mezinárodní letiště 1. kategorie, tj. vhodná pro mezinárodní leteckou dopravu.

Hlavními leteckými dopravci v Japonsku jsou Japan Airlines (JAL) a All Nippon Airways (ANA). Obě společnosti provozují jak vnitrostátní, tak i mezinárodní přepravu. Největší asijské aerolinky JAL vyhlásily v lednu 2010 bankrot a požádaly o soudní ochranu před věřiteli. Vzhledem k výši závazků společnosti odhadovaných na cca 25 mld. USD se jedná o největší kolaps japonské nefinanční instituce v poválečné historii.

Na vnitrostátních linkách se přepraví ročně přes cca 90 mil. cestujících, na mezinárodních linkách ročně 15–20 mil. cestujících. V r. 2009 došlo k poklesu přepravených pasažérů na 84 mil. na vnitrostátních, resp. na 15 mil. na mezinárodních linkách. Přes 80 % cestujících v mezinárodní přepravě z a do Japonska využívá služeb japonských leteckých společností.

V nákladní přepravě činí podíl silniční dopravy 62 %, lodní dopravy 34 %, železnic 4 % a letecké dopravy pod 1 % (měřeno realizovanými tunokilometry). Významnou složkou přepravních výkonů je mezinárodní lodní doprava.

4.7.2 Spoje a telekomunikace

Do dubna 1985 byl domácí telekomunikační trh ovládán státním monopolem NTT (Nippon Telegraph and Telephone Public Corp.). Koncem 80. a v 90. letech došlo k jeho postupné deregulaci. Toto přechodné období bylo završeno v roce 1999, kdy byla NTT reorganizována v rámci jedné holdingové společnosti na dvě regionální a jednu mezinárodní společnost. Rozpad NTT urychlil vstup mnoha dalších soukromých telekomunikačních firem a cizího kapitálu do tohoto průmyslového odvětví.

Japonsko disponuje velmi rozvinutou telekomunikační sítí. Telefonní spoje jsou 100 % digitalizovány. Obrovský rozmach zaznamenaly v posledních letech mobilní telefony. **V r. 2009 bylo v zemi v provozu 38 mil. pevných telefonních linek a 112 mil. mobilních telefonů.** Největší vzestup zaznamenaly mobilní multimediální a multifunkční telefony třetí generace.

Značný je rozvoj mezinárodních telekomunikací s využitím satelitního spojení a optických kabelů s vysokou rychlostí přenosu hlasu a dat. Kvalita sítě je mimořádně vysoká a umožňuje využití také pro počítačový přenos. **V r. 2009 bylo připojeno na internet přes 94 mil. obyvatel (78 % populace),** z toho 15 mil. obyvatel využívalo super rychlého připojení pomocí optických kabelů. Určitým omezením dalšího rozvoje je skutečnost, že využití PC v domácnostech je v Japonsku nižší než ve srovnatelně vyspělých zemích. Rychlé šíření počítačové techniky v podnicích, školách a státní správě v posledních letech však toto omezení vyvažuje.

Televizní vysílání je provozováno státní vysílací společností NHK a řadou soukromých stanic. Počet pozemních TV programů přijímaných v Tokiu je 8, existuje však možnost satelitního TV příjmu (několik provozovatelů s nabídkou 3-45 kanálů) a postupně se rozšiřuje nabídka kabelové TV. Nabídka rozhlasového vysílání je, např. v porovnání s USA, poměrně nízká a zahrnuje několik státních stanic (NHK Radio) na středních vlnách a místní stanice na FM. Japonská společnost NHK zajišťuje také vysílání televize i rozhlasu pro zahraničí. Od r. 2005 je dostupné digitální vysílání na většině území Japonska, a to ve všech vysílacích formátech – pozemní, satelitní, kabelový a pro mobilní telefony. Nejpozději do roku 2011 by mělo být zcela ukončeno analogové vysílání.

Japonská pošta - Japan Post, která spravovala přibližně čtvrtinu veškerých osobních úspor obyvatelstva, byla důležitou součástí japonské finanční soustavy. V roce 2007 byla částečně privatizována do dvou finančních institucí - Japan Post Bank Co. a Japan Post Insurance Co. s tím, že 100 % vlastní stát. Úplná privatizace by měla být dokončena do r. 2017.

4.7.3 Energetika

Energetické zdroje

Japonsko je třetím největším spotřebitelem energie na světě. Nemá v podstatě žádné významné zásoby ropy a zemního plynu a celkově je z 83 % závislé na dovozech energie. **Energetická soběstačnost je na úrovni 17 %.** Japonsko je druhým největším světovým dovozcem ropy a prvním největším světovým dovozcem zkapalněného zemního plynu. Japonská vláda aktivně prosazuje politiku efektivního využívání energie s cílem zvyšování energetické bezpečnosti země a snižování emisí CO₂. Zatímco spotřeba energie se v Japonsku postupně plynule zvyšuje, množství primární energie na krytí rostoucí spotřeby je nižší než v ostatních vyspělých zemích - **Japonsko je na předním místě na světě v oblasti efektivního využívání energie** (má nízký poměr využívané primární energie k HDP).

Dodávka primární energie (podíl v %)	2008	1995 (pro srovnání)
Ropa	46,4	54,8
Uhlí	21,4	16,5
Zemní plyn	16,7	10,9
Jaderná energie	9,7	11,9
Vodní energie	2,9	3,4
Ostatní	2,9	2,5

Zdroj: METI (jap. Ministerstvo hospodářství, průmyslu a obchodu)

Ropa

Japonsko nemá potvrzené významnější naleziště ropy. Po ropné krizi v sedmdesátých letech Japonsko přijalo úsporná opatření, představilo náhradní zdroje a zajistilo si stabilní ropné zásoby. Výsledkem je snížení ropné závislosti z 77,4 % v r. 1973 na 46,4 % v r. 2008. Ropu Japonsko dováží nejvíce ze zemí Blízkého východu a částečně z Jihovýchodní Asie.

Plyn

Domácí roční produkce zemního plynu představuje 3,7 mld. m³ (2007), objevené zásoby se odhadují na 21 mld. m³ (2007). Hlavní zdroje jsou v Yufutsu na Hokkaidu (těží se cca 1,13 mil. m³/den) a Iwafune-Oki v prefektuře Niigata (cca 0,17 mil. m³/den). Domácí produkce se podílí pouze minimálně na celkových dodávkách plynu, naprostá většina cca 97 % je pokrývána dovozem zkapalněného zemního plynu (LNG). Japonsko je vůbec největším světovým dovozcem LNG, kterého dováží cca 40 % z celkové světové produkce zejm. z Indonésie, Malajsie, Austrálie, Kataru a Ruska.

Uhlí

Japonsko má velmi malé zásoby uhlí, ve spotřebě je ale na předním místě na světě. Po postupném uzavření uhelných dolů z důvodu nekonkurenceschopnosti je výhradně odkázáno na import. Japonsko je největším dovozcem uhlí a koksů na světě. Uhlí se dováží zejména z Austrálie (cca 60 %), Indonésie, Číny a Ruska. Roční spotřeba uhlí je na úrovni 180 mil. tun.

Elektrická energie

Zhruba polovina primární energie je využita na výrobu elektrické energie. Instalovaný výkon v Japonsku je cca 248 GW (gigawattů), třetí největší na světě. Výroba elektřiny v r. 2008 (včetně soukromých výrobců) dosáhla 1 146 mld. kWh, spotřeba byla 1 034 mld. kWh. Do r. 2017 by mělo být vybudováno dalších 30 % GW instalovaného výkonu, z toho 40 % (12 GW) v jaderných elektrárnách.

Vodní a jaderné elektrárny jsou hlavním zdrojem elektrické energie při základním zatížení energetického systému, uhelné a plynové elektrárny při střední zátěži a elektrárny na ropné deriváty a přečerpávací vodní elektrárny při energetické špičce.

Podíl na výrobě elektrické energie (2008): tepelná energetika 69,7 %; jaderná energetika 22,5 %; vodní energetika 7,3 % a další 0,5 %.

Klasická tepelná energetika

Japonsko má přibližně 178 GW (tj. cca 70 % celkového výkonu) instalovaného výkonu v tepelných elektrárnách. V zemi je 52 větších tepelných elektráren, tj. tepelných elektráren s výkonem nad 1 000 MW. Palivem je uhlí, zemní plyn a ropné deriváty. Instalovaná kapacita v uhelných elektrárnách je 37 GW. Průměrná účinnost jap. uhelných elektráren je 41,6 %, nejvyšší na světě. Do r. 2020 Japonsko plánuje postavit dalších 5 uhelných elektráren, méně než plánují ostatní rozvinuté země světa.

Jaderná energetika

Japonsko provozuje třetí největší počet jaderných reaktorů na světě. V zemi je celkem 55 jaderných reaktorů v 17 lokalitách o celkové kapacitě 50 GW. Z toho 23 reaktorů jsou tlakovodní reaktory typu PWR (18 dodaných Mitsubishi Heavy Industries a 5 Westinghouse) a 32 reaktorů jsou varné reaktory typu BWR (17 dodaných Toshiba, 10 Hitachi a 5 General Electric). Přednosti Japonska jsou zejm. více než 40-ti leté zkušenosti s výstavbou a provozem jaderných elektráren a aktuálně v použití nejmodernějších technologií ABWR (Advanced Boiling Water Reactor) a APWR (Advanced Pressurized Water Reactor). Ve výstavbě jsou 3 nové reaktory, dalších 12 je ve fázi přípravy. Některé staré reaktory se postupně odstavují z provozu.

Následky ničivého zemětřesení a tsunami, které Japonsko postihlo 11. března 2011

Po zemětřesení a tsunami se automaticky odstavilo 10 bloků jaderných elektráren, a to 3 bloky JE Onagawa, 3 bloky JE Fukushima-Daiichi a 4 bloky JE Fukushima-Daini.

Kritická situace v JE Fukushima-Daiichi

JE má celkem 6 bloků. V době zemětřesení a tsunami byly bloky 4–6 odstaveny z důvodu pravidelné inspekce. Bloky 1–3 se po zemětřesení a tsunami automaticky zastavily, ale situace se okamžitě kriticky

vyhrotila. Důvodem bylo přerušení dodávky elektrického proudu a následné vážné problémy s chlazením a úniky radiace. Ke konci března 2011 je situace nadále velmi vážná.

Vodní energetika

V Japonsku je 44 větších vodních elektráren, tj. elektráren s výkonem větším než 150 MW. Celková instalovaná kapacita ve vodních elektrárnách představuje 22 GW.

Energetický trh

Trh má mezi sebe rozděleno regionálně 10 hlavních soukromých elektrárenských společností. Konkurence mezi společnostmi je minimální, každá společnost se monopolisticky soustředí na svůj daný region. Prostor pro ostatní soukromé výrobce je omezený. Největší společností je TEPCO (Tokyo Electric Power Company), která kontroluje cca 32 % výroby veškeré elektrické energie v Japonsku. Společnost TEPCO byla označena jako hlavní viník vážných problémů s JE Fukushima-Daiichi. Vzhledem k momentální tíživé finanční situaci společnosti se očekává její zestátnění.

Energetická politika

Japonská energetická politika je založena na tržních principech s důrazem na zajištění stabilních dodávek primární energie, ochraně životního prostředí a efektivního využívání energie. To je zakotveno v Energetickém zákoně z r. 2002, na jehož základě japonská vláda připravila v r. 2003 „Základní energetický plán“, který byl v r. 2009 aktualizován.

Cílem Japonska je do r. 2030 snížit ropnou závislost na méně než 40 %, dosáhnout dalšího 30% zlepšení v oblasti efektivního využívání energie (pozn.: přičemž Japonsko je v této oblasti již nyní na vedoucí pozici), zvýšit podíl jaderné energie až na 40 % (již do r. 2020) a podporovat obnovitelné zdroje energie. S otázkou energetické politiky úzce souvisí i v září 2009 přijatý ambiciózní střednědobý závazek ke snížení emisí skleníkových plynů o 25 % k r. 2020 oproti r. 1990.

Obrovské zásoby plynu a pravděpodobně i ropy jsou ve Východočínském moři, což je předmětem dlouhodobých sporů mezi Japonskem a Čínou. Japonské zájmy se soustřeďují také mj. na projekt Sachalin 2, který v r. 2006 pod záminkou odebrání ekologického povolení přešel zpět pod kontrolu Ruska (pozn.: v únoru 2009 byly zahájeny dodávky LNG ze Sachalinu 2).

Přestože Japonsko postupně výrazně snížilo svoji závislost na ropě, ropa se stále podílí zhruba z poloviny na dodávce primární energie. Přílišná závislost na ropě, která v dobách levných cen (pozn.: do ropné krize v r. 1973) byla hlavní hnací silou japonského hospodářského zázraku, byla až do ničivého zemětřesení a tsunami jeho největší hrozbou. Ropná závislost na zemích Blízkého východu je značná (pozn.: na úrovni 87 %), navíc ropa putuje do Japonska v podstatě po jedné námořní cestě (pozn.: Malackým nebo Makasarským průlivem). Vládní zahraniční politika energetické bezpečnosti se kromě diverzifikace zajištění zdrojů, ochrany životního prostředí a efektivního využívání energie, soustřeďuje mj. na stabilitu Blízkého východu a bezpečnost námořních tras. Japonsko prosazuje své energetické zájmy vývozem investic, vývozem špičkových technologií, poskytováním rozvojové spolupráce (ODA) a řadou dalších účinných nástrojů.

Vzhledem k vážné situaci v jaderné elektrárně Fukushima-Daiichi bude v Japonsku **přehodnocen postoj k jaderné energetice**. Ministerstvo hospodářství již rámcově zatím neoficiálně navrhlo nový možný energetický mix. S vysokou pravděpodobností lze očekávat, že po důkladné diskuzi dojde k vypracování nové energetické politiky. Je téměř jisté, že nelze počítat s tím, že by v budoucnu mělo dojít k tak významnému zvyšování podílu jaderné energie (ze současných cca 30 % na 40 % v r. 2020, resp. na 50 % v r. 2050), jak bylo stanoveno v posledním aktualizovaném Základním energetickém plánu z r. 2009.

4.8. Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

Japonská poskytovaná rozvojová pomoc (ODA - Official Development Assistance) kontinuálně klesá. Za tento stav je Japonsko vystaveno kritice mezinárodního společenství. **V novém rozpočtu na r. 2011 bylo na ODA přiděleno 573 mld. JPY** (Pozn.: V letech 2009 a 2010 výdaje na ODA představovaly 672 mld. JPY, resp. 619 mld. JPY). Důvodem snižování výdajů na rozvojovou pomoc jsou rozpočtové restriktive v rámci probíhající konsolidace státních rozpočtových deficitů.

Japonsko se sice v r. 2002 spolu s dalšími 21 největšími dárci v rámci tzv. Konsensu z Monterrey zavázalo zvýšit do r. 2015 objem poskytované ODA na 0,7 % HDP, tomuto cíli se ale vzdaluje. V r. 2008 činil **poměr ODA k HDP v případě Japonska 0,19 %**, zatímco v r. 2005 stejný poměr představoval 0,25 %. Sledování tohoto ukazatele je důležité např. i v souvislosti se zájmem Japonska o stálé členství v Radě bezpečnosti OSN.

Od r. 2008 je **jediným japonským poskytovatelem ODA Japan International Cooperation Agency (JICA)**. Poskytnutá bilaterální ODA v r. 2008 představovala 706 mld. JPY (cca 6,82 mld. USD), což bylo 71,2 % z celkové poskytnuté pomoci. Japonský příspěvek mezinárodním institucím činil 285 mld. JPY (cca 2,76 mld. USD), tzn. zbylých 28,8 %.

Teritoriálně většina japonské rozvojové pomoci v r. 2008 směřovala do asijských zemí (cca 50 %). Dalšími významnými příjemci byly země Blízkého východu (21 %), Afriky (10 %) a Latinské Ameriky (5 %).

Více o japonské rozvojové pomoci lze nalézt na: <http://www.mofa.go.jp/policy/oda/index.html>.

Souborové přílohy:

- Japonsko: graf japonské oficiální rozvojové pomoci v letech 1990-2004 (v mld. USD) <http://download.czechtrade.cz/odsi.asp?id=28987> (30.2734375kB)

Zdroj: Ministry of Foreign Affairs, Japan International Cooperation Agency, Web Japan Statistics

5. Finanční a daňový sektor

5.1. Státní rozpočet – příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

Japonský státní rozpočet je sestavován na fiskální rok, který začíná 1. dubna a končí 31. března následujícího roku. Návrh státního rozpočtu předkládá vláda Dolní komoře parlamentu. Po jeho schválení je návrh zaslán Horní komoře k aprobaci. Státní rozpočet vstupuje v platnost i v případě, že jej Horní komora neschválí, a to 30 dní po jeho schválení Dolní sněmovnou. Japonská rozpočtová praxe se vyznačuje častým přijímáním tzv. dodatečných rozpočtů. Ty jsou většinou schvalovány ve druhé polovině rozpočtového roku jako forma navýšení původního rozpočtu.

Následující tabulka a graf uvádějí přehled o výdajích, příjmech a schodcích japonských státních rozpočtů v letech 2006–2010. Uvedené údaje poskytují informace o původních rozpočtech za každý rok, tedy bez vlivu rozpočtových dodatků.

Státní rozpočty v letech 2006–2010

Rozpočtový rok	Výdaje	Příjmy	Schodek
	JPY (bil.)	JPY (bil.)	JPY (bil.)
2006	79,69	49,72	29,97
2007	82,91	57,48	25,43
2008	83,05	57,70	25,35
2009	88,50	55,20	33,30
2010	92,30	48,00	44,30

Zdroj: Statistics Bureau, statistiky japonského Ministerstva financí

V důsledku opakovaných a rostoucích schodkových rozpočtů se v posledních letech Japonsko potýká s výrazným **státním dluhem**. V současné době je **státní dluh** Japonska na **rekordní úrovni 200 % k HDP**, což je nejvíce ze všech zemí OECD.

V březnu 2011 vláda schválila nový **rekordní rozpočet ve výši 92,4 bilionů jenů** (1 113 mld. USD) na nový fiskální rok (na období od 1.4.2011 do 31.3.2012), jehož výše znamená další tlak na velmi vysokou japonskou zadluženost. Rozpočet bude kryt vydáním státních dluhopisů ve výši 44,3 bilionů jenů (534 mld. USD).

Dodatečný rozpočet na vypořádání se s následky ničivého zemětřesení a tsunami

Podle předběžného vládního odhadu z konce března 2011 **výše přímých škod ničivého zemětřesení a tsunami**, které Japonsko postihlo dne 11. března 2011, dosáhne **16–25 bilionů jenů (cca 192–301 mld. USD)**. To představuje přímé náklady na vybudování nové infrastruktury. Další ztráty, které vznikly přerušením průmyslové výroby a obchodu, budou také vysoké. Předpokládá se, že i když budou plně využity rezervy z rozpočtu pro r. 2011 na řešení krizových situací, **bude uvolněno v r. 2011 prostřednictvím dodatečných rozpočtů cca 5–9 bilionů jenů na financování pomoci a rekonstrukce** následků ničivé živelní pohromy.

Základní struktura rozpočtu na rok 2011 (srovnání s předchozím rozpočtem z r. 2010):

Kapitola	Výdaje	
	2010	2011

	(bil. JPY)	(bil. JPY)
Saldo primárních výdajů	70,9	70,8
sociální zabezpečení	27,3	28,7
veřejné práce	5,8	5,0
věda a vzdělání	5,6	5,5
obrana	4,7	4,7
Splácení státního dluhu	20,6	21,5
Dotace místním samosprávám	17,5	16,8
Celkem	92,3	92,4
Příjmy		
Kapitola	2010	2011
	(bil. JPY)	(bil. JPY)
Daně a poplatky	37,4	40,9
Nedaňové příjmy	10,6	7,2
Státní dluhopisy	44,3	44,3
Celkem	92,3	92,4

Zdroj: statistiky japonského Ministerstva financí

V kontextu sociální politiky vlády DPJ (Demokratické strany Japonska) došlo v rozpočtu na r. 2011 k navýšení výdajů na sociální zabezpečení a snížení výdajů na veřejné projekty. Zároveň došlo k udržení výdajů na vědu a vzdělání a poklesu dotací regionům.

Další informace o japonském rozpočtu lze nalézt např. na stránkách japonského Ministerstva financí, <http://www.mof.go.jp/english/budget/index.html>.

5.2. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let)

Běžný účet platební bilance země je dlouhodobě aktivní zásluhou vysoce aktivní obchodní bilance a repatriovaných příjmů ze zahraničních investic. **Kapitálový a finanční účet je naopak dlouhodobě pasivní**, a to především z důvodu rozsáhlých investic v zahraničí. V roce **2010** dosáhl **přebytek na běžném účtu výše 17,1 biliónů jenů** (13,3 bil. JPY v r. 2009).

Koncem r. **2010** dosáhly devizové rezervy **1 096 mld. USD**.

Přehled platební bilance Japonska v kalendářním roce 2010 (srovnání s r. 2009)

	2010	2009
	bil. JPY	bil. JPY
Běžný účet	17,1	13,3
Obchodní bilance	8,0	4,0
Vývoz	63,9	50,9
Dovoz	55,9	46,8
Bilance služeb	-1,5	-1,9
Bilance výnosů	11,6	12,3
Běžné převody	-1,1	-1,2
Finanční účet	-12,4	-12,2
Kapitálový účet	-0,4	-0,5
Změny v rezervách aktiv	-3,8	-2,5

Saldo chyb a opomenutí	-0,4	1,9
-------------------------------	-------------	-----

Zdroj: Měsíční a roční statistické přehledy (Statistics of Japan), <http://www.mof.go.jp/bpoffice/e1c004.htm#bm6>, <http://www.mof.go.jp/bpoffice/bpdata/es1bop.htm>.

Vývoj platební bilance Japonska za období 2006–2010

	2006	2007	2008	2009	2010
Běžný účet (bil. JPY)	19,8	24,8	16,2	13,3	17,1
Kapitálový a finanční účet (bil. JPY)	-12,4	-22,5	-19,5	-12,7	-12,9
Devizové rezervy (mln. USD)	905,1	979,2	1 012	1 049	1 096

Zdroj: Měsíční a roční statistické přehledy (Statistics of Japan, Monthly Finance Review), <http://www.mof.go.jp/english/e1c006.htm>.

5.3. Zahraniční zadluženost, dluhová služba

Z hlediska rovnováhy zahraničních aktiv a pasiv bylo **Japonsko v roce 2010 čistým věřitelem** a jeho čistá věřitelská pozice představovala **262 biliónů jenů**, což představuje cca 55 % HDP (267 bil. JPY v r. 2009, tj. 56 % HDP).

Přehled japonských zahraničních aktiv a pasiv ke konci roku 2010 (r. 2010 předběžné údaje, r. 2009 konečné údaje)

Kapitola	Aktiva		Kapitola	Pasiva	
	2009 částka (bil. JPY)	2010 částka (bil. JPY)		2009 částka (bil. JPY)	2010 částka (bil. JPY)
Přímé investice	68,2	66,2	Přímé investice	18,4	18,4
Portfoliové investice	262,0	273,0	Portfoliové investice	141,9	145,0
Ostatní investice	123,6	130,7	Ostatní investice	123,1	137,3
Rezervní aktiva	96,8	92,5	--	--	--
Celkem	550,6	562,4	Celkem	285,9	300,7

Zdroj: statistika japonského Ministerstva financí, <http://www.mof.go.jp/bpoffice/e1c018.htm#bm2>.

Hrubý zahraniční dluh Japonska na konci roku 2010 (r. 2010 předběžné údaje, r. 2009 konečné údaje)

Kapitola	2009 částka (bil. JPY)	2010 částka (bil. JPY)
Věřejný sektor – vláda	62,0	68,0
Bankovní sektor	88,9	96,0
Ostatní sektory	37,6	44,4
Přímé investice – mezifiremní půjčky	3,5	3,1
Celkem	192,1	211,6

Zdroj: statistika japonského Ministerstva financí, <http://www.mof.go.jp/bpoffice/e1c018.htm#bm3>.

5.4. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Centrální bankou je **Bank of Japan (BOJ)**, která vystupuje jako nezávislá instituce, zodpovídající se pouze parlamentu. Její guvernérem je jmenován premiérem a od března 2008 jím je Masaaki SHIRAKAWA. Důležitou součástí japonské finanční soustavy byla i japonská pošta - **Japan Post**, která spravovala přibližně čtvrtinu veškerých osobních úspor obyvatelstva. V roce 2007 byla částečně privatizována do dvou finančních institucí - Japan Post Bank Co. a Japan Post Insurance Co. s tím, že 100% vlastní stát. Bankovní systém je kromě komerčních bank tvořen také několika specifickými vládními finančními institucemi (Japonská rozvojová banka, Japonská banka pro mezinárodní spolupráci a 6 specializovaných státních finančních korporací).

Japonské banky jsou sdruženy v **Japonské bankovní asociaci** (Zenginkyo, www.zenginkyo.or.jp/en/index.html), jež má celkem 249 členů.

Struktura japonského finančního systému je patrná z následujícího přehledu:

Centrální banka: Bank of Japan

Soukromé finanční instituce

• **Banky**

1. Městské banky (City banks)
2. Regionální banky
3. Zahraniční banky
4. Úvěrové banky (Trust banks)
5. Banky poskytující dlouhodobé úvěry
6. Ostatní banky

• **Kooperativní finanční instituce**

1. Ústřední Shinkin banka (úvěrová asociace)
2. Shinkumi Fed. Bank (Národní federace úvěrových družstev)
3. Rokinren Bank (Národní federace zaměstnaneckých úvěrových bank)
4. Norinchukin Bank (spadají pod ní Úvěrové federace zemědělských a rybářských družstev)

• **Pojišťovací společnosti**

1. Životní pojišťovny
2. Ostatní pojišťovny

• **Společnosti zabývající se obchodem s cennými papíry**

Veřejné finanční instituce

- **Vládní finanční instituce** - Japonská banka pro mezinárodní spolupráci
- **Finanční korporace**
- **Ostatní veřejné finanční instituce** (zahrnuté v této kategorii po dobu jejich probíhající přípravy ke konečné privatizaci)
  1. Japonská rozvojová banka
  2. Japan Post Bank Co
  3. Japan Post Insurance Co.

Zdroj: Japonská bankovní asociace, <http://www.zenginkyo.or.jp/en/banks/principal/index.html>.

Spolehlivost a serióznost japonských bank byla v poválečném Japonsku příslovečná. V 90. letech však došlo k řadě bankovních skandálů, které dobrou pověst japonského bankovního sektoru zpochybnily. V letech 1996–1999 přijala vláda opatření na očistění bankovního sektoru prostřednictvím rekapitalizace bank, deregulace a liberalizace finančních služeb. Tato reforma, někdy označována jako „Velký třesk“ v japonském bankovníctví, přinesla zásadní změny zejména do jeho struktury. V rámci reformy finančního sektoru byly v letech 1998–2000 přijaty zákony směřující k vytvoření uceleného právního rámce pro přeměnu jednotlivých částí japonského finančního sektoru na jednotný moderní finanční systém. Reforma z konce 90. let tak umožnila reorganizaci a restrukturalizaci bankovního sektoru a příliv zahraničního kapitálu.

Finanční krize, která začala pádem Lehman Brothers na podzim 2008, měla spíše zprostředkovaný vliv na japonské finanční instituce. Japonské banky se potýkaly především s poklesem hodnoty akcií cca o 60 % (Nikkei 225, Topix), ztrátou důvěry na mezibankovním trhu a rostoucím počtem firemních bankrotů. S cílem obnovení důvěry na mezibankovním trhu japonská vláda poskytla bankovnímu sektoru finanční podporu ve třech stimulačních balíčcích (celkem 63 bil. JPY, cca 650 mld. USD).

V roce 2010 byla struktura 5 hlavních domácích bankovních konglomerátů následující:

Název skupiny	Složky	Zahájení činnosti	Sloučené banky
Mitsubishi UFJ Financial Group	Bank of Tokyo Mitsubishi UFJ Mitsubishi UFJ Trust	leden 2006	Bank of Tokyo Mitsubishi Mitsubishi Trust Nippon Trust Bank Tokyo Trust Bank Sanwa Bank Tokai Bank Toyo Trust Tokai Trust
Chuo Mitsui Trust Holdings	Chuo Mitsui Trust Chuo Mitsui Asset Trust	říjen 2007	Chuo Mitsui Trust Mitsui Asset Trust
Resona Holdings	Resona Bank Saitama Resona Bank Kinki Osaka Bank	březen 2003	Daiwa Bank Asahi Bank
Sumitomo Mitsui Financial Group (SMFG)	Sumitomo Mitsui Banking Corp.	únor 2003	Sakura Bank Sumitomo Bank
Mizuho Financial Group	Mizuho Bank Mizuho Corporate Bank Mizuho Trust	březen 2003	Dai-Ichi Kangyo Bank Fuji Bank Industrial Bank of Japan

Zdroj: Japonská bankovní asociace

5.5. Daňový systém

Fyzické osoby

Daň z příjmu fyzických osob je progresivní a pohybuje se v rozmezí 5–40 %. V roce 2007 došlo k zásadní daňové restrukturalizaci, která přinesla změnu daňové zátěže. Došlo např. ke zvýšení prefekturní daně z příjmu ze 3 % na 4 % a vytvoření jednotné municipální daně z příjmu ve výši 6 %. Daňová zátěž z příjmu fyzických osob včetně místních daní je tak jedna z nejvyšších na světě a v souhrnu činí 50 %. K tomu je však třeba připočítat ještě 12% platby na sociální a zdravotní pojištění. U příjmů nad 18 mil. JPY činí efektivní zdanění fyzických osob 62 %!

Právnícké osoby (korporace)

V prosinci 2010 vláda premiéra Kana odsouhlasila 5% snížení 30% sazby daní právníckých osob (firem). Ke stanovené dani je třeba připočítat ještě další daně, které právnícké osoby v Japonsku musí platit, tj. daň z obyvatelstva (Inhabitants tax) a podnikatelskou daň (Enterprise tax). Celkové daňové zatížení, a

to i po uvedeném snížení, bude na úrovni cca 35 %. To je stále více než srovnatelné sazby v ostatních rozvinutých zemích.

Platby sociálního zabezpečení v sobě obsahují penzijní pojištění, zdravotní pojištění a pojištění v nezaměstnanosti. Platba je rozdělena mezi zaměstnavatele (12,9 %) a zaměstnance (12,0 %).

Daňový rok se liší od fiskálního roku, začíná 1. ledna a končí 31. prosince.

Reforma daňového systému je každoročně součástí vládní politiky na ozdravení veřejných financí. V posledních pěti letech došlo k dalším změnám daňové politiky, a to zejména dalším zvýhodněním investic fyzických osob (jak do finančních instrumentů, tak i do nemovitého majetku, zejména bydlení) a zavedením menších daňových úlev pro malé a střední podniky, rodinné podniky a nově vznikající podniky. Byla zavedena nová daňová pravidla umožňující širší konsolidaci daňových povinností jednotlivými poplatníky. V souladu s pokračující decentralizací má dojít k obecnému posílení místních daní na úkor daní celonárodních.

Nová vláda DPJ (Demokratické strany Japonska) několikrát potvrdila, že by chtěla v r. 2011 představit rozsáhlou daňovou reformu. Plány na realizaci této reformy se ale neustále odkládají a situace se řeší pouze pomocí mírných úprav daňového systému, které nemají očekávaný efekt.

Odstraňování následků ničivého zemětřesení a tsunami z 11. března 2011 zvýší tlak na veřejné finance. V důsledku toho se očekávají dočasné úpravy v daňového systému (pozastavení 5% snížení daně právnických osob a zvýšení spotřební daně).

Podrobnější informace k daňové reformě lze získat na <http://www.mof.go.jp/english/tax/tax.htm> a k daňovému systému obecně na http://www.worldwide-tax.com/japan/japan_tax.asp.

6. Zahraniční obchod země

Pro japonský zahraniční obchod je již několik desetiletí charakteristický velký obchodní přebytek. Tento jev vznikl již v 60. letech, kdy Japonsko po dvou dekádách uplatňování promyšlené průmyslové technologické politiky, aktivní proexportní politiky a investic do vysokého školství, výzkumu a vývoje dosáhlo zejména v sektoru elektrotechnického a automobilového průmyslu takové konkurenceschopnosti svých výrobků na světových trzích, že i při postupném rušení přímých dotací exportním firmám a různých omezení dovozu se japonský export stal hlavním pilířem rozvoje japonského hospodářství.

Japonsko je země relativně chudá na přírodní zdroje, a proto jeho zahraniční obchod tradičně charakterizuje dovoz průmyslových a energetických surovin pro užití ve zpracovatelském průmyslu a naopak vývoz výrobků zpracovatelského průmyslu s vysokou přidanou hodnotou. Důsledkem je, že podíl zpracovaných výrobků na celkovém japonském dovozu je relativně velmi malý, což je předmětem kritiky vyspělých průmyslových zemí. Naopak řada důležitých japonských průmyslových odvětví je závislá na exportu (automobilový průmysl, elektrotechnický průmysl, všeobecné strojírenství).

Podrobné statistické údaje o zahraničním obchodu Japonska jsou k dispozici na internetových stránkách japonského Ministerstva financí: <http://www.mof.go.jp/english/files.htm>.

6.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo – tabulka

Japonský zahraniční obchod v roce 2010 skončil přebytkem ve výši 6,64 biliónů jenů, což odpovídá cca 80 mld. USD. V r. 2010 japonský vývoz vzrostl meziročně o 24 % na hodnotu 67,4 bil. JPY, dovoz vzrostl meziročně o 18 % na hodnotu 60,8 bil. JPY.

Vývoj zahraničního obchodu Japonska v letech 2006–2010

Rok	Vývoz		Dovoz		Bilance
	hodnota (bil. JPY)	index (%)	hodnota (bil. JPY)	index (%)	
2006	75,2	14,5	67,3	18,3	7,9
2007	83,9	11,6	73,1	8,6	10,8
2008	81,0	-3,5	79,0	8,1	2,0
2009	54,2	-33,2	51,5	-34,9	2,7
2010	67,4	24,4	60,7	18,0	6,6

Zdroj: Statistiky japonského Ministerstva financí, Monthly Statistics of Japan: <http://www.mof.go.jp/bpoffice/bpdata/es1bop.htm>.

Pozn.: „index JPY“ představuje meziroční procentní nárůst hodnoty obchodu v JPY

6.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Regionálně je pro japonský zahraniční obchod daleko nejvýznamnější oblastí Asie s 56 % podílem na celkovém vývozu, resp. s 45 % podílem na celkovém dovozu.

Od r. 2009 je Čína nejdůležitější vývozní destinací Japonska; nejvýznamnějším obchodním partnerem podle obrátu je již od r. 2007. Rostoucí poptávka v Číně a dalších rozvíjejících se zemích v Asii je záchranou pro japonský průmysl. S tím souvisí i pokračující masivní přesuny výrobních kapacit japonského průmyslu do okolních asijských zemí.

Na druhém místě v důležitosti pro japonskou ekonomiku je obchod s **USA**, se kterými udržuje Japonsko dlouhodobě výrazný obchodní přebytek.

Třetím největším obchodním partnerem Japonska jsou země **ASEAN** a čtvrtým nejdůležitějším partnerem je **EU**.

Největší obchodní deficity vykazovalo Japonsko se zeměmi, ze kterých dováží energetické suroviny, tj. se Saúdskou Arábií, Spojenými arabskými emiráty, Indonésií a Íránem.

Teritoriální struktura zahraničního obchodu Japonska v roce 2010

Region	Vývoz		Dovoz		Bilance
	Hodnota v bil. JPY	index %	Hodnota v bil. JPY	index %	
Čína	13,09	27,8	13,41	17,3	-0,33
Jižní Korea	5,40	23,8	2,50	22,8	2,96
Tchaj-wan	4,59	35,2	2,02	18,4	2,57
Hong Kong	3,70	24,5	0,13	29,6	3,57
ASEAN	9,88	31,8	8,84	21,7	1,04
Spojené státy	10,37	18,8	5,91	7,2	4,46
EU	7,62	12,8	5,82	5,5	1,79
- Německo	1,78	14,4	1,69	8,0	0,09
- Velká Británie	1,24	12,6	0,56	5,3	0,68
- Francie	0,58	1,2	0,90	5,5	-0,32
- Česká republika	0,15	-2,3	0,05	18,3	0,11
Celkem svět	67,40	24,4	60,76	18,0	6,63

Zdroj: Monthly Statistics of Japan, <http://www.stat.go.jp/english/data/getujidb/index.htm#f>.

Pozn.: „index“ představuje meziroční procentní změnu hodnoty

Teritoriální struktura zahraničního obchodu v období 2006–2010; vývoz v biliónech JPY

Rok	Celkem	Asie	Blízký východ	Západní Evropa	SVE + Rusko	Severní Amerika	Latinská Amerika	Afrika	Oceánie
2006	75,3	35,8	2,2	11,0	1,6	18,1	3,5	1,1	1,8
2007	83,9	40,4	3,1	12,3	2,4	18,1	4,1	1,4	2,1
2008	81,0	40,0	3,5	11,5	2,9	15,3	4,3	1,4	2,2
2009	54,2	29,3	2,0	7,1	0,9	9,5	3,1	0,9	1,4
2010	67,4	37,8	2,2	8,0	1,4	11,2	3,9	1,0	1,8

Zdroj: Monthly Statistics of Japan, <http://www.stat.go.jp/english/data/getujidb/index.htm#f>.

Teritoriální struktura zahraničního obchodu v období 2006–2010; dovoz v biliónech JPY

Rok	Celkem	Asie	Blízký východ	Západní Evropa	SVE + Rusko	Severní Amerika	Latinská Amerika	Afrika	Oceánie
2006	67,2	29,4	12,6	7,6	1,0	9,0	2,3	1,5	3,6
2007	73,1	31,6	13,5	8,3	1,6	9,5	2,8	1,8	4,2
2008	78,9	32,1	17,4	8,0	1,8	9,4	2,9	2,2	5,3
2009	51,5	23,0	8,7	6,1	1,1	6,4	1,9	0,9	3,5
2010	60,7	27,5	10,3	6,4	1,7	6,9	2,5	1,0	4,3

Zdroj: Monthly Statistics of Japan, <http://www.stat.go.jp/english/data/getujidb/index.htm#f>.

6.3. Komoditní struktura

6.3.1 Komoditní struktura vývozu

Komoditní struktura japonského vývozu se v posledních desetiletích silně měnila. V 60. letech byl hlavním vývozním artiklem textil a textilní zboží (30 % celkového vývozu), následovaný strojním zařízením (25 %). V dalších desetiletích přibývaly výrobky s vyšší přidanou hodnotou a menším obsahem materiálů.

V roce **2010** byly hlavními vývozními položkami **dopravní zařízení (23 % podíl), strojírenské výrobky (20 %), elektrická zařízení (18 %), ostatní výrobky (13 %), průmyslové chemikálie (11 %)** a další.

6.3.2 Komoditní struktura dovozu

Vzhledem k tomu, že Japonsko nemá mnoho vlastních primárních energetických zdrojů, hlavní položku v japonském dovozu v r. **2010** tradičně **představovaly minerální paliva (29 % podíl)**. Dovoz této komodity v meziročním vzrostl o cca 1 %.

Mezi další hlavní dovozní položky v r. **2010** patřily: **elektrická zařízení (13 %), potraviny (9 %), průmyslové chemikálie (9 %) a strojírenské výrobky (9 %)**.

Velmi významnou položkou v japonském dovozu jsou potraviny. Japonsko je aktuálně největším dovozcem potravin na světě, když dováží cca 60 % svých potravin v hodnotě 50 mld. USD ročně, což představuje cca 12 % celkového světového dovozu potravin.

6.4. Dovozní podmínky a dokumenty (po vstupu do EU), celní systém, kontrola vývozu

Japonsko bylo a stále je předmětem kritiky za obtížný a komplikovaný přístup na jeho trh. Od roku 1995 je prováděn plán deregulace, který má přispět k liberalizaci zahraničního obchodu a odstranění části netarifních překážek bránících přístupu zahraničního zboží na japonský trh.

Legislativním základem pro zahraniční obchod je Zákon o devizové regulaci a regulaci zahraničního obchodu (**Foreign Exchange and Foreign Trade Control Law**), ke kterému se vztahují další předpisy, jako např. Nařízení o regulaci dovozu (Import Trade Control Order), Nařízení o devizové regulaci (Foreign Exchange Control) pro nehmotný obchod a Nařízení o regulaci exportu (Export Trade Control Order). Příslušnými institucemi pro oblast zahraničního obchodu jsou Ministerstvo hospodářství, obchodu a průmyslu (Ministry of Economy, Trade and Industry - METI), Ministerstvo financí (Ministry of Finance - MoF) a centrální banka (Bank of Japan). V roce 1988 přijalo Japonsko harmonizovaný **celní sazebník**.

6.4.1 Dovozní režim

Dovozní režim je formálně liberalizovaný, nediskriminačního charakteru, s relativně nízkým celním zatížením, které patří k nejnižším v rámci zemí OECD. Přístup zahraničního zboží ale komplikují netarifní překážky, zejména odlišné standardy průmyslových výrobků, atestace a certifikace výrobků na celonárodní nebo na místní úrovni (jednotlivých prefektur), předpisů na ochranu spotřebitele, předpisů na označení zboží, doporučení oborových sdružení, zdravotních předpisů a kontrol apod.

Japonsko vůči ČR nikdy nepoužilo antidumpingové řízení. Dosavadní klasifikace japonského Ministerstva zemědělství, lesnictví a rybolovu řadí ČR do 2. skupiny zemí v implementaci japonského zákona o kontrole infekčních onemocnění domácích zvířat. Tato skutečnost zatím znemožňuje dovoz masa a masných výrobků z ČR. Na základě žádosti české strany k umožnění dovozu vepřového masa z ČR do Japonska probíhá v současné době řízení k přesunu ČR ze skupiny 2 do skupiny 0. Celý schvalovací proces by mohl být ukončen ještě v roce 2011.

Důležitou součástí splnění dovozních podmínek jsou požadavky na dodržení průmyslových a spotřebitelských standardů, na označení výrobků včetně japonského označení a popisu, bezpečnostních a hygienických standardů, farmaceutických předpisů apod.

Výrobní standardy publikuje instituce **Japanese Standards Association (JSA)**, která je součástí Ministerstva hospodářství, obchodu a průmyslu (METI). Aktuální průmyslové standardy lze objednat na www.jsa.or.jp/default_english.asp.

Japonská agentura **JETRO (Japan External Trade Organization)** vydává publikace, v nichž jsou popsány rozdíly mezi japonskými a mezinárodními výrobními normami. Tyto publikace pod názvem „Difference from International Standards“ lze získat od Standards Information Service, JETRO Tokyo. Řadu důležitých informací lze rovněž nalézt i na webové stránce www.jetro.go.jp/se/e/standards_regulation/index.html.

Informace o regulačních předpisech pro dovoz hlavních kategorií výrobků jsou souhrnně uveřejněny v publikacích JETRO (např. „Handbook for Agricultural and Fishery Products Regulations“, „Handbook for Imported Foods“, „Handbook for Industrial Products Import Regulations“, „Handbook for Consumer Products Import Regulations“, „Trade and Labelling“ aj.). Také tyto publikace lze získat od Standards Information Service, JETRO Tokyo, ale měly by být rovněž k dispozici k nahlédnutí a ke studiu ve všech zahraničních kancelářích JETRO, včetně kanceláře JETRO v Praze. Pro jednotlivé druhy výrobků jsou regulační předpisy pro jejich dovoz také popsány v marketingových zprávách JETRO („JETRO Japanese Market Report“), které jsou dostupné jak v tištěné podobě, tak i na internetové adrese www.jetro.go.jp/en/market/. Existuje řada komodit, k jejichž dovozu je třeba licence nebo na které se vztahují množstevní kvóty. Seznam těchto komodit stanoví METI v tzv. „Import Notices“, které jsou neustále aktualizovány. V tomto věstníku jsou uváděny neliberalizované položky dovozu (např. některé potraviny, uran, opium, chemikálie, vakcíny, výbušniny, jaderné reaktory, motory pro vojenská letadla, válečné lodě, zbraně a další vojenský materiál), zvířata a rostliny a jejich deriváty spadající pod Washingtonskou konvenci a kontrolované zboží podle Montrealského protokolu.

Existuje pět kategorií importních omezení:

1. výrobky vyžadující povolení dovozu (výrobky, na jejichž dovoz jsou stanoveny kvóty - např. obilí, zbraně, léky, ryby),
2. výrobky vyžadující potvrzení dovozu předem (nutné potvrzení příslušného japonského ministerstva, do jehož kompetence daný dovoz spadá),
3. výrobky vyžadující specifickou dokumentaci při celním odbavení (většinou podle země původu - především u potravin),
4. výrobky, jejichž dovoz je zakázán (pornografie, střelné zbraně, narkotika, výbušniny, padělané značkové výrobky apod.),
5. výrobky, na něž se vztahují zvláštní požadavky nebo jejichž dovoz je zcela zakázán (ohrožené druhy zvířat a rostlin dovážené ke komerčním účelům, výrobky porušující patentová a autorská práva, drogy).

6.4.2 Doklady vyžadované při dovozu

Základními doklady pro celní odbavení při dovozu zboží do Japonska jsou **obchodní faktura** ve trojím vyhotovení (forma není předepsána), dvě kopie **balicího listu a nákladní list** (B/L - Bill of Lading, AWB - Air Way Bill). Pro odbavení zboží v preferenčním režimu jako GSP (General System of Preference) je třeba doložit doklad o původu zboží s doložkou potvrzující, že zboží nebylo do Japonska reexportováno přes třetí zemi.

U řady výrobků (především u potravin a nápojů nebo zboží přicházejícího do styku s nimi, jako je např. sklo, keramika, kovové nádoby, u kosmetiky, atd.) je nutno při dovozu prokázat jejich zdravotní nezávadnost podle japonských norem. Podobně je třeba předkládat doklad o splnění požadovaných norem, např. bezpečnosti u elektrotechnických výrobků. Seznam výrobků, které podléhají schválení japonských úřadů, lze získat od všech zahraničních kanceláří agentury JETRO. Kontaktní údaje zastoupení

JETRO v Praze jsou: **JETRO Praha, Pařížská 11/67, 110 00 Praha 1, tel: 224 814 971, fax: 224 813 998, email: jetropraha@mbox.vol.cz.**

Všeobecně je povinností japonského dovozce, aby si příslušné předpisy ověřil a o požadovaných průvodních dokumentech a dalších požadavcích informoval svého partnera. V zájmu českého vývozce je se na tyto záležitosti japonského dovozce výslovně dotázat, neboť o obchod s ČR projevují zájem v poslední době i menší méně zkušené japonské obchodní firmy.

6.4.3 Kontrola vývozu

Zboží při vývozu nepodléhá množstevním omezením nebo licenčnímu řízení. Vývoz technologií a zařízení „dvojitě použitelná“ podléhá schválení zvláštní komise Ministerstva hospodářství, obchodu a průmyslu (METI).

V oblasti exportu je zahraniční obchod omezen pouze limity, které na doporučení USA Japonsko stanovilo pro vývoz některých citlivých komodit (např. oceli, osobních automobilů, polovodičových součástek apod.).

Více informací lze nalézt na internetové stránce Global Competition Review: http://www.globalcompetitionreview.com/sr/sr_fullpage.cfm?page_id=621

6.5. Ochrana domácího trhu

Japonsko je členem Světové obchodní organizace (WTO) a pro dovoz uplatňuje:

1) celní opatření vyplývající z Celního zákona (Customs Tariff Law, Customs Law, Temporary Tariff Measures Law). Silná ochrana trhu byla doposud uplatňována např. v oblasti dovozu rýže. **Tarifní opatření** uplatňuje Japonsko u některých druhů zboží, jehož ceny jsou v zahraničí výrazně nižší - např. u koženého zboží, obuvi a potravinářských výrobků. Tuto kategorii má ve své gesci Ministerstvo financí.

2) zákony regulující obchod se zbožím (Foreign Exchange and Foreign Trade Law). Tuto kategorii má ve své gesci Ministerstvo ekonomiky, obchodu a průmyslu.

Kromě tarifních opatření a dovozních kvót existuje v Japonsku řada **netarifních překážek** dovozu. Dovážené výrobky musí získat certifikát podle japonských norem (bezpečnosti, technické spolehlivosti, zdravotní nezávadnosti apod.), což je v řadě případů dlouhodobá a velmi nákladná záležitost. Za každou oblast zodpovídá zpravidla jiné resortní ministerstvo. Získání těchto atestů přímo je pro zahraničního dodavatele velmi obtížné, např. z jazykových důvodů.

Pro řadu potravinářských a zemědělských výrobků jsou určeny dovozní **množstevní kvóty**, které vždy před začátkem první a druhé poloviny rozpočtového roku vyhláší Ministerstvo zemědělství, lesnictví a rybolovu (Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries - MAFF). Kvóty jsou zveřejňovány na webových stránkách MAFF na adrese www.maff.go.jp/eindex.html.

Pro jednotlivé skupiny zboží existují předpisy spotřebitelského označení v japonštině a také způsob označení podléhá schválení japonských úřadů. Pro dovoz masných výrobků, ovoce, zeleniny, řezaných květin apod. platí velmi přísné zdravotní a sanitární normy. Orientaci v této velmi složité problematice však v poslední době začaly výrazně pomáhat informace zveřejňované na webových stránkách různých, zejména vládních organizací. Např. na výše uvedené adrese MAFF je zpřístupněn soubor norem a předpisů pro balení potravinářských výrobků.

Dalším závažným problémem je **komplikovaná distribuční síť** s nepřehlednou strukturou velkoobchodu a maloobchodu a obchodní praktiky japonských firem a průmyslových sdružení, které upřednostňují vlastní produkci apod.

6.6. Zóny volného obchodu

Dohody o ekonomickém partnerství

Japonsko rozlišuje dva pojmy zahraniční ekonomické spolupráce jdoucí nad rámec WTO. Užším pojmem je dohoda o volném obchodu (FTA – Free Trade Agreement), která zahrnuje pouze obchod se zbožím. FTA je, coby nástroj podpory zahraničního obchodu, využívána méně. Druhým pojmem je dohoda o **ekonomickém partnerství (EPA – Economic Partnership Agreement)**, která upravuje kromě obchodu se zbožím i celou řadu dalších položek včetně služeb, investic, státních zakázek, duševního vlastnictví apod. Japonsko v posledních několika letech zinzivnilo svá jednání o EPA (hlavně v asijském regionu).

Japonsko dosud uzavřelo dohody o ekonomickém partnerství (EPA) se **Singapurem** (platná od r. 2002), **Mexikem** (2005), **Malajsií** (2006), **Chile** (2007), **Thajskem** (2007), **Indonésií** (2007), **Brunejí** (2007), **Filipínami** (2008), **Švýcarskem** (2009), **ASEAN** (2008) a **Vietnamem** (2009), **Indií** (podepsána v únoru 2011)

Vyjednávání započalo a pokračuje s těmito státy (v závorce je uveden rok zahájení jednání): **Korejskou republikou** (2003), **zeměmi Perského zálivu** tj. Bahrajnem, Kuvajtem, Ománem, Katar, Spojenými arabskými emiráty a Saúdskou Arábií (2006), **Austrálií** (2007) a Peru (2009).

V r. 2010 japonská vláda potvrdila vážný zájem na sjednání dohody s **EU**, kterou nazývá **dohodou o ekonomické intergaci (EIA – Economic Integration Agreement)**.

Trans-pacifické partnerství (TPP)

V oblasti zahraniční obchodní politiky byla většina japonských aktivit zejména v druhé pol. 2010 soustředěna na summit APEC (Jokohama, 13.–14.11.2010), kterým vyvrcholilo roční japonské předsednictví zemí sdružených v APEC. Hlavy států APEC se na summitu v Jokohamě dohodly na růstové strategii asijsko-tichomořského regionu a na realizaci transparentní **zóny volného obchodu FTAAP** (Free Trade of Asia-Pacific). Zóna volného obchodu by měla vzniknout na **základě pokračující regionální integrace zemí ASEAN a zemí sdružených v TPP** (Trans-pacifickém partnerství). Japonsko na jednání APEC potvrdilo plán "získat informace jednáním s TPP zeměmi." Japonská vláda tím umírněným způsobem potvrdila podporu integračním iniciativám v asijsko-tichomořském regionu vedeným Spojenými státy (pozn.: Spojené státy jsou hlavním facilitátorem integračních jednání TPP).

Více lze nalézt na internetových stránkách japonského Ministerstva zahraničních věcí, www.mofa.go.jp/policy/economy/fta/index.html.

7. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

7.1. Smluvní základna

Výměnou nót mezi velvyslanectvím Japonska v Praze (nóta ze dne 25.3.1994) a Ministerstvem zahraničních věcí ČR (nóta č.j. 88.048/94-MPO ze dne 21.4.1994) byla oběma stranami formálně potvrzena sukcese České republiky do smluv, které byly uzavřeny mezi Japonskem a bývalým Československem a měly účinnost ke dni jeho zániku. V ekonomické oblasti se v současné době jedná o dvě smlouvy:

- **Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Japonskem o zamezení dvojího zdanění v oblasti daní z příjmu**, Praha, 11.10.1977, vyhl. č. 46/1979 Sb.,
- **Bilaterální smlouva ČR - Japonsko o sociálním zabezpečení**. Smlouva byla podepsána v Praze dne 21. února 2008 a vstoupila v platnost dne 1. června 2009.

Výměnou nót mezi Ministerstvem zahraničních věcí ČR (nóta č.j. 103254/2004-MPO-III ze dne 13.4.2004) a velvyslanectvím Japonska v Praze (nóta ze dne 13.4.2004) byla v souvislosti se vstupem ČR do EU k 1.5.2004 vypovězena Obchodní dohoda mezi vládou České a Slovenské Federativní Republiky a vládou Japonska, vyhl. č. 570/1992 Sb. (podepsaná v Tokiu, 24.4.1992). Její platnost byla ukončena k datu 30.6.2004. Tak jako všechny ostatní bilaterální obchodní dohody ČR byla nahrazena obchodně-politickým režimem v rámci společné obchodní politiky EU.

Dohody o prodeji emisních jednotek:

- Memorandum o porozumění mezi ČR a Japonskem k prodeji emisních jednotek z České republiky japonské straně, podepsáno v Praze dne 23. září 2008 (jedná se o nákup emisních jednotek japonskou stranou ke splnění části závazků Kjótského protokolu).
- Dohoda mezi ČR a Japonskem o prodeji 40 milionů tun emisních jednotek, podepsáno v Praze dne 30. března 2009 (česká strana využije získané prostředky v rámci programu Zelená úsporám).
- Dohoda mezi vládou ČR a společností Mitsui & Co. o prodeji 20 milionů tun emisních jednotek japonské straně, podepsáno dne 30. září 2009.
- Dohoda mezi vládou ČR a společností Mitsui & Co. o prodeji 2,5 milionů emisních jednotek, podepsáno dne 16. března 2010 (získané prostředky od společnosti Mitsui & Co. česká strana využívá v rámci programu Zelená úsporám).

7.2. Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let – tabulka

Japonsko je pro ČR podle vzájemného obrátu obchodní výměny **15. nejdůležitějším obchodním partnerem** (26. nejdůležitějším vývozním a 10. nejdůležitějším dovozním partnerem). Obchodní bilance ČR s Japonskem je dlouhodobě pasivní a navzdory růstu exportu z ČR do Japonska je náš deficit vzájemného obchodu vysoký.

Vysoké japonské dovozy a vysoký deficit vzájemného obchodu je důsledkem japonských investičních aktivit v ČR. Japonské firmy pro své nové podniky v ČR přednostně dovážejí japonské technologie resp. existující japonské podniky v ČR uplatňují při výrobě vysoký podíl japonských subdodávek. Vysoké dovozy japonských subdodávek většinou nezatažují naši celkovou obchodní bilanci, protože převážná část finálních japonských výrobků vyráběných v ČR je určena k následnému exportu.

V r. 2010 obrát vzájemného zahraničního obchodu přesáhl 3 586 miliard dolarů. Potěšitelné je, že **v r. 2010 vzrostl především český vývoz do Japonska.** Hodnota českého vývozu představovala **528 milionů dolarů, což je meziroční nárůst o 25 %.** Hodnota českého dovozu z Japonska činila 3 058 milionů dolarů. Podíl Japonska na celkovém obrátu s ČR představoval 1,4 %, na vývozu 0,4% a na dovozu 2,4%.

Mezi údaji českých a japonských statistik o objemu bilaterálního obchodu jsou tradičně velké rozdíly. Udávané objemy obchodu se často liší o desítky procent (viz údaje o vzájemném obchodu Japonska s ČR v kapitole 6.2.). Nejpravděpodobnějším vysvětlením je to, že mnoho zboží zejména při dovozu z Japonska prochází přes konsignační sklady japonských firem v jiných evropských zemích.

Vývoj obchodu s Japonskem v letech 2006–2010

Rok	Vývoz z ČR		Dovoz do ČR		Bilance mil. USD
	mil. USD	index %	mil. USD	index %	
2006	406,9	123,7	2 819	116,1	- 2 412
2007	498,8	122,6	3 818	135,4	- 3 319
2008	544,5	109,2	4 688	122,8	- 4 144
2009	420,5	77,2	3 277	69,9	-2 856
2010	528,6	125,7	3 058	93,3	-2 529

Zdroj: Český statistický úřad (ČSÚ)

Pozn.: „index“ představuje procentuální meziroční změnu dané hodnoty

Adresy internetových stránek, na nichž jsou k dispozici statistické údaje o zahraničním obchodu:

Český statistický úřad: <http://dw.czso.cz/pls/stazo/stazo.stazo>

Japonské Ministerstvo financí: <http://www.mof.go.jp/english/files.htm>

7.3. Komoditní struktura českého vývozu/dovozu

7.3.1 Komoditní struktura vývozu z ČR do Japonska (v r. 2010)

Od vstupu ČR do EU se podstatným způsobem změnila metodika Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) při sběru dat v oblasti zahraničního obchodu. Údaje z doby před vstupem se proto mohou výrazně odlišovat od současných údajů.

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota USD (tis)
713	Motory pístové s vnitřním spalováním a díly jn.	58 180
894	Kočárky dětské, hračky, hry a potřeby sportovní	54 404
742	Čerpadla a dopravníky na kapaliny a jejich díly	49 298
784	Díly a příslušenství vozidel motorových	33 270
248	Dřevo jednoduše opracované, pražce železniční	29 401
054	Zelenina čerstvá, chlazená, zmrazená ap., kořeny, hlízy aj.	24 606
748	Hřídele, kliky převodové, tělesa ložisková, spojky ap.	21 719
515	Sloučeniny organicko-anorganické, heterocyklické	17 530
593	Výbušniny a výrobky pyrotechnické	15 547
743	Čerpadla (ne na kapaliny), kompresory, ventilátory ap.	13 778

7.3.2 Komoditní struktura dovozu z Japonska do ČR (v r. 2010)

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota USD (tis.)
751	Stroje kancelářské	390 972
776	Elektronky, rentgenky, diody, tranzistory ap., díly	388 224
764	Zařízení telekom., přísluš.přístrojů pro záz.,reprod.zvuku,obrazu	236 734
871	Přístroje a zařízení optické jn.	138 690
781	Automobily osobní aj. vozidla pro dopravu osob	126 486
778	Přístroje elektrické jn. (baterie, žárovky ap.)	113 765
784	Díly a příslušenství vozidel motorových	110 132
772	Přístř. elek. ke spínání ap. obvodů elek., odpory aj.	109 027
884	Výrobky optické jn.	90 424
874	Přístroje měřicí, kontrolní, analyzační, řídicí jn.	67 826

7.4. Perspektivní položky českého exportu (velikost trhu, podíl domácí výroby a dovozu)

Obrovský potenciál japonského trhu - druhého největšího trhu na světě - není momentálně českými vývozci plně využit. Pro české vývozce je Japonsko zajímavý a perspektivní trh i přes to, že je obtížné na něj proniknout, a že je velmi náročné na čas i na vynaložené úsilí navázat nové obchodní vazby s japonskými partnery. Jedná se o rozsáhlý trh s vysokou spotřebou potravin, spotřebního zboží, surovin, průmyslových materiálů a polotovarů, strojního zařízení a komponentů pro průmyslovou spotřebu. Perspektivní položky vývozu lze najít ve všech zbožových skupinách. Dosavadní vývoj českého vývozu bohužel ukazuje, že čeští vývozci nedoceňují možnosti japonského trhu, neoprávněně se domnívají, že na japonský trh s novými výrobky nelze proniknout a často nepřístupují k japonskému trhu s potřebnou aktivitou.

Současné trendy na japonském trhu naznačují, že dlouhodobé udržení či dokonce zvyšování objemů vývozu tradičních českých komodit jako jsou sklo, skleněné výrobky, skleněná bižuterie, křišťálové lustry a dřevo a výrobky z něj vyrobené bude stále obtížnější. Poptávky se sice objevují, mají ale klesající trend.

K hlavním cílům vývozu do Japonska by mělo patřit především zvyšování podílu vyvážených výrobků s vyšší přidanou hodnotou a rozšiřování a zavádění nových položek vývozu zejména u potravin, chemikálií, polotovarů, strojních komponentů a spotřebního zboží.

Objem a hodnota globálního japonského dovozu jsou tak obrovské, že pro každého českého vývozce představuje Japonsko velké exportní příležitosti. Teoreticky veškerou produkci, která nachází odběratele na vyspělých evropských a severoamerických trzích, lze vyvážet do Japonska, ovšem s výjimkou specifických omezení, která jsou např. u masných či jiných potravinářských výrobků.

Japonsko je perspektivním trhem pro nové nápadité výrobky/služby, včetně výrobků strojírenské techniky i elektrotechniky. Velký počet obyvatelstva s vysokou kupní silou tento trh předurčuje pro výrobky/služby, které vycházejí vstříc japonským zvyklostem a potřebám (např. dárkové předměty), a dále pro veškeré zboží a služby, které reflektují postupné změny v japonské společnosti:

zvyšuje se průměrný věk, lidé lépe pečují o své zdraví, mají více volného času, a proto i více času na své záliby, společnost se digitalizuje a zavádějí se moderní IT technologie do běžného života.

7.5. Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

7.5.1 Obchodní firmy

Český vývoz do Japonska

K významným českým exportérům do Japonska patří firmy BMC, Tchemomalt Group, Bohemia Hop, Top Hop, Obchodní sladovny Prostějov, Crystalex, Nová Huť Export a.s., Škoda Plzeň, Nikom a.s., IVAX (bývalá Galena), Šmeralovy závody Brno, ČKD Blansko, ŽDAS, Preciosa, Jablonex, Thonet, Linet.

Český vývoz do Japonska často zajišťují japonské dovozní firmy. Výhradním dovozcem českého skla do Japonska je od r. 1972 společnost Meiwa, přičemž Meiwa Sales má svoji organizační složku v Liberci. Chmel a slad do Japonska dováží Mitsubishi Corporation a firma E.A.T. Japan Ltd., obráběcí stroje firma Kanematsu KGK Corporation. Pivo Plzeňský Prazdroj dováží japonská firma Nippon Beer K.K., pivo Budvar dováží japonská firma Ikon, nejrůznější druhy piva od lokálních českých pivovarů dováží další malá japonská firma Pštros a Becherovku dováží Union Liquors Co.

Český dovoz z Japonska

V ČR působí 151 japonských obchodních firem (resp. 162, počítáme-li i firmy vlastněné japonskými soukromými osobami). Hlavními dovozci zboží z Japonska jsou obchodní pobočky významných japonských výrobců registrované v ČR, např. Bridgestone CR (pneumatiky), Canon CZ (kopírky), Honda Česká republika (automobily), JVC Czech (spotřební elektronika), Konica Minolta Photo Imaging Czech (technika na zpracování fotomateriálu), Konica Minolta Business Solutions Czech (faxy, kopírky a fototechnika), Olympus C&S (lékařské přístroje a fototechnika), Panasonic CR (kancelářská technika), Sony Czech (elektronika), Toyota Motor Czech (automobily) a další.

Obchodní spolupráce v obou směrech

Na vzájemném obchodu v obou směrech včetně možnosti spolupráce na třetích trzích se významně podílejí japonské tradingové společnosti. Jedenáct z nich má v ČR v současné době svá zastoupení, a to včetně pěti největších, jimiž jsou Mitsubishi Corporation, Mitsui & Co., Itochu Corporation, Sumitomo Corporation a Marubeni Corporation. Mezi menší patří např. Toyota Tsusho Europe S.A..

Japonské firmy, které v ČR vznikly jako japonské investice, se stále více podílejí na českém vývozu (zejm. do EU). Jedná se např. o firmy Toray Textile Central Europe, Panasonic AVC Networks Czech, Matsushita Automation Controls, Showa Aluminum Czech, AVX Czech Republic, TPCA a DENSO.

7.5.2 Přímé japonské investice v ČR

Japonsko je na jednom z předních míst v přílivu investic do ČR. V roce 2010 příliv japonských zahraničních investic do České republiky pokračoval. Některé projekty, které byly v důsledku celosvětové hospodářské a finanční krize odloženy na pozdější dobu, byly oživeny a objevily se projekty nové, takže celkově je patrný trend relativního nárůstu zájmu ze strany japonských subjektů (zejména od začátku japonského fiskálního roku, tj. od dubna 2010).

Kumulovaná hodnota japonských investic dosáhla v srpnu 2010 již více než 3,1 mld. USD. Celkem **259 japonských firem** v současné době zaměstnává v ČR přes **45 tisíc zaměstnanců** a **počet japonských výrobních firem na území ČR je čtvrtý nejvyšší ze všech zemí EU**. ČR usiluje, aby nové japonské investice směřovaly především do oblastí moderních technologií, tj. do oblastí s vysokým ekonomickým potenciálem. Z uvedeného celkového počtu se **94 japonských společností v ČR zabývá výrobou** a 9 firem výzkumem a vývojem (z toho 6 firem se zabývá oběma činnostmi - jsou zahrnuty v obou číslech). Největší japonskou investicí v ČR je společný projekt automobilek Toyota Motor Corporation a Peugeot Citroën. Kolínský závod TPCA na výrobu osobních automobilů, který byl oficiálně otevřen 31. 5. 2005, je výší investice přes 1 mld. eur jedním z největších investičních projektů ve střední Evropě a ČR přináší

kromě cca 3 000 přímých pracovních míst i dalších cca 7 000 pracovních míst v návazných službách a u subdodavatelů.

Na jaře roku 2006 otevřel v Praze svoji pobočku jeden z největších světových bankovních ústavů Bank of Tokyo Mitsubishi UFJ. Hlavními klienty banky jsou japonské společnosti v ČR a ve středoevropském regionu.

Více informací lze nalézt na stránkách CzechInvest, www.czechinvest.org.

7.6. Vyhodnocení poptávek v teritoriu po českém zboží, výrobní kooperaci

Obchodně-ekonomický úsek (OEÚ) ZÚ Tokio zaznamenává nejčastěji poptávky orientované na tradiční, v Japonsku známé vývozní položky jako broušené sklo, skleněné pilníky na nehty, lustry, lahvičky pro voňavky, bižuterii, bižuterní korálky, keramiku a porcelán, kuchyňské potřeby, dřevěné hračky, vánoční ozdoby, ohýbaný nábytek, kancelářský nábytek, klobouky a čepice, oděvy, výšivky, látky, kožené tašky a batohy, pivo, víno, chmel, potraviny (cereálie, mák, mražené jahody, víno), konzervovanou zeleninu (okurky), chemikálie (resin, titanium dioxid), stavební materiály a další převážně spotřební zboží.

Objevují se však i obecně formulované poptávky po nových zajímavých výrobcích a technologiích, zejména z oblasti ochrany životního prostředí, lékařských nástrojů a zařízení, zpracování odpadů, alternativních zdrojů energie, chemického průmyslu apod. Poptávající firmy někdy nabízejí i účast na dokončení vývoje výrobků (např. v oblasti softwaru).

7.7. Zahraniční rozvojová spolupráce

ČR patřila k zemím, které mohly Japonsko žádat o poskytnutí zahraniční rozvojové pomoci v oblasti rozvoje infrastruktury nebo životního prostředí. ČR však této možnosti v posledních několika letech před vstupem do EU nevyužívala. Od vstupu ČR do EU již taková pomoc není možná.

Do budoucna se chce ČR a Japonsko ve větší míře zaměřit na prozkoumání možností spolupráce na projektech v rozvojových zemích (Afrika, Asie).

7.8. Vzájemná výměna v oblasti služeb

Bilance vzájemné výměny služeb

Následující tabulka ukazuje vývoj bilance vzájemné výměny služeb za posledních 5 let.

SLUŽBY	2006		2007		2008		2009		2010	
	výdaje	příjmy	výdaje	příjmy	výdaje	příjmy	výdaje	příjmy	výdaje	příjmy
v mil. Kč										
									(údaje k III. čtvrtletí)	
Doprava	386,5	1464,0	428,6	1894,7	401,7	2016,1	334,9	1668,1	329	2645,0
Cestovní ruch	1769,4	4,9	1743,2	10,3	1646,3	20,7	1919,5	20,6	1607,4	15,9
Ostatní služby	74,8	5964,5	-24,1	5026,9	15,0	3342,1	56,2	2597,1	-79,6	2306,1
Služby v oblasti stavebnictví	0,1	1,7	17,1	1,5	0,0	2,2	0,0	1,1	3,9	1,6
Pojišťovací služby	0,0	3,6	0,1	100,7	7,9	32,9	10,3	1,0	20,0	0,3
Finanční služby	14,4	21,5	11,0	7,1	0,8	4,2	0,4	6,5	18,8	0,0

Autorské a jiné odměny a licenční poplatky	0,0	1994,6	0,1	1119,0	62,7	1565,3	22,8	1408,6	8,3	1606,1
Ostatní služby obchodní povahy	35,6	3899,2	-80,8	3769,8	-87,8	1699,4	-82,6	998,3	-122,3	669,5
CELKEM	2230,6	7445,6	2147,7	6946,7	2064,4	5384,1	2310,6	4285,9	1856,7	4967,0

Zdroj: Česká národní banka, http://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/bezny_ucet_pb_tc.

Struktura exportu a importu služeb

Ze souhrnné statistiky je zřejmé, že obchod se službami je charakteristický svou značnou proměnlivostí.

Tradičně největší položkou, která přispívá k příjmové části bilance služeb, je **cestovní ruch**. Tato položka je rovněž velmi proměnlivá, ale pravidelně tvoří mezi 75–90 % celkových příjmů. Druhou velkou položkou je doprava.

Drtivá většina služeb je nabízena nebo poptávána na území ČR. Jen malá část na území Japonska. Tento fakt je dán především:

- přítomností **259 japonských firem v ČR**
- přítomností **pouhých 4 českých firem v Japonsku** (shodou okolností všechny tyto firmy jsou do značné míry spojeny s poskytováním služeb - viz níže)
- **cestovním ruchem**, který je jednoznačně asymetrický ve prospěch ČR.

České firmy působící v oblasti služeb, vyhodnocení zájmu českých poskytovatelů služeb o teritorium

Obchodně-ekonomický úsek (OEÚ) ZÚ Tokio v minulých letech zaznamenával poptávky po službách jen zřídka. Nejčastěji jsou poptávky orientované na vývoj nových technologií, zejména z oblasti ochrany životního prostředí, zpracování odpadů, alternativní energie, realitní služby apod. Poptávající firmy někdy nabízejí i spoluúčasť na dokončení vývoje výrobků (např. v oblasti softwaru).

České firmy působící v oblasti služeb v Japonsku:

1. Moravia IT

V roce 2004 úspěšně vstoupila na japonský trh česká firma Moravia IT. Mezi hlavní aktivity Moravia IT patří lokalizace softwaru, testování výrobků, internacionalizace, technické překlady apod. Více informací lze nalézt na webových stránkách firmy: www.moraviaworldwide.com.

2. Elmarco

V květnu 2006 zahájila činnost pobočka české firmy Elmarco v Japonsku. Elmarco s.r.o. je rychle se rozvíjející společnost působící v nanovláčném a polovodičovém průmyslu. Společně s odborníky Technické univerzity v Liberci se podílí na vývoji světově unikátního zařízení na výrobu nanovláčného materiálu v průmyslovém měřítku. Hlavní výrobní program pro polovodičový průmysl je zaměřen na výrobu systémů pro dávkování chemikálií. Elmarco vstupuje na japonský trh jako první česká přímá zahraniční investice v oblasti hi-tech. Její hlavní aktivity v Japonsku směřují především do R&D v oblasti nanotechnologií a rozvoji obchodní sítě v oblasti Asie a Pacifiku. Více informací lze najít na www.elmarco.cz.

3. Zoner software

V srpnu 2006 zahájila v Osace činnost pobočka brněnské firmy Zoner software, s.r.o. Zoner se zabývá vývojem, výzkumem a distribucí softwaru, rovněž poskytuje internetové služby (prezentace na internetu, e-commerce apod.). Více informací lze získat na internetových stránkách www.zoner.cz nebo www.zoner.jp.

4. INSTAR ITS Japan, Inc.

V květnu 2008 byl založen společný podnik INSTAR ITS Japan Inc., který bude dodávat japonským firmám komplexní řešení energetického managementu. Společnost sídlí v Osace. Více informací na internetových stránkách www.instar.jp.

Překážky a bariéry bránící českým poskytovatelům služeb proniknout na trh

ZÚ Tokio ani české firmy působící v Japonsku nezaznamenaly žádné překážky, které by se daly hodnotit jako diskriminační vůči určitým zahraničním subjektům. Uvolňování obchodu se službami se děje v rámci GATS na půdě Světové obchodní organizace (WTO). Poslední kolo liberalizace proběhlo z japonské strany v červnu 2005 a zahrnovalo např. audiovizuální služby, technické testování a analytické služby, inženýrské služby (v oboru petrochemie), služby daňového poradenství apod. Celý text je možné získat na následujících stránkách japonského Ministerstva zahraničních věcí: www.mofa.go.jp/policy/economy/wto/offer0507.html

Perspektivy českých firem v oblasti služeb

Japonsko je pro české poskytovatele služeb zajímavý a perspektivní trh i přes to, že je obtížné na něj proniknout, a že navázat nové obchodní vazby s japonskými partnery je velmi náročné na čas i na vynaložené úsilí. Japonsko nabízí celou řadu oborů, které mohou být do budoucna pro české firmy zajímavé. Stárnoucí populace dává vzniknout velkému sektoru služeb pro seniory, kteří, jak známo, drží v rukou většinu japonských úspor. Jinými rychle se rozvíjejícími obory jsou vývoj softwaru (bezpečnost, hry, software do mobilních telefonů a i-podů apod.) a lokalizace softwaru, manuálů atd. Výhodou těchto služeb je malá kapitálová náročnost na provoz pobočky v Japonsku. Firmy obvykle dávají přednost zpracování poptávky v ústředí firmy v ČR a japonská pobočka slouží jen jako distributor a marketingové a reklamační centrum.

7.9. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Pro cesty přesahující 90 dní pobytu a pro cesty výdělečné do Japonska je potřebné požádat o vstupní vízum na velvyslanectví Japonska v Praze (Maltézské náměstí 6, 118 01 Praha 1, tel.: 257 533 546). Velvyslanectví doporučuje vyřízení dokladu "Certificate of Eligibility". Podrobné informace lze získat na vízovém oddělení velvyslanectví na tel.: 257 011 053- 54.

8. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

8.1. Distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

8.1.1 Distribuční síť v Japonsku - velkoobchod, maloobchod

Japonská distribuční síť je velmi složitá a pro zahraniční subjekt těžko proniknutelná. Komplikovaná distribuce a její vysoká nákladovost ovlivňuje vysokou cenovou úroveň na vnitřním trhu. Neefektivní distribuci zboží v Japonsku kritizují zahraniční exportéři i domácí spotřebitelé. Pro zahraničního vývozce je prakticky nemožné proniknout na japonský trh přímým způsobem, je vhodné využít služeb japonských dovozních, zprostředkovatelských a distribučních firem.

Velkoobchod i maloobchod jsou většinou malé nebo střední podniky. Firmy s jedním až čtyřmi zaměstnanci stále představují přes 60% všech jednotek, přičemž více než polovina podniků je v soukromém držení jednoho vlastníka. Od poloviny 90. let dochází ke zvyšování počtu maloobchodních řetězců tzv. convenience stores (malých samoobsluh s nepřetržitou otevírací dobou), jichž je dnes v Japonsku okolo 41 000 a jejichž počet roste v průměru o 1-3 % ročně.

V průběhu 90. let se japonský trh více otevřel pro dovoz spotřebního a potravinářského zboží. Velkoobchodní distributoři, obchodní domy a firmy provozující maloobchodní síť, začali uskutečňovat přímé dovozy. To vedlo k poklesu cen mnoha druhů dováženého zboží, které bylo donedávna považováno za luxusní.

Složitost a nákladnost distribučního systému a všeobecná kritika této oblasti přiměla vládu k zahájení rozsáhlé deregulace. Od vstupu zahraničních firem a zvýšení konkurence lze očekávat vyšší koncentraci maloobchodní sítě a velkoobchodu, a tím vyšší přehlednost a efektivnost.

8.1.2 Využívání místních zástupců

V Japonsku existuje velké množství zprostředkovatelských firem v zahraničním obchodu - od velkých **tradingových společností** (sogo shosha), přes střední a malé specializované obchodní firmy (senmon shosha) až po individuální soukromé osoby pracující jako prostředníci. Využívání místních dovozců - zástupců je v Japonsku nezbytným způsobem uplatnění se na trhu. Vzhledem k vysokému počtu subjektů jsou možnosti zastoupení velmi široké, složitější je najít vhodného partnera s odpovídajícím napojením na širokou distribuční síť. Zájem o zastupování zahraničního výrobce stoupá s atraktivností výrobků, které se pro japonský trh nabízejí. Ve většině případů se požaduje exkluzivita zastoupení. **Zastupitelská smlouva** je pro Japonsko nejjednodušší formou zastoupení, která může být vypovězena ve dvouměsíční výpovědní lhůtě.

Dalšími formami vstupu na japonský trh je **licenční a technologický transfer** (např. u software) nebo společné podnikání formou **joint-venture** na základě partnerské dohody (incorporated partnership company - gomei kaisha nebo goshi kaisha).

Pro české firmy, které nemají přímé napojení na světové nadnárodní firmy s vlastní distribucí na japonském trhu, zůstává jednou z mála možností pro vývoz do Japonska vhodné obchodní spojení na místního dovozce s dobrým napojením na místní distribuci. Na rozdíl od minulosti se dovozem zabývá širší okruh firem, včetně některých výrobců, velkoobchodů a maloobchodů, což z jedné strany nabízí přímější cestu k odběrateli, na druhé straně komplikuje výběr partnera. V posledních letech přibývají i firmy, které chtějí dovážet např. suroviny, polotovary, komponenty nebo strojní zařízení přímo od zahraničních výrobců. Zájem o přímé dovozy spotřebního zboží mají i obchodní domy.

Vzhledem k vysokým nárokům na záruční a pozáruční servis výrobků dlouhodobé spotřeby, nutnosti získání certifikace u některých komodit a vzhledem k dalším specifikům japonského trhu dává japonský zákazník přednost nákupům od japonského zprostředkovatele namísto přímých nákupů od zámořského výrobce. Japonské firmy někdy nabízejí zastoupení i pro některé země v jihovýchodní Asii, případně i pro

další země. Tato nabídka se objevuje především u tradingových společností. Vzhledem k vysokým běžným nákladům na provoz zastoupení je nejvýhodnější formou spojení s dovozní firmou pracující na vlastní účet. Zahájení vývozu do Japonska zpravidla trvá nejméně 6 měsíců až jeden rok od zahájení úvodních jednání.

8.1.3 Tradingové společnosti

V japonském zahraničním obchodu hrají tradingové společnosti stále významnou roli. Všeobecně se však jejich význam v prostém obchodování snižuje, neboť japonské průmyslové podniky si stále častěji začínají zřizovat vlastní obchodní divize nebo dceřiné firmy pro zahraniční obchod ve snaze redukovat náklady vyloučením co největšího počtu obchodních mezičlánků. Tento proces je navíc urychlován rozšiřujícím se využíváním tzv. business-to-business služeb prostřednictvím internetu. Z tohoto důvodu vyhledávají tradingové firmy nové možnosti podnikání v telekomunikacích, investicích v zahraničí, v bankovníctví a pojišťovnictví, v obchodu s realitami apod. Orientují se rovněž na zcela nové obory, které slibují větší zisky než tradiční průmysl, konkrétně na informační technologie, nanotechnologie a biotechnologie. V posledním období jsou tradingové společnosti účastníky fúzí japonských společností v obchodě i bankovním sektoru. Zájem je rovněž o jejich manažerské služby ve styku mezi malými firmami a velkými korporacemi, včetně převzetí dodavatelských rizik, poskytování krátkodobých dodavatelských úvěrů apod. Tradingové firmy jsou aktivní i v převádění svých služeb na služby on-line.

Mezi pět největších tradingových společností (tzv. „big five sogo shosha“) patří: **Mitsubishi Corporation, Mitsui&Co., Itochu Corporation, Sumitomo Corporation a Marubeni Corporation**. Jejich tržby tvoří částky v řádu biliónů japonských jenů, tj. desítek miliard amerických dolarů. Přesné číslo je obtížné získat, ale odhaduje se, že podíl těchto společností představuje cca 20 % na celkovém japonském vývozu i dovozu. Všechny jmenované tradingové společnosti mají svá zastoupení i v ČR, většinou ve formě organizačních složek mateřských firem v Japonsku nebo dceřinných firem v některé zemi EU. Další menší tradingové firmy jsou např. Kanematsu, Nichimen, Nissho Iwai, Tomen, Chori, Iwatani International, Kawasho, Kinsho-Mataichi Corp., Nagase&Co., Nissei Sangyo, Nozaki, Okura, Sumikin Bussan, Toshoku, Toyota Tsusho atd.

Hlavními položkami obchodu tradingových společností jsou suroviny, paliva a energie, kovy, železo, ocel, stroje a zařízení, chemické produkty, potraviny, textil a oděvy. Spolupráce českých podniků s tradingovými společnostmi může podpořit pronikání na třetí trhy, vývoz do Japonska a v některých případech může vést k výrobní spolupráci a zakládání joint-ventures.

8.1.4 Spolupráce se zastoupeními japonských firem v ČR a v Evropě

V ČR působí kanceláře japonských tradingových firem, které v řadě obchodních operací nahradily bývalé podniky zahraničního obchodu nejen v relaci japonsko-české, ale i na třetích trzích včetně dovozu surovin pro český průmysl např. z Ruska, zemí SNS, Asie. Zájemem těchto firem je nejen japonský vývoz do ČR, ale i vyhledávání vhodných položek pro dovoz do Japonska nebo na třetí trhy. Této skutečnosti si nejsou české podniky většinou vědomy. Exportní nabídku českých vývozců je proto vhodné konzultovat nejprve s těmito firmami. Aktuální seznam lze získat v pražské kanceláři organizace JETRO.

8.1.5 Výrobní a dovozní sdružení

Potenciální japonské obchodní partnery je možné oslovit také prostřednictvím oborových výrobních a obchodních asociací. Tyto asociace vydávají většinou informační bulletiny, kde uveřejňují zahraniční nabídky, nebo tyto nabídky a poptávky přímo předávají svým členům. Takových sdružení je v Japonsku velmi mnoho, seznam asi 80ti těch nejdůležitějších je uveřejněn jako část II v publikaci JETRO Japan Trade Directory, který je mj. k dispozici rovněž v pražské kanceláři JETRO (JETRO viz kap. 8.10.1) nebo v kapitole 1.19 tohoto STI.

8.1.6 Obchodní domy

Velké obchodní domy zajišťují dovoz svého zahraničního sortimentu prostřednictvím obchodních firem nebo, a to stále ve větší míře, pomocí vlastních dovozních oddělení. Pro zboží luxusnějšího charakteru to jsou např. obchodní domy **Mitsukoshi, Matsuzakaya, Takashimaya, Daimaru, Isetan** či **Wako**. Firma **Daiei Inc.** je největším řetězcem obchodních domů s běžným sortimentem spotřebního zboží

včetně potravin, následovaná firmou **Jusco**. K maloobchodním řetězcům v sortimentu potravin a zboží denní potřeby (tzv. convenience stores) patří firmy **Seven-Eleven, Family Mart, Lawson, Daily Yamazaki, CircleK Sunkus, Ministop** a další. Řada zahraničního zboží našla odbyt na japonském trhu přímým napojením na obchodní domy typu Daiei, Jusco apod.

8.2. Podmínky zaměstnávání cizinců a místních sil

Služební pobyty zahraničních expertů a zaměstnávání místních sil představovalo donedávna dosti komplikovanou oblast. V rámci internacionalizace Japonska se zjednodušily formality pro pracovní pobyty cizinců a zaměstnávání cizinců v japonských firmách je stále častější. Imigrační politika pro pracovní pobyt je nadále přísná a aktuální podmínky pro pobyt cizinců je třeba vždy konzultovat (např. velvyslanectví Japonska v Praze, JETRO).

V důsledku růstu nezaměstnanosti a problematického uplatňování absolventů univerzit je nyní jednodušší získat místní odbornou pracovní sílu se znalostí anglického jazyka. Obtížné získávání vhodných pracovních sil považovaly mezinárodní společnosti za jednu z bariér podnikání v Japonsku. Jedním z důvodů byly japonské předsudky vůči zahraničním firmám a cizincům a dále japonský systém celoživotního zaměstnání v jedné firmě a související penzijní zabezpečení, které ztěžovaly mobilitu pracovních sil.

Měsíční náklady na japonskou administrativní sílu představují v průměru min. 200–250 tis. JPY (+ zdravotní pojištění a sociální pojištění = 12,9 % platu), na odbornou sílu 400–700 tis. JPY. K tomu přistupují náklady na platové bonusy ve výši měsíčního platu (případně jeho násobku), které jsou vypláceny jednou až třikrát ročně a odstupné v případě rozvázání pracovního poměru, které obvykle činí jeden měsíční plat za každý odpracovaný rok. Japonský zaměstnanec má právo na 6–20 dnů dovolené dle stáří a praxe a 15 státních placených svátků. Japonské firmy proplácejí svým zaměstnancům řadu dalších výdajů jako příspěvky na dopravu do práce, ošatné, různé sociální příspěvky nebo poskytují stravu za výhodných podmínek. Ženy mají právo na poskytnutí mateřské dovolené v délce 14 týdnů, přičemž po 98 dnů je vypláceno cca 60 % základní mzdy.

8.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Zřízení vlastního zastoupení v Japonsku je komplikovanou a nákladnou záležitostí. Zahraniční firmy mají možnost podnikat různými formami. Právní formu zahraniční společnosti nebo zastoupení upravuje obchodní zákoník (Commercial Code) - anglický překlad lze nalézt např. na http://interdev.oecd.org/daf/ASIAcom/pdf/japan_commercial_code.pdf (japan_commercial_code.pdf,).

Pro zahraniční firmy je z hlediska obchodního zastoupení nejvhodnější formou **vlastní filiálka (branch office, shiten)**, která je místní právní osobou. Zahraniční firmy využívají tuto formu jako první stupeň podnikání na japonském trhu. Na základě povolení může filiálka podnikat se ziskem na vlastní účet včetně uzavírání obchodních smluv vlastním jménem. Filiálka je subjektem práva v Japonsku i v zemi mateřské společnosti a subjektem zdanění v Japonsku. Převody kapitálu do zahraničí nejsou předmětem zdanění a repatriace zisků je legální. Určitou nevýhodou je povinnost předkládat údaje o podnikání nejen zastoupení, ale rovněž mateřské společnosti v zahraničí. Vedoucím filiálky může být Japonec nebo cizinec s dlouhodobým povolením k pobytu.

Další možností je **zastupitelská kancelář**, která nemá charakter právního subjektu, ale jako právní subjekt je uznána mateřská společnost. Zastupitelská kancelář nesmí vykonávat podnikatelskou činnost na vlastní účet, uzavírat obchodní smlouvy, resp. vstupovat do závazků a vyvíjet ziskovou činnost. Hlavním posláním zastupitelské kanceláře je výzkum trhu, propagace, získávání marketingových informací, monitorování konkurence, provozování mezikladu nebo dohled nad zastupitelskou sítí či vyhledávání zástupců. Provozní náklady na zastupitelskou kancelář nese mateřská firma, a tudíž se nevyžaduje provozní kapitál.

Jinou formou zastoupení je **kontaktní kancelář (Liaison Office)**, která rovněž není uznávána jako právní subjekt. Funkce kontaktní kanceláře jsou velmi omezené. Většinou je tato forma využívána pouze pro nezávislé monitorování místní zastupitelské sítě.

Provozní náklady a náklady na zřízení vlastní kanceláře jsou v Japonsku velmi vysoké. Základní vybavení kanceláře představuje náklad cca 1–1,5 mil. JPY, provozní měsíční náklady cca 300 tis. JPY,

měsíční náklady na pobyt vyslaného zaměstnance včetně platu a ubytování cca 1 mil. JPY, náklady na pořízení služebního automobilu cca 2–3 mil. JPY.

V Tokiu a dalších velkých městech je možné pronajmout si zařízenou kancelář a využívat společných kancelářských služeb. Z pohledu českých firem je nejlepší cestou pro první kroky na japonském trhu využít kancelářského zázemí v některém z Business Support Centers agentury JETRO. Tato služba je během prvních padesáti dnů zdarma.

Podrobné informace ohledně zřizování zastoupení v Japonsku lze najít v publikaci JETRO „Q&A Setting Up a Business in Japan - A Guide for Foreign Businessmen“, či např. na adrese <http://www.japanlaw.co.jp/corp/corp00.html>.

8.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP)

Jen podnikům s vysokým obratem na japonském trhu se vzhledem k extrémně vysokým nákladům vyplatí zřídit si v Japonsku vlastní zastoupení a uskutečnit plnohodnotnou propagační kampaň. **Pro české podniky prakticky jedinými dostupnými formami propagace se zaměřením na vyhledávání dovozců a velkoobchodů jsou:**

- účast na specializovaných komerčních výstavách
- umístění vzorů v některých stálých výstavních prostorách (MIPRO, IBO Osaka aj.)
- firemní prezentace, odborné semináře
- publikace v odborném tisku
- cílené PR akce, tiskové konference
- využívání inzerce, vč. bezplatné inzerce v „newsletters“ oborových dovozních sdružení
- akvizičně cílené obchodní pobyty.

Vlastní propagační činnost a marketing cílený na konečného odběratele je třeba přenechat japonským zástupcům - dovozcům.

ČR nemá v exportní nabídce potřebné světové značky a Japonsko je právě trhem světových značek. Jedinou všeobecně známou značkou je Bohemia Crystal, což je mj. podporováno předáváním křišťálového poháru šestkrát ročně vítězům největších japonských profesionálních turnajů sumo zástupcem ZÚ ČR. Všeobecně japonští distributoři kvalitního českého zboží zpravidla nedosahují takového obrátu, aby mohli financovat rozsáhlou propagační kampaň cílenou na konečného spotřebitele.

Navazování přímých obchodních kontaktů v Japonsku je velmi obtížný a zdoluhavý proces, vyžadující trpělivost, zkušenosti s jednáním s Japonci a řadu marketingových informací a dovedností. V Japonsku neexistuje ucelená databáze potenciálních dovozců dle dovozních položek. Další komplikací je vysoký počet obchodních subjektů propojených osobními vazbami na odběratele, přičemž osobní kontakty obchodních partnerů jsou neopominutelnou podmínkou dlouhodobého obchodního vztahu a mají ještě větší důležitost než v jiných zemích.

Dnes je i v Japonsku běžné, že firma udává e-mailovou adresu, na kterou je možno zaslat první kontaktní dopis nebo nabídku. Japonští odborníci sami doporučují následující postup: při prvním oslovení firmy nabídku formulovat obecněji a neuvádět mnoho podrobností, o to více se však soustředit na zevrubné představení vlastní firmy a na fakta ukazující její tradici, bonitu, spolehlivost a mezinárodní zkušenosti. V prvním e-mailovém dopise je vhodné požádat, aby ten, kdo ho čte, sdělil odesílateli jméno a kontaktní údaj na pracovníka, jemuž bude vyřizování této věci příslušet. Teprve v komunikaci s tímto věcně příslušným pracovníkem firmy je vhodné se zaměřit na konkrétní, podrobnější okolnosti nabídky.

8.4.1 Spotřebitelské zvyklosti

Spotřebitelské zvyklosti se v mnohém odlišují od ostatních zemí a vzhledem k celé řadě místních specifik musí být dokonale zkoumány a akceptovány. V 90. letech 20. století nastoupil nový spotřebitelský trend vyhledávání odpovídající užité hodnoty za rozumnou cenu, zatímco dříve spotřebitelé preferovali nákup luxusního zahraničního zboží za přemrštěné ceny. Vzrůstá zakládání diskontních obchodů s nízkými cenami. Mnozí japonští spotřebitelé překonali počáteční nedůvěru a vyhledávají tyto obchody stále častěji.

Některé z těchto obchodů začínají stále více prodávat i kvalitní značkové zboží. Znamená to významný posun v chování japonského spotřebitele, který donedávna považoval levnější zboží za nekvalitní.

Každý druh spotřebního zboží je ovlivněn specifickými spotřebitelskými návyky. Pro řadu druhů spotřebního zboží i některých technických zařízení existují základní marketingové studie, vypracované JETRO nebo MIPRO (Manufactured Imports Promotion Organization). Všechny marketingové studie agentury JETRO jsou přístupné na webové stránce (<http://www.jetro.go.jp/en/market/reports/>), v tištěné podobě jsou k dispozici v agentuře CzechTrade a v kanceláři JETRO Praha.

8.5. Způsoby řešení obchodních sporů

Řešení obchodních sporů je v Japonsku velmi obtížné, a to nejen kvůli jazykové bariéře, ale především díky zdlouhavosti a komplikovanosti postupů, vysokým nákladům na právní zastoupení apod. Výsledek soudního rozhodnutí navíc představuje většinou rozhodnutí o nutnosti splnění smluvního závazku. Institucí pro řešení obchodních sporů v Japonsku je **Japan Commercial Arbitration Association** (JCAA, <http://www.jcaa.or.jp/e/index-e.html>). Řešení sporů však není o mnoho jednodušší než soudní cestou, neboť spor je projednáván v japonštině, dle japonského práva a za velmi vysokých nákladů.

Pokud je řešení sporu s japonským subjektem nezávislou institucí nevyhnutelné, je optimální projednání sporu prostřednictvím International Chamber of Commerce (ICC, <http://www.iccwbo.org/>) v Paříži. Nejčastějším řešením obchodního sporu je vzájemná neformální dohoda. Japonci dávají přednost někdy i vlastní ztrátě a s firmou, s níž by měli vést spor, raději přeruší obchodní styk.

8.6. Režim zadávání veřejných zakázek

Veřejné zakázky se v Japonsku zadávají formou veřejných soutěží, jichž se mohou účastnit předem **kvalifikovaní dodavatelé**. Status kvalifikovaného dodavatele lze získat podáním přihlášky a splněním podmínek u státních institucí, které veřejné zakázky zadávají (ministerstva a vládní agentury, veřejná televizní síť NHK, atd.). Na základě předkvalifikace získá dodavatel možnost zúčastnit se veřejných soutěží v rámci resortu, který mu status uděluje.

I po udělení statutu kvalifikovaného dodavatele existuje řada dalších podmínek, které musí účastník výběrového řízení splňovat. Firmy, které vyrábějí nebo prodávají určité zboží, musí získat souhlas a licenci k této činnosti v souladu s japonskými zákony. Například dodavatelé zdravotnické techniky musí předložit notifikaci podle Zákona o farmacii. Potenciální dodavatelé by se měli rovněž seznámit s nepovinnými technickými specifikacemi, jako jsou např. japonské průmyslové normy (Japanese Industrial Standards - JIS). Podrobné informace o jednotlivých normách lze nalézt na webové stránce Japanese Standards Association (JSA): www.jsa.or.jp/default_english.asp.

Obecně jsou pravidla pro vládní tendry stanovena v „Agreement on Government Procurements“. Další specifické podmínky však musí být splněny při nákupu zařízení pro veřejné telekomunikace, počítačů a superpočítačů, satelitních zařízení pro komerční účely a zdravotnické techniky.

Z výše uvedeného je patrná složitost podmínek účasti zahraničních subjektů ve výběrových řízeních pro státní zakázky. Účast zahraničních firem, včetně velkých světových inženýrských společností, je velmi problematická také z důvodu jazykové bariéry (oficiálním jazykem je japonština), provázanosti osobních vztahů úředníků a firemních zástupců, nedůvěry k zahraničním partnerům apod. Pro české firmy je přímá účast na veřejných zakázkách v Japonsku velmi obtížná.

Japonsko přijalo v roce 1995 vládní "action plan" s cílem většího otevření **trhu veřejných zakázek** zahraničním společnostem. V roce 1995 byla na JETRO vytvořena on-line databáze v anglickém jazyce (<http://www.jetro.go.jp/cgi-bin/gov/gove0101.cgi>), ve které jsou publikovány zakázky vlády, vládních agentur, národních universit a samostatných vládních institucí. Databáze obsahuje oznámení a výzvy k účasti, které jsou publikovány v "Official Gazette" (Official Gazette je pouze v japonském jazyce). Každý rok je v databázi registrováno 13 000–15 000 oznámení zakázek a dalších informací. Databáze neobsahuje zakázky místních vlád v Japonsku. **Každá vládní instituce má pro veřejné soutěže své kontaktní místo.**

Postup řízení, včetně kontaktních míst, je uveden v publikaci „Q&A on Government Procurement Contracts - Guide to the Government Procurement Market of Japan“, kterou vydává japonské MZV.

(Informace je k dispozici v agentuře CzechTrade či na adrese <http://www.mofa.go.jp/policy/economy/procurement/>.) Případné další informace lze získat na japonském Ministerstvu zahraničních věcí (First International Organizations Division, Economic Affairs Bureau, tel: 0081-3-3580 3311, l. 2530, fax: 0081-3-3581 9470).

8.7. Problémy a rizika místního trhu

Japonsko je trh s nízkým rizikem, vysokou solventností a solidností obchodních partnerů. Obchodním rizikem je značná fluktuace japonské měny. Kromě USD začaly japonské firmy od počátku roku 1999 používat pro obchodní transakce Euro.

8.8. Problematika ochrany duševního vlastnictví

ZÚ v minulosti nezaznamenal žádný případ porušování práv duševního vlastnictví vůči českým subjektům. Od 1.3.2003 platí v Japonsku Základní zákon o duševním vlastnictví č. 122/2002, na který navazují další zákony zaměřené na specifické oblasti úpravy. Jsou to: patentový zákon, zákon o užitém vzoru, zákon o designu, zákon o nekalé soutěži a autorský zákon. Japonsko je zemí, kde se zákony o duševním vlastnictví velmi přísně dodržují. Zákon o duševním vlastnictví včetně dalších relevantních informací lze stáhnout na internetových stránkách japonského úřadu vlády: www.kantei.go.jp/foreign/policy/titeki/index_e.html.

8.9. Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Japonští obchodníci jsou vesměs velmi solidními partnery, téměř bez výjimky respektují smlouvy a své závazky plní. ZÚ se výjimečně setkává s negativní zkušeností českých firem v tomto směru. Opačným a velmi závažným problémem je neplnění závazků českých firem z hlediska kvality a včasnosti dodávek. V Japonsku se na dodací a kvalitativní podmínky nahlíží zcela nekompromisně a jsou přesně zakotveny ve většině smluv včetně sankčních ustanovení. Při neplnění kvalitativních a kvantitativních podmínek, termínů dodávek apod. je penále za neplnění tím nejmenším postihem. Výsledkem je ztráta důvěry a japonské firmy již kontrakt neobnoví.

Platební podmínky závisí do značné míry na tom, do jaké míry se obchodní partneři znají a důvěřují si. U velkých tradičních japonských obchodních firem není vzhledem k jejich vysoké bonitě nutné trvat na platebních podmínkách, které dávají vysoké jistoty prodávajícímu, jako jsou platby předem nebo dokumentární akreditivy. Trvání českého exportéra na těchto podmínkách za každou cenu by dokonce mohlo být kontraproduktivní, neboť japonský partner by to mohl vnímat jako výraz nedůvěry, a to by nepříspělo k vytvoření dlouhodobého obchodního vztahu. U menších, nových a neznámých japonských firem je však třeba si zachovat přiměřenou úroveň ochrany prodávajícího.

8.10. Významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Účast na výstavách a veletrzích v Japonsku je pro české podniky relativně nákladnou záležitostí, nicméně tato účast je velmi vhodnou formou komerční propagace v Japonsku pro ty, kteří obchodní partnery teprve hledají. Hlavní výstavní akce mají vysokou odbornou návštěvnost, což zaručuje oslovení širokého okruhu potenciálních partnerů.

V Japonsku se každoročně koná více než 150 všeobecných i odborných veletrhů a výstav. Níže jsou uvedeny vybrané hlavní veletrhy a výstavy pro rok 2011 a 2012, které tematicky odpovídají potřebám českého vývozu. Pro rozhodnutí o aktivní účasti na veletrhu se doporučuje konzultovat s organizátorem přesné zaměření veletrhu, profil vystavovatelů a návštěvníků, mezinárodní účast apod., neboť v řadě oborů se výstavní akce prolínají a některé mají pouze regionální význam.

Kompletní seznam veletrhů v Japonsku, ale i jinde ve světě, je obsažen na webové adrese „JETRO Trade Fair Website J-messe“ <http://www.jetro.go.jp/en/matching/j-messe/index.html>. Další možnost vyhledávání japonských veletrhů podle zaměření a termínu konání je na webové stránce

www.tradefairguide.com/en/ japonské společnosti BlueArk, Inc., na které jsou přístupné základní informace o veletrzích na celém světě.

Obor: Všeobecné

Tokyo International Gift Show 2011

Místo a termín konání: Tokio (Tokyo Intern. Exhibition Center - Tokyo Big Sight), **6.–9. září 2011**

Frekvence veletrhu: 2 x ročně

Charakter: Škála vystavovaného zboží je velmi široká, jde však vždy o předměty, které mohou sloužit jako dar nebo drobný dárek, tedy např. i potraviny a alkoholické nápoje v dárkovém balení, kosmetika domácí potřeby, šperky a módní doplňky, nádobí apod.

Doprovodné akce: semináře a prezentace vystavovatelů

Organizátor: Business Guide Sha, Inc. (2-6-2 Kaminarimon, Taito-ku, Tokyo, 111-0034, tel: 0081 3 3843 9851, fax: 0081-3-3843-9850)

E-mail: d-haga@giftshow.co.jp

URL: <http://www.giftshow.co.jp>

Výsledky posledního veletrhu - počet vystavovatelů: 2 400, počet návštěvníků: 200 000

Obor: Obaly a balící stroje

Tokyo International Packaging Exhibition 2012

Místo a termín konání: Tokio (Tokyo Intern. Exhibition Center - Tokyo Big Sight), **2.–5. října 2012**

Frekvence: každý druhý rok

Charakter: Největší výstava v Asii na balící techniku. Vystavovány jsou balící stroje, balící materiály, stroje na zpracování potravin, stroje na výrobu obalových materiálů a jejich příslušenství

Organizátor: Japan Packaging Institute, tel: 0081-3-3865 2817, fax: 0081-3-3865 2850)

URL: <http://www.tokyo-pack.jp>

E-mail: t-pack@jpi.or.jp

Výsledky posledního veletrhu - počet vystavovatelů: 500, počet návštěvníků: 70 000

Obor: Obráběcí stroje a nástroje, kovoobrábění

JIMTOF 2012 (Japan International Machine Tool Fair)

Místo a termín konání: Tokio (Tokyo Intern. Exhibition Center - Tokyo Big Sight), **1.–6. listopadu 2012**

Frekvence: každý druhý rok

Charakter: **Největší veletrh obráběcích strojů v Japonsku.** Vystavovány kovoobráběcí stroje a nástroje, řezací nástroje, karbidové a diamantové nástroje, příslušenství, přesné měřicí stroje a přístroje, optické měřicí přístroje, testovací zařízení, brusné kotouče a abrasiva, hydraulické a pneumatické stroje, převody a transmisy, zařízení pro ochranu životního prostředí, suroviny, technologie a publikace

Organizátoři: Japan Machine Tool Builders` Association, Tokyo Big Sight, Inc. (3-21-1 Ariake, Koto ku, Tokyo 135-0063, tel.: 0081-3-5530-1333, fax: 0081-3-5530-1222)

URL: http://www.jimtof.org/index_e.html

E-mail: jimtof@tokyo-bigsight.co.jp

Výsledky posledního veletrhu - počet vystavovatelů: 851, z toho 261 zahraničních, počet návštěvníků: 147 000

Obor: Nanotechnologie

Nanotech 2012

Místo a termín konání: Tokio (Tokyo Intern. Exhibition Center - Tokyo Big Sight), **15.–17. února 2012**

Frekvence: každoročně

Charakter: **Největší světová nanotechnologická výstava.** Veletrh je organizován souběžně s akcemi Nano Bio Expo, InterAqua, ASTEC, METEC, Printable Electronic, Neofunctional Material, Eco cell-Battery Expo.

Doprovodné akce: semináře a prezentace vystavovatelů

E-mail: nanotech@ics-inc.co.jp

URL: <http://www.nanotechexpo.jp/en/index.html>

Výsledky posledního veletrhu: počet vystavovatelů: 628, počet návštěvníků: 46 000.

Obor: Potravinářství a potravinářská zařízení

FOODEX JAPAN 2012: International Food and Beverage Exhibition

Místo a termín konání: Chiba (Makuhari Messe - Nippon Convention Centre), **6.–9. března 2012**

Frekvence veletrhu: každoročně

Charakter: **Největší mezinárodní potravinářský veletrh v Asii. (pozn.: Japonsko je největším dovozcem potravin na světě, když dováží 60 % svých potravin v hodnotě 50 mld. USD ročně).**

Většina vystavovatelů je ze zahraničí. Vystavovány jsou čerstvé, sušené, mražené i konzervované potraviny, potravinářské polotovary a všechny druhy nápojů včetně alkoholických.

Doprovodné akce: semináře a prezentace vystavovatelů

Organizátor: Japan Management Association (3-1-22 Shibakoen, Minato-ku, Tokyo, 105-8522.

Kontakt: Convention Division - Mr. Shimizu, Mr. Tagashira, Mr. Hayakawa, tel: 0081-3-3434 1377, fax: 0081-3-3434 8076)

E-mail: foodex@convention.jma.or.jp

URL: <http://www2.jma.or.jp/foodex/en/>

Výsledky posledního veletrhu - počet vystavovatelů: 2 100 z 60 zemí/regionů, počet profesionálních návštěvníků: 75 000.

Obor: Maloobchod a další oblasti

Japan Shop 2012

Místo a termín konání: Tokio (Tokyo Big Sight), **6.–9. března 2012**

Frekvence veletrhu: 1x ročně

Charakter: největší komplexní veletrh v Japonsku zaměřený na projektování nových obchodů včetně vybavení a příslušenství a stanovení jejich charakteru, na výrobky a služby pro komerční zařízení. Veletrh je organizován souběžně s dalšími veletrhy jako jsou RETAILTECH Japan 2008, IC CARD WORLD 2008, Security Show 2008, FRANCHISE SHOW 2008, Architecture + Construction Materials 2009.

Doprovodné akce: semináře a prezentace vystavovatelů

Organizátor: Nikkei Inc., Space Media Japan Co., Ltd., (Overseas Contact Office) 5-1-6F, Kojimachi, Chiyoda-ku, Tokyo 100-0083, Japan, tel: 0081-3-3512-5670, fax: 0081-3-3512-5680

E-mail: tradefairs@smj.co.jp, info@japan-shop.jp (General Project Department)

URL: <http://www.japan-shop.jp>

Výsledky posledního veletrhu - počet vystavovatelů 250, počet návštěvníků 226 000

Účast ČR na veletrzích v Japonsku v roce 2007–2010

V říjnu 2007 uspořádal ZÚ Tokio čtyřdenní veletrh České republiky v Jokohamě. Veletrh byl spojen s investičním a turistickým seminářem a napojen na týdenní doprovodný kulturní program. Veletrhu se zúčastnilo cca 35 českých firem formou prodeje a prezentace vzorků a katalogů.

V listopadu 2007 se ČR zúčastnila veletrhu v oblasti designu Blickfang 2007 v Tokiu. Tento veletrh byl součástí "Tokyo Designers Week", což je největší akce v tomto oboru v Japonsku. Za ČR se zúčastnily tyto firmy: Olgoj Chorchoj, Sklářny Květná, Ateliér Designu. Vedle ČR se zúčastnilo ještě dalších 7 evropských zemí.

V dubnu 2008 se ČR zúčastnila třídního veletrhu Gourmet & Dining Style Show v dubnu 2008 v Tokiu. Veletrh je zaměřen na potravinářské výrobky a výrobky spojené se stolováním. ČR reprezentovaly výrobky firem Plzeňský prazdroj (pivo), Budějovický Budvar (pivo), Znovín Znojmo (víno), Starorolský porcelán (porcelán), Nový dvůr (hořčice) a Mark`s (nakládaná zelenina).

Na přelomu října a listopadu 2008 se ZÚ Tokio spolu s Českým centrem Tokio a agenturou CzechTrade podílelo na organizaci české účasti na veletrhu "100% Design" v Tokiu. ČR byla zastoupena projektem Křehký.

Ve dnech 9. – 12. 6. 2009 se konal na největším tokijském výstavišti Big Sight veletrh potravinářských strojů a technologií FOOMA JAPAN 2009. Veletrhu se zúčastnil ZÚ Tokio ve spolupráci s CzechInvestem, Českým centrem Tokio, CzechTourismem a několika dalšími firmami, které na japonském trhu distribuují nebo chtějí distribuovat vybrané české výrobky.

Ve dnech 17. – 20. 9. 2009 se na tokijském výstavišti Big Sight konal turistický veletrh JATA 2009. Česká účast na veletrhu JATA 2009 byla zajišťována tokijským zastoupením CzechTourismu s tím, že ČR byla představena v samostatné reprezentativní expozici na ploše 36 m².

Ve dnech 8. – 11. 6. 2010 se na největším tokijském výstavišti Big Sight uskutečnil prestižní veletrh potravinářských strojů a technologií FOOMA JAPAN 2010. ZÚ Tokio se veletrhu zúčastnil v mezinárodní sekci výstavy v samostatném stánku ve spolupráci s dalšími subjekty (České centrum, CzechTourism) a vybranými firmami, které na japonský trh dováží české potravinářské výrobky.

Ve dnech 24. – 26. 9. 2010 se na tokijském výstavišti Big Sight konal turistický veletrh JATA 2010. Česká republika se na veletrhu představila prostřednictvím tokijského zastoupení CzechTourismu v samostatné expozici.

9. Investiční klima

9.1. Podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Základním principem pro vstup zahraničních investorů do Japonska je **nediskriminační zacházení**, tj. rovnost podmínek pro zahraniční investory a japonské subjekty. Tento princip je uplatňován teprve od počátku 90. let z důvodu předchozí vysoké převahy přímých japonských investic (dále jen FDI) v zahraničí nad FDI v Japonsku. Od počátku 90. let sílí příliv FDI do Japonska, neboť od roku 1992 nepotřebuje zahraniční investor ve většině sektorů japonského hospodářství souhlas japonské vlády - s výjimkou několika oblastí, které se dotýkají národní bezpečnosti (letecký průmysl, zbrojní průmysl, jaderná energetika a kosmický výzkum a vývoj) a rovněž v tzv. citlivých odvětvích (zemědělství, lesnictví, rybolov, těžba, ropa a kožedělný průmysl). Mnohé investiční příležitosti vznikly pro zahraniční investory v 90. letech v důsledku rozsáhlých deregulačních a privatizačních programů. Zahraniční, zvláště americké firmy, využily vhodné podmínky v Japonsku a svoje přednosti v know-how v telekomunikacích, software apod. a zřídily v Japonsku vlastní podniky, nebo vstoupily do japonských subjektů. Pro mnoho japonských firem bylo převzetí podniku nebo sloučení se zahraničním kapitálem ve složité finanční situaci jedinou možností přežití v prostředí vleklého hospodářského útlumu. Dalším faktorem umožňujícím vstup zahraničních investorů do Japonska je změna způsobu zveřejňování hospodářských výsledků japonských společností - současná úprava víceméně odpovídá mezinárodním účetním standardům.

Japonsko bývá někdy vydáváno za zemi s velmi složitými podmínkami pro podnikání zahraničních firem. Za hlavní bariéry pro podnikání zahraničních subjektů jsou považovány netransparentní byrokratické postupy a složitost legislativy, silná místní konkurence, monopolní postavení a propojení místních společností, extrémně vysoké počáteční náklady, vysoké ceny a obtížnost získání vhodných pozemků, relativně vysoké daňové zatížení, vysoké životní náklady zahraničních expertů a jejich pobytové podmínky, jazyková a kulturní bariéra, japonská mentalita a předsudky vůči zahraničním partnerům, obtížné získávání kvalifikované dvojjazyčné pracovní síly, vysoké náklady na pracovní sílu, japonský systém doživotního zaměstnaneckého vztahu a nepřenositelného důchodového pojištění, těžce proniknutelná, složitá distribuční síť a další.

V r. 2009 v důsledku hospodářské a finanční krize výrazně poklesl příliv zahraničního kapitálu do Japonska na 11,8 mld. USD (v r. 2008 to bylo 24,5 mld. USD). Teritoriálně největší příliv investic byl ze Západní Evropy (8,2 mld. USD) a ze Severní Ameriky (1,7 mld. USD). Zhruba 30 % investic směřoval do výrobního sektoru a 70 % do nevýrobní sféry. Další informace o podpoře FDI lze nalézt na stránkách www.investjapan.org, které spravuje JETRO.

9.2. Přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

Na konci 90. let došlo k významnému posunu v přílivu zahraničních investic (FDI) do Japonska, přestože i nadále výrazně převažuje objem japonských FDI v zahraničí nad FDI v Japonsku. Od roku 1998 se zájem zahraničních investorů zvyšuje na základě deregulačních opatření vlády v řadě oblastí v důsledku poklesu cenové úrovně nemovitostí, akcií a často výhodného směnného kurzu japonské měny vůči hlavním světovým měnám. V letech 1999 a 2000 byla významným lákadlem pro zahraniční investory probíhající restrukturalizace bankovního sektoru a rychlý rozvoj telekomunikačních služeb (zejména mobilní telefony a přenos dat). V současné době je pro zahraniční investory zajímavý zejména **sektor autosoučástek, ICT, maloobchodu a biotechnologií**.

Tradičně největším investorem v Japonsku byly **USA** - americké investice představovaly každoročně až polovinu celkového objemu FDI. V rozpočtovém roce 2001 investice z **EU** poprvé převážily nad investicemi z USA a představovaly celou polovinu všech FDI.

Více informací o FDI do Japonska lze nalézt na stránkách japonského Ministerstva financí <http://www.mof.go.jp/english/index.htm> nebo na www.investjapan.org (stránky spravované JETRO).

9.3. České investice v teritoriu

V roce 2004 úspěšně vstoupila na japonský trh česká firma Moravia IT. Mezi hlavní aktivity Moravia IT patří lokalizace softwaru, testování výrobků, internacionalizace, technické překlady apod. Více informací lze nalézt na webových stránkách firmy: www.moraviaworldwide.com.

V květnu 2006 zahájila činnost pobočka české firmy Elmarco v Japonsku. Elmarco s.r.o. je rychle se rozvíjející společnost působící v nanovlákněném a polovodičovém průmyslu. Společně s odborníky Technické univerzity v Liberci se podílí na vývoji světově unikátního zařízení na výrobu nanovlákněného materiálu v průmyslovém měřítku. Hlavní výrobní program pro polovodičový průmysl je zaměřen na výrobu systémů pro dávkování chemikálií. Elmarco vstupuje na japonský trh jako první česká přímá zahraniční investice v oblasti hi-tech. Její hlavní aktivity v Japonsku směřují především do R&D v oblasti nanotechnologií a do rozvoje obchodní sítě v oblasti Asie a Pacifiku. Více informací lze získat na internetových stránkách www.elmarco.cz.

V srpnu 2006 zahájila v Osace činnost pobočka brněnské firmy Zoner software, s.r.o. Zoner se zabývá vývojem, výzkumem a distribucí softwaru, rovněž poskytuje internetové služby (prezentace na internetu, e-komerci apod.). Více informací lze získat na internetových stránkách www.zoner.cz nebo www.zoner.jp.

V květnu 2008 byl založen společný podnik INSTAR ITS Japan, Inc., který bude dodávat japonským firmám komplexní řešení energetického managementu. Více informací je na internetových stránkách www.instar.jp

9.4. Nejperspektivnější odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Za perspektivní oblasti pro zahraniční investice jsou považovány telekomunikace, informační technologie, bankovníctví a pojišťovnictví (životní pojištění), maloobchod, potravinářský průmysl, energetika, automobilový průmysl, biotechnologie, farmaceutický průmysl, zdravotní péče, životní prostředí, bytová výstavba, nemovitosti apod.

9.5. Rizika investování v teritoriu

Rizika investování v Japonsku formou FDI jsou **minimální**. Právní rámec pro podnikání i FDI je v Japonsku velmi dobře rozvinut a právní kultura je na vysoké úrovni. Pro portfoliové investice platí běžná rizika investování na kapitálovém trhu, přičemž v japonských podmínkách je třeba brát ohled na relativně vyšší volatilitu kapitálového trhu v porovnání s jinými světovými ekonomikami i na volatilitu směnného kurzu JPY vůči ostatním světovým měnám.

10. Očekávaný vývoj v teritoriu

Japonsko je jednou ze zemí, která byla krizí zasažena nejvíce. Momentální známky oživení jsou důsledkem masivních fiskálních stimulů a politiky centrální banky. Velkou **výzvou zůstává posun od politicky řízeného vzestupu k samostatně dlouhodobě udržitelnému růstu.**

Vláda má však relativně úzký manévrovací prostor díky nepříznivým makroekonomickým parametrům. Rekordní rozpočet, stárnoucí populace a především extrémně vysoký státní dluh zvyšují tlak na veřejné výdaje. Centrální banka má vzhledem ke své tradiční politice "kvantitativního uvolňování", tj. úrokovým sazbám blízkým nule, minimální prostor pro stimulaci trhu. Jednou z možností oživení hospodářství zůstává restrukturalizace průmyslu a urychlení některých (např. daňových) reforem. Cílem je ukončit deflacii, oživit domácí poptávku a nastartovat spotřebu.

Státní dluh na úrovni 200 % HDP, což je nejvyšší úroveň v rámci rozvinutých zemí, je vážným problémem Japonska. Vzhledem k tomu, že se rozpočtový deficit blíží úrovni 10% HDP, je pravděpodobné, že státní dluh poroste za hranici 200% HDP i v dalších letech. Klíčem k řešení je dlouhodobý hospodářský růst včetně ukončení deflace.

Stárnoucí populace je dalším z hlavních problémů Japonska. Pokud porodnost zůstane na současné úrovni, podle vládních propočtů se v r. 2050 celková japonská populace sníží na 95 milionů (ze současných 127,5 mil.), přičemž 40 % populace bude ve věku nad 65 let. Tím se výrazně zvýší zátěž pro pracující populaci, která bude muset hradit výdaje na penze, zdravotní a dlouhodobou péči.

Na druhou stranu **Japonsko je na jednom z prvních míst na světě v oblasti R&D** s výdaji v této oblasti na úrovni 3,7 % HDP (Pozn.: Pro srovnání R&D výdaje v USA jsou na úrovni 2,7 % a v EU na úrovni 1,8 % HDP), což je základem vysoké konkurenceschopnosti japonské ekonomiky. Další silnou stránkou Japonska jsou lidské zdroje včetně jedné z nejvyšších úrovní vzdělanosti.

10.1. Významné události v následujícím roce a jejich dopady na ekonomickou sféru země

Ničivé zemětřesení a tsunami

Dne 11. března 2011 zasáhlo Japonsko ničivé zemětřesení a tsunami. Síla zemětřesení byla 9 stupňů. Ke dni 27. března dosáhl počet mrtvých téměř 11 000 a počet nezvěstných převyšoval 16 000. Po zemětřesení muselo být evakuováno 530 000 osob.

Přímý rozsah ničivé katastrofy na konci března 2011 japonská vláda odhadla na 16–25 biliónů jenů (cca 190–300 mld. USD). To představuje potřebné náklady na obnovu poničené infrastruktury. Další obrovské ztráty, které vznikají v důsledku vynuceného přerušování výroby a obchodu, budou v průběhu r. 2011 teprve vyčísleny.

Největší živelní katastrofa, která v novodobé historii Japonska postihla, bude mít značný vliv na vývoj japonského hospodářství v r. 2011. Vláda bude muset následky katastrofy sanovat pomocí dodatečných rozpočtů. To zvýší tlak na veřejné finance, které byly již před zemětřesením ve velmi špatném stavu.

10.2. Trendy, vstup země do mezinárodních uskupení, přijetí nových zákonů, daní apod.

Regionálně se Japonsko bude v rámci organizací, jichž už je členem (viz kap. 3.1), snažit posilovat vazby se sousedními státy. Zde je v poslední době patrná i japonská snaha o navazování bližších vztahů v širším asijském rámci především ve snaze zachovat rovnováhu v regionu (především rozvojovou pomocí - **ODA** a sjednáváním ekonomických dohod o volném obchodu, resp. dohod o ekonomickém partnersví - **FTA/EPA**). Pokud jde o spolupráci s EU, Japonsko má značný zájem o sjednání Dohody o ekonomické integraci (EIA).

Japonsko se bude dále na regionální i globální úrovni snažit řešit některé zásadní problémy jako např. případ unesených japonských občanů do KLDR či severokorejský jaderný program. Stále přetrvávají některé problematické aspekty vztahů se sousedními státy (např. teritoriální otázky).

V r. 2010 bylo Japonsko předsednickou zemí **APEC** (Asia-Pacific Economic Cooperation) a na posledním summitu APEC (Jokohama, 13.–14.11.2010) potvrdilo plán zvážit připojení se k jednáním o **vytvoření zóny volného obchodu FTAAP (Free Trade of Asia-Pacific) se zeměmi sdruženými v TPP (Transpacifickém partnerství)**.

Kromě jednání o připojení TPP, které v Japonsku nabývá na významu, bude také v r. 2011 Japonsko pokračovat ve své roli prostředníka regionálního sbližování v rámci **ASEAN + 3** (Japonsko, Čína, Korejská republika), resp. **ASEAN + 6** (ASEAN + 3 + Indie, Austrálie, Nový Zéland).

V Japonsku je věnována velká pozornost **oblasti životního prostředí**, tj. problematice plnění závazků Japonska na snižování emisí CO₂ v období 2008–2012 (Japonsko se v rámci Kjótského protokolu zavázalo snížit emise o 6% oproti úrovni roku 1990) a přípravě nového mezinárodního mechanismu pro snižování emisí po roce 2012. Na období po roce 2012 (Post Kjóto arrangement) je zaměřeno několik japonských iniciativ jako je iniciativa Cool Earth 50, zaměřená na snížení emisí o 50 % k roku 2050, návrh Japonska na poskytnutí finanční pomoci ve výši 10 mld. USD na přenos technologií na ochranu životního prostředí do rozvojových zemí a návrh na vytvoření „multilaterálního fondu“ společně se Spojenými státy a Velkou Británií na podporu aktivit rozvojových zemí na řešení klimatických změn. V r. 2009 Japonsko oficiálně oznámilo, že sníží emise skleníkových plynů v období do roku 2020 o 15 % oproti roku 2005 (tj. o 8 % oproti roku 1990). Téhož roku Japonsko vyhlásilo nový střednědobý cíl Japonska na snížení emisí skleníkových plynů, a to o 25 % k roku 2020 oproti roku 1990. V r. 2010 japonská vláda rozhodla, že bude participovat na Dohodě z Kodaně (Copenhagen Climate Agreement) a oficiálně potvrdila japonský střednědobý závazek ke snížení emisí skleníkových plynů o 25% k roku 2020 oproti úrovni roku 1990.

10.3. Nové možnosti pro český export či jinou ekonomickou spolupráci s ČR

Japonsko se brání ztrátě konkurenceschopnosti tím, že hledá **nové nápady a technologie** pro zahájení produkce nových výrobků. Otevírá se tak velká příležitost pro české inovační firmy, vývojová pracoviště a vědecké a technologické parky. Japonská strana je vesměs připravena investovat do dokončení výzkumu a vývoje inovačních technologií a zahájit výrobu buď v Japonsku nebo formou joint-venture se zahraničním podnikem.

Zvyšuje se průměrný věk obyvatelstva, díky čemuž se do popředí zájmu značné části spotřebitelů dostávají **výrobky pro seniory** obecně, výrobky usnadňující život nemocným a méně pohyblivým osobám a výrobky pro lepší využití volného času starších občanů. Lidé více pečují o své zdraví, přičemž ale roste finanční spoluúčasť pacientů na léčení. Spotřebitelé střední a starší generace rádi utrácí své prostředky za různé podpůrné a doplňkové přípravky pro uchování zdraví do vyššího věku (vitamíny, léčivé čaje, přírodní výtažky podporující funkci specifických orgánů apod.).

Na druhou stranu se ale současně zvyšuje i podíl obyvatelstva s omezeným rodinným rozpočtem. Pro některé vrstvy obyvatelstva se drahé značkové výrobky, zejména renomovaných evropských výrobců, stávají stále méně dostupné, a na trhu tím vzniká prostor pro **kvalitní neznačkové výrobky** za nižší cenu. Tento prostor zatím většinou rychle zabírají výrobci z jiných asijských zemí, mnohdy však nedosahují potřebné kvality a úrovně zpracování, t.j. jsou nejenom levné, ale i „levně“ vypadají. Příležitost mají především kožené módní doplňky, výrobky pro interiéry, neobvyklé dárkové předměty a textilie (za předpokladu, že design bude přizpůsoben japonskému vkusu).

Kromě těchto specifických příležitostí existují i dlouhodobé možnosti pro obchodní a další ekonomickou spolupráci vznikající s ohledem na současné směřování vývoje japonského hospodářství a společnosti. Této problematice je podrobněji věnována kapitola 7.4.